

**§ 16 a godkendelse efter husdyrbrugloven
(IE-husdyrbrug)**

**Harnbjerggård
Harnbjergvej 12, 5932 Humble**

Afgjort den 5. juni 2020

**Svendborg
Kommune**

Datablad

Ansøger og kontaktperson	Jesper Bendix Drost Harnbjergvej 12 5932 Humble Tlf. 6257 2269 / 4016 1869 harnbjerggaard@gmail.com
Husdyrbrugets navn og adresse	Harnbjerggård Harnbjergvej 12 5932 Humble
Ejer af ejendommen	Jesper Bendix Drost Harnbjergvej 12 5932 Humble
Ejendomsnummer	4820004076
Matrikelnummer	1f m.fl. Humble By, Humble
CVR-nummer	17795333
P-nummer	1001361393
CHR-nummer	98488
Virksomhedens art	IE svinebrug (flere end 750 stipladser til søer)
Virksomhedstype	Sohold med smågriseproduktion med et produktionsareal på mere end 100 m ² og en ammoniakemission på mere end 3.500 kg NH ₃ -N pr. år
Tilsynsmyndighed	Svendborg Kommune Miljø og Teknik Natur og Miljø Svendborgvej 135, 5762 V. Skerninge Tlf. 6223 3444 landbrug@svendborg.dk
Ansøgningens skemanummer i www.husdyrgodkendelse.dk	209112
Godkendt produktionsareal	4.171 m ²
Journal nr.	19/11332
Afgørelser fra Langeland Kommune	Byggetilladelser og udledningstilladelse
Konsulent	Søren Boe Rasmussen og Jan Brochstedt Olsen, Centrovic (nu velas), Damsbovej 11, 5492 Vissenbjerg

Copyright

Kortmateriale er gengivet af Svendborg Kommune med tilladelse fra Styrelsen for Dataforsyning og Effektivisering. Copyright Styrelsen for Dataforsyning og Effektivisering.

Jesper Bendix Drost
Hornbjergvej 12
5932 Humble

Miljø og Teknik
Natur og Miljø
Svendborgvej 135
5762 Vester Skerninge
Tlf. 6223 3400
landbrug@svendborg.dk
www.svendborg.dk

Svendborg Kommune meddeler hermed miljøgodkendelse efter husdyrbruglovens¹ § 16 a, stk. 2, nr. 1 til husdyrbruget på Hornbjergvej 12, 5932 Humble. Godkendelsen omfatter hele husdyrbruget med et samlet produktionsareal på i alt 4.171 m².

Husdyrbruget godkendes med denne miljøgodkendelse første gang efter den reviderede husdyrbruglov fra 2017.

Svendborg Kommune meddeler godkendelsen på baggrund af gældende lovgivning, Miljøstyrelsens vejledninger og beregninger i Miljøstyrelsens IT-ansøgningssystem og vurderer, at driften af husdyrbruget ikke vil medføre væsentlige virkninger på miljøet.

Hvis godkendelsens forudsætninger ændres, eller godkendelsens vilkår ikke efterleves, kan dette medføre, at hele eller dele af godkendelsen bortfalder.

Dato: 5. juni 2020

Godkendt:

Susanne Kjær-Hansen
Agronom

Godkendelsen er annonceret på Svendborg og Langeland Kommuners hjemmesider den 5. juni 2020.

Klagefristen udløber den 3. juli 2020 (4 uger efter annoncering af godkendelsen).

Søgsmålsfristen udløber den 5. december 2020 (6 mdr. efter meddelelse og annoncering af godkendelsen) eller efter en klagenævnsafgørelse.

Godkendelsen revurderes inden den 5. juni 2028 (8 år efter meddelelse af godkendelsen) eller 8 år efter en eventuel klagenævnsafgørelse.

---

¹ Lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v., jf. LBK nr. 520 af 1. maj 2019 (Husdyrbrugloven).

Resumé

Svendborg Kommune har modtaget en ansøgning fra Jesper Bendix Drost, Harnbjergvej 12, 5932 Humble om miljøgodkendelse til at udvide svineproduktionen på ejendommen Harnbjergvej 12, 5932 Humble. Ejendommens gældende retsgrundlag er en § 12 miljøgodkendelse fra april 2012 til produktion af 760 årssøer, 22.850 smågrise (7,3-34 kg), 200 slagtesvin (34-107 kg polte) og 2 heste (300-500 kg), svarende til 306,4 dyreenheder (DE).

Ejendommen ønskes godkendt til en drift med søer og produktion af smågrise, der sælges eller færdigfædes på ansøgers andre ejendomme.

Efter ændringen af husdyrbrugloven i 2017 er grundlaget for miljøvurdering af husdyrbrug ikke længere antallet af dyreenheder på husdyrbruget, men størrelsen af det areal i fast placerede husdyranlæg, hvor dyrene kan opholde sig og afsætte gødning.

Som følge af lov om forpligtende kommunale samarbejder, er det Svendborg Kommune, der administrerer husdyrbrugloven for husdyrbrug i Langeland Kommune.

Bygningsmæssige ændringer

Der søges om godkendelse til at forlænge den eksisterende drægtighedsstald med en ny tilbygning på 252 m² til løsgående drægtige søer, opføre en ny smågrise-stald på 215 m² ved den eksisterende klimastald og opføre en ny gyllebeholder på 3.400 m³ med teltoverdækning nord for de to eksisterende beholdere.

Derudover søges om retlig lovliggørelse af en containerstald på 64 m² til diegivende søer, der tidligere er etableret ved den eksisterende farestald.

Det er Svendborg Kommunes vurdering, at etableringen af de ansøgte staldbygninger kan ske uden at påvirke landskabet væsentligt, idet de alle placeres i umiddelbar eller nær tilknytning til de eksisterende driftsbygninger.

På Harnbjergvej 12 søges miljøgodkendelse til et produktionsareal på i alt 4.171 m² fordelt med 1.918 m² til golde og drægtige søer, 802 m² til diegivende søer og 1.451 m² til smågrise, heraf i alt 462 m² i de nye staldafsnit. Samtidig ønskes sammensætningen af dyreholdet ændret i en mindre del af staldarealet, idet der ikke længere skal opstales sopolte/slagtesvin, og 20 m² hestebokse tages ud af drift.

Husdyrbruget overholder de krævede mindsteafstande til boligområder, ammoniakfølsom natur, vandforsyningsanlæg, vandløb og søer, veje, levnedsmiddelvirksomhed og beboelse på samme ejendom. For at afstandskravene til nabobeboelse og naboskel kan overholdes, skal en mindre ejendom nord for staldanlægget, som allerede er ejet af ansøger, sammenlægges med Harnbjergvej 12, før hele godkendelsen kan tages i brug. Dette har Svendborg Kommune stillet vilkår om.

Husdyrgødning

Husdyrgødningen fra besætningen består af svinegylle, som opsamles i gyllekanaler i staldene samt to lukkede fortanke og opbevares i to eksisterende gyllebeholdere med teltoverdækning på hver 1.430 m³. En gyllebeholder på 2.850 m³ med teltoverdækning, som Svendborg Kommune gav tilladelse til i 2012, er ikke opført inden for tidsfristen. I stedet ønskes en beholder på 3.400 m³ med teltoverdækning nu etableret nord for de eksisterende beholdere. Opbevaringskapaciteten på ejendommen svarer til 9 måneders produktion inkl. tilledt vand.

Ammoniakudledning

Ammoniakudledningen fra husdyranlægget stiger fra 3.570 kg N/år ved den nuværende tilladte drift til 4.166 kg N/år i ansøgt drift.

Ammoniakudledningen fra husdyrbruget må ikke overskride et niveau svarende til emissionen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknologi (BAT). Den ansøgte husdyrproduktion opfylder dette krav på baggrund af de valgte staldsystemer og overdækning af den nye gyllebeholder. I godkendelsen er der stillet vilkår til anvendelsen af disse tiltag.

I ansøgningen er der foretaget beregninger af afsætningen af ammoniak fra husdyranlægget til omkringliggende naturområder. Husdyrbruglovens grænseværdier for påvirkning af natur er overholdt. Svendborg Kommune vurderer, at det ansøgte ikke vil forårsage væsentlig påvirkning af ammoniakfølsomme naturtyper i området eller medføre tilstandsændringer af øvrig beskyttet natur. Desuden vurderes det, at projektet ikke vil påvirke eller true arter og naturtyper, der er en del af udpegningsgrundlaget for Natura 2000-områder eller bilag IV-arter og deres yngle- og rasteområder.

Lugt

I ansøgningen er der foretaget beregninger, som viser, at de krævede lugtgenæafstande er overholdt i forhold til nærmeste byzonegrænse og de nærmeste boliger i samlet bebyggelse i landzone. Overholdelse af geneniveauerne for lugt til de nærmeste beboelser på ejendomme uden landbrugspligt og med en anden ejer end ansøger, er dokumenteret via en konkret beregning af lugtspredningen fra staldene. Forudsætningerne for beregningen er fastholdt med vilkår. Kommunen vurderer på baggrund heraf, at lugt fra staldene ikke vil give væsentlige gener for naboerne.

Andre gener

Svendborg Kommune har gennemført beregninger for at afdække, om driften af husdyrbruget vil forårsage støjgener. Det er fundet, at de fastsatte støjgrænser kan overholdes, når der iværksættes støjbegrænsende tiltag, bortset fra få nætter om året med høj udetemperatur, hvor ventilationsanlægget skal kunne køre med maksimal ydelse. Foderindblæsning vurderes at være den mest betydende støjkilde i dagtimerne.

Antallet af transporter til og fra ejendommen forventes øget med mindre end 10 %. Størstedelen af transporterne afvikles i kortere perioder forår og efterår. Det vurderes derfor, at den mindre stigning i transportmængden til og fra husdyrbruget ikke vil give væsentligt øgede gener for omboende.

På baggrund af ejendommens beliggenhed og beskrivelsen af driften forventes produktionen desuden ikke at give anledning til væsentlige gener for naboer og forbipasserende fra eksempelvis støv, rystelser, lys, affald eller forekomst af skadedyr m.v.

IE-husdyrbrug og anvendelse af bedste tilgængelige teknologi

Kravet om anvendelse af bedste tilgængelige teknologi (BAT) vurderes at være opfyldt i tilstrækkeligt omfang inden for områderne staldindretning, gødningsopbevaring og -håndtering, management og forbrug af råvarer, vand- og energi.

Det er endvidere kommunens vurdering, at husdyrbrugets brug af ressourcer samt håndtering af reststoffer ikke vil give anledning til en væsentlig miljøpåvirkning.

Konklusion

Samlet set vurderer Svendborg Kommune, at indretning og drift af husdyrbruget og håndtering af husdyrgødningen sker i overensstemmelse med gældende regler, og at driften med de stillede vilkår kan foregå uden væsentlig påvirkning af landskab, naturen, miljøet og omkringboende, som dette er defineret i husdyrbrugloven.

Indholdsfortegnelse

Datablad	2
Resumé.....	4
Indholdsfortegnelse	6
Indledning	8
Svendborg Kommunes afgørelse.....	9
<i>Lovgrundlag.....</i>	9
<i>Afgørelse med vilkår.....</i>	9
<i>Overordnede vilkår .....</i>	10
<i>Driftsbygninger .....</i>	10
<i>Husdyrgødning og spildevand .....</i>	13
<i>Ressourceforbrug .....</i>	14
<i>Opbevaring og håndtering af hjælpestoffer.....</i>	14
<i>Gener .....</i>	15
<i>Generelle forhold .....</i>	18
<i>Retsbeskyttelse .....</i>	18
<i>Revurdering af godkendelsen .....</i>	18
<i>Klagevejledning og offentliggørelse .....</i>	19
<i>Søgsmål .....</i>	20
Miljøteknisk redegørelse	21
<i>Vurdering af miljøkonsekvensrapport.....</i>	21
<i>Ejendomsforhold.....</i>	22
<i>Ansøger og ejerforhold .....</i>	22
<i>Vurdering af samdrift med andre husdyrbrug.....</i>	22
<i>Biaktiviteter .....</i>	22
<i>Placering.....</i>	23
<i>Beskrivelse af anlægget .....</i>	23
<i>Afstandskrav.....</i>	26
<i>Beskyttelseslinjer og planmæssige forhold .....</i>	29
<i>Husdyrbrugets anlæg og drift.....</i>	36
<i>Produktionsareal.....</i>	36
<i>Ventilation.....</i>	40
<i>Rengøring.....</i>	41
<i>Spildevand.....</i>	42
<i>Gødningsproduktion og -håndtering .....</i>	43
<i>Ammoniakemission og BAT.....</i>	46
<i>Ressourceforbrug .....</i>	48
<i>Anvendelse og håndtering af hjælpestoffer.....</i>	50
<i>Affald .....</i>	52

Miljøpåvirkning fra husdyrbrugets anlæg	53
Ammoniakdeposition til naturområder	53
Påvirkning af arter med særligt strenge beskyttelseskrav (bilag IV-arter m.fl.).....	57
Lugt	58
Transport	61
Støj.....	63
Rystelser	71
Støv.....	71
Lys.....	71
Skadedyr	72
IE- husdyrbrug	72
Miljøledelse	72
Plan for regelmæssig kontrol, reparation, vedligeholdelse og beredskab	73
Årlig indberetning til kommunalbestyrelsen.....	73
Ophør af driften	73
Svendborg Kommunes vurdering af IE-husdyrbruget	74
Samlet vurdering.....	75
Offentlighed	76
For-annoncering	76
Intern høring	76
Høringsperiode og vurdering af høringssvar.....	76
Afgørelse	77
BILAG	78
Bilag 1. Miljøkonsekvensrapport udarbejdet af ansøgers konsulent	79
Bilag 2. Situationsplan	91
Bilag 3. Plantegning med mål for produktionsarealer.....	92
Bilag 4. Ansøgers oplysninger om OML-beregninger	93
Bilag 5. Resultatfiler – OML-beregning ansøgt drift med ændret ventilation	98
Bilag 6. Resultatfiler – OML-beregning ansøgt drift med uændret ventilation	103
Bilag 7. Lugt – Vurdering af OML-beregning.....	108
Bilag 8. Lugt – Vurdering af OML-beregning i praksis.....	116
Bilag 9. Støjberegning - forudsætninger og resultater.....	120
Bilag 10. Langeland Kommunes tankplads-retningslinjer (august 2011).....	128
Bilag 11. Oversigt over høringssvar.....	130
Bilag 12. Svendborg Kommunes behandling af høringssvar.....	134

Indledning

Svendborg Kommune har den 8. maj 2019 modtaget en ansøgning fra Jesper Bendix Drost, Harnbjergvej 12, 5932 Humble om tilladelse til at udvide svineproduktionen på ejendommen Harnbjerggård, Harnbjergvej 12, 5932 Humble. Ansøgningen er indgivet i henhold til § 16 a, stk. 2, nr. 1 i husdyrbrugloven og er indsendt af konsulent Søren Boe Rasmussen, Centrovic (nu velas) gennem Miljøstyrelsens digitale ansøgningssystem med skema nr. 209112.

Den 30. maj 2019 blev ansøgningen visiteret som fuldt oplyst. Kommunen har efterfølgende modtaget rettelser til ansøgningen, senest den 26. marts 2020, og har afgjort sagen på baggrund af version 4 af ansøgningsskemaet. Ansøger har desuden indsendt supplerende oplysninger i forbindelse med sagsbehandlingen, og disse er enten tilføjet i ansøgers miljøkonsekvensrapport eller medtaget i Svendborg Kommunes miljøtekniske redegørelse.

Ansøgningen omfatter en udvidelse af smågriseproduktionen ved etablering af to nye staldafsnit i forlængelse af eksisterende staldbygninger samt lovliggørelse af et etableret staldafsnit til diegivende søer i en container opstillet ved den eksisterende farestald. Der er søgt om et samlet produktionsareal på 4.171 m². Derudover opføres en ny gyllebeholder på 3.400 m³ med teltoverdækning.

Som følge af lov om forpligtende kommunale samarbejder², er det Svendborg Kommune, der administrerer husdyrbrugloven for de større husdyrbrug i Langeland Kommune. Svendborg Kommune godkender og fører tilsyn med husdyrbrugenes miljøforhold.

Svendborg Kommune har således den 18. april 2012 meddelt godkendelse til Harnbjergvej 12 efter husdyrgodkendelseslovens § 12, stk. 1 til følgende produktion: 760 årssøer, 22.850 smågrise (7,3 - 34 kg), 200 polte (34 - 107 kg) og 2 heste (300 - 500 kg) - i alt 297,1 DE beregnet efter dagældende omregningsfaktorer.

Ovenstående godkendelse bortfalder, når denne miljøgodkendelse er taget i brug, dvs. når godkendelsen er meddelt og offentliggjort. § 12-godkendelsen fra 18. april 2012 skulle være revurderet første gang i april 2020. Ved meddelelsen af denne godkendelse efter husdyrbruglovens § 16 a, stk. 2, nr. 1 bortfalder kravet om revurdering.

Miljøgodkendelsen efter § 16 a, stk. 2, nr. 1 i husdyrbrugloven er opdelt i 3 dele:

Første del er Svendborg Kommunes afgørelse, som indeholder vilkårene for godkendelsen.

Anden del er en miljøteknisk redegørelse, som danner grundlag for de stillede vilkår i godkendelsen.

Tredje del er en samling af relevante bilag. Bilag 1 er ansøgers indsendte miljøkonsekvensrapport, som Svendborg Kommunes afgørelse er baseret på. Øvrige bilag er kort og plantegning over anlægget og produktionsarealerne, forudsætninger og resultater for OML-beregninger, detaljer om støjberegningen samt Langeland Kommunes retningslinjer for tankpladser.

---

² Lov om forpligtende kommunale samarbejder, jf. LBK nr. 423 af 30. april 2018.

Svendborg Kommunes afgørelse

Lovgrundlag

Ansøgningen om miljøgodkendelse til udvidelse og ændring af svineproduktionen på Harnbjerggård, Harnbjergvej 2, 5932 Humble er behandlet i henhold til kravene i husdyrbrugloven³ med tilhørende husdyrgodkendelsesbekendtgørelse⁴ og husdyrgødningsbekendtgørelsen⁵ samt efter Miljøstyrelsens vejledning om miljøgodkendelse af husdyrbrug.

Da det ansøgte produktionsareal overstiger 100 m², er husdyrbruget omfattet af husdyrbruglovens regler. Ammoniakemissionen fra anlægget beregnes til mere end 3.500 kg NH₃-N pr. år, og antallet af stipladser til søer overstiger 750 stk., som definerer et IE-husdyrbrug. Derfor meddeles tilladelsen efter husdyrbruglovens § 16 a, stk. 2, nr. 1.

Svendborg Kommune har informeret offentligheden og berørte myndigheder om sagen tidligt i beslutningsprocessen ved offentlig annoncering på både Svendborg og Langeland Kommuners hjemmeside i perioden 1. - 15. august 2019.

Kommunen har efterfølgende foretaget høring af et udkast til miljøgodkendelse til Harnbjergvej 12 i perioden 27. april – 27. maj 2020 af ansøger, dennes konsulenter, 109 naboer og andre berørte samt de personer og foreninger/organisationer, som har anmodet om orienteringen. Der blev givet en frist på de krævede 30 dage frem til og med onsdag den 27. maj 2020 til at kommentere udkastet. Der indkom høringssvar fra tre høringsberettigede.

Offentlighedsprocessen er nærmere beskrevet i afsnittet Offentlighed sidst i denne godkendelse.

Afgørelse med vilkår

Svendborg Kommune godkender hermed husdyrbruget på Harnbjerggård, Harnbjergvej 12, 5932 Humble, matrikelnummer 1f m.fl. Humble By, Humble i henhold til § 16 a, stk. 2, nr. 1 i husdyrbrugloven. Husbruget er beliggende på ejendommens hovedmatrikel (1f) og tilgrænsende matrikel (1g).

Godkendelsen meddeles til ejer af husdyrbruget, Jesper Bendix Drost, der dermed er ansvarlig for, at husdyrbruget placeres, indrettes og drives i overensstemmelse med denne godkendelse.

Svendborg Kommune har vurderet de miljømæssige konsekvenser ved den ansøgte svineproduktion på Harnbjergvej 12 i forhold til den nuværende lovlige produktion (nudrift - som godkendt i 2012) og i forhold til husdyrbrugets lovlige drift for 8 år siden (8-års drift – den angivne nudrift for godkendelsen i 2012).

Da det ansøgte medfører en samlet ammoniakemission på mere end 750 kg NH₃-N pr. år, er der redegjort for og stillet krav til husdyrbrugets anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT) til reduktion af ammoniakemissionen.

---

³ Lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v., jf. LBK nr. 520 af 1. maj 2019 (**husdyrbrugloven**).

⁴ Bekendtgørelse om godkendelse og tilladelse m.v. af husdyrbrug, BEK nr. 1261 af 29. november 2019 (**husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen**).

⁵ Bekendtgørelse om miljøregulering af dyrehold og om opbevaring og anvendelse af gødning, BEK nr. 760 af 30. juli 2019 (**husdyrgødningsbekendtgørelsen**).

Det afgøres, at husdyrbruget har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen fra husdyrbrugets anlæg. Endvidere vurderer kommunen, at husdyrbruget efter ændringerne kan drives uden væsentlig påvirkning af natur, miljø og landskab og uden væsentlige gener for omgivelserne, når vilkårene i denne miljøgodkendelse og de gældende regler på området overholdes.

Godkendelsen omfatter hele husdyrbruget, og godkendelsen bortfalder, hvis den ikke er udnyttet inden 6 år fra den dato, hvor godkendelsen er meddelt. Hvis en del af godkendelsen ikke er udnyttet, bortfalder godkendelsen for denne del. Da denne godkendelse omfatter byggeri, anses den for udnyttet, når byggeriet er afsluttet inden fristens udløb.

Hvis den udnyttede godkendelse efterfølgende ikke har været helt eller delvist udnyttet i 3 på hinanden følgende år, bortfalder den del af godkendelsen, som ikke har været udnyttet de seneste 3 år.

Godkendelsen gives på baggrund af de oplysninger, som ansøger har sendt til Svendborg Kommune, den miljøtekniske redegørelse og på de følgende vilkår.

Der er i godkendelsen fastsat vilkår om egenkontrol under de enkelte afsnit, og kommunen skal ved tilsyn have adgang til den nævnte dokumentation. Dokumentationen skal have en sådan form, at den tydeligt kan vise, at vilkårene i godkendelsen er overholdt – uanset driftsmæssig sammenhæng med andre produktionsanlæg.

Overordnede vilkår

1. Miljøgodkendelsen

Der skal i den daglige drift være en person, der er bekendt med vilkårene i denne godkendelse, og som sikrer, at de overholdes. Miljøgodkendelsen skal være let tilgængelig for personalet.

2. Ejendomsændringer

Ansøgers to matrikulære ejendomme Harnbjergvej 10, 5932 Humble, matr. nr. 1b Humble By, Humble (beboelsesejendom på 5.106 m² uden notering som landbrugsejendom) og landbrugsejendommen Harnbjergvej 12, 5932 Humble, matr. nr. 1f Humble By, Humble på 61,1937 ha skal sammatrikuleres til én matrikulær ejendom.

Dokumentation for sammenlægningen skal sendes til Svendborg Kommune, når det er noteret i matriklen.

Driftsbygninger

3. Nye staldbygninger

Der må opføres en ny drægtighedsstald (nr. 1 Ny drægtighedsstald) på 24,3 m i længden og 10,35 m i bredden, i alt 252 m². Stalden skal tilbygges den eksisterende drægtighedsstald ved en forlængelse af denne mod vest som angivet på oversigtskortet i Bilag 2. Situationsplan. Tilbygningen må højst være 6,3 m til kip, have en taghældning på 15 grader og skal opføres i samme materialer og farver som den eksisterende drægtighedsstald (nr. 2 Blandet stald/nr. 2a Drægtighedsstald).

Det er en forudsætning for at opføre følgende staldbygning, at ejendommen Harnbjergvej 10, 5932 Humble, matr. nr. 1b Humble By, Humble er sammatrikuleret med Harnbjergvej 12. **Når denne sammenlægning er gennemført**, må der opføres en ny smågrisestald (nr. 8 Ny smågrisestald) på 19,42 m i længden og 11,1 m i bredden, i alt 216 m². Stalden skal tilbygges den eksisterende klimastald mod nord som angivet på oversigtskortet i Bilag 2. Situationsplan. Tilbygningen må højst være 5,7 m til kip, have en taghældning på 15 grader og skal opføres i samme materialer og farver som den eksisterende klimastald (nr. 5 Klimastald).

Der gives godkendelse til den opsatte container til diegivende søer (nr. 4 Farestald, container) med et grundareal på 64 m² (16 m x 4 m) og en højde på 3 m. Containerstalden i lysegrå stålplader og fladt tag med grå stålplader må være placeret op mod det nordvestlige hjørne af den eksisterende farestald som angivet på oversigtskortet i Bilag 2. Situationsplan.

4. Ny gyllebeholder

Der må opføres en ny gyllebeholder på 3.400 m³ med teltoverdækning, en højde inkl. overdækning på 8 m og med en diameter på 33 m. Beholderen skal placeres med en maksimal afstand på henholdsvis 20 m og 15 m til de eksisterende gyllebeholdere nr. 1 og 2.

5. Afstand til dræn/rørledninger

Hvis der under byggerierne stødes på dræn eller andre rørledninger, skal vandløbsmyndigheden i Langeland Kommune kontaktes. Eventuelle dræn inden for afstandskravet på 15 m skal lægges i faste rør eller fjernes.

6. Produktionsarealer og staldindretning

Der gives tilladelse til et produktionsareal på i alt 4.171 m².

Produktionsarealet i de enkelte staldafsnit må ikke overstige de i tabellen neden for angivne størrelser. Staldsystemer, dyrearter og dyretyper nævnt i tabellen må ikke fraviges.

Staldafsnit	Staldsystem	Dyretype	Produktionsareal (m ²)
1. Ny drægtighedsstald 2019	Delvis spaltegulv	<i>Golde/drægtige søer, løsgående</i>	245
2. Blandet stald	Delvis spaltegulv	<i>Golde/drægtige søer, løsgående</i>	523
	Kassestier, delvis spaltegulv	<i>Diegivende søer</i>	130
	To-klimastald, delvis spaltegulv	<i>Smågrise</i>	761
2a. Drægtighedsstald 2012	Delvis spaltegulv	<i>Golde/drægtige søer, løsgående</i>	330
3. Farestald	Kassestier, delvis spaltegulv	<i>Diegivende søer</i>	630
4. Farestald, container	Kassestier, fuldspaltegulv	<i>Diegivende søer</i>	42
5. Klimastald	To-klimastald, delvis spaltegulv	<i>Smågrise</i>	515
6. Løbe-/drægtighedsstald	Delvis spaltegulv	<i>Golde/drægtige søer, løsgående</i>	477
	Delvis spaltegulv	<i>Golde/drægtige søer, individuel opstaldning</i>	343
7. Hestebokse	Taget ud af drift		0
8. Ny smågrisestald	To-klimastald, delvis spaltegulv	<i>Smågrise</i>	175

7. Indretning og drift af ventilationsanlæg

Der skal etableres i alt 42 afkast på de eksisterende og de nye staldafsnit, og afkastene skal placeres, som det fremgår af redegørelsen for den gennemførte OML-beregning.

I 15 af de i alt 42 ventilationsafkast (2o-2p, 3a-3f, 6a-6e og 8a-8b) skal der monteres miljøkryds.

Ventilationssystemets afkast skal indrettes på den måde og med den maksimale ventilationsydelse, som fremgår af nedenstående tabel:

Staldafsnit og gulvtype	Dyretype og staldsystem	Antal afkast	Afkast nr.	Afkasthøjde over terræn (m)	Indre diameter (m)	Ydre diameter ⁶ (m)	Maksimal ventilationsydelse pr. afkast (m ³ /time)
1. Ny drægtighedsstald 2019 <i>Delvis spaltegulv</i>	Golde/drægtige søer <i>Løsgående</i>	1	1a	7,0	0,60	0,61	10.000
2. Blandet stald <i>Delvis spaltegulv</i>	Golde/drægtige søer inkl. gylte <i>Løsgående</i>	3	2b-2d ¹⁺³	7,0	0,60	0,61	13.200
	Smågrise	10	2e-2n	7,0	0,51 ⁵		9.675
	To-klimastald	1	2o	7,5 ⁴			9.675
	Diegivende søer <i>Kassestier</i>	1	2p	7,5 ⁴	12.000		
2a. Drægtighedsstald 2012 <i>Delvis spaltegulv</i>	Golde/drægtige søer <i>Løsgående</i>	1	2a	7,0	0,60	0,61	13.200
3. Farestald <i>Delvis spaltegulv</i>	Diegivende søer <i>Kassestier</i>	4+2	3a-3d	8,0 ⁴	0,43 ⁵	0,51	8.000
			3e+3f		0,51 ⁵	0,61	13.200
4. Farestald, container <i>Fuldspaltegulv</i>	Diegivende søer <i>Kassestier</i>	2	4a+4b	2,5	0,40	0,41	2.000
5. Klimastald <i>Delvis spaltegulv</i>	Smågrise <i>To-klimastald</i>	8	5a-5h	8,0	0,60	0,61	9.675
6. Løbe-/drægtighedsstald <i>Delvis spaltegulv</i>	Golde/drægtige søer inkl. gylte <i>Løsgående og individuel opstaldning</i>	7	6a ¹⁺²	8,0 ⁴	0,56 ⁵	0,67	9.675
			6e ³		0,51 ⁵	0,61	7.675
			6f ³	8,0	0,60	7.675	
			6b ¹⁺²	7,0 ⁴	0,56 ⁵	0,67	9.675
			6c ¹ +6d ²				9.675
			6g ¹	7,0	0,60	0,61	5.000
8. Ny smågrisestald <i>Delvis spaltegulv</i>	Smågrise <i>To-klimastald</i>	2	8a-8b	8,0 ⁴	0,51 ⁵	0,61	12.000

¹ Løsgående søer

² Individuelt opstaldede søer

³ Løsgående gylte i store grupper

⁴ Afkast forhøjes 1-2 m og isættes miljøkryds

⁵ korrigeret indre diameter som følge af miljøkryds

⁶ Ydre diameter er fast i hele afkastets længde – gælder for afkast med miljøkryds

I staldsektionen med afkastene 2b-2d i nr. 2 Blandet stald må der være 130 stipladser til drægtige, løsgående søer opstaldet i stier med 18 dyr og 130 stipladser til gylte opstaldet i stier med 22 dyr.

I staldsektionen med afkastene 6e og 6f i nr. 6 løbe-/drægtighedsstald må der være 100 stipladser til løsgående gylte opstaldet i stier med 30 og 40 dyr.

Inden, der indsættes dyr i de nye staldanlæg, skal der sendes en redegørelse til Svendborg Kommune med dokumentation for følgende:

- Antal ventilationsafkast på de nye staldafsnit.
- Afksthøjde for alle afkast.
- Indre og ydre diameter for alle afkast, herunder at den ydre diameter er fast i hele afkastets længde.
- Maksimal ventilationsydelse for alle staldafsnit.
- Etablering af miljøkryds i de nævnte 15 ventilationsafkast.

Dokumentationen kan tage udgangspunkt i leverandøroplysninger.

8. Vedligeholdelse af ventilationsanlæg

Ventilationsanlægget skal rengøres efter hvert hold dyr og løbende vedligeholdes.

Egenkontrol

Der skal føres journal over tidspunkter for rengøring/vedligeholdelse efter et hold dyr. Der skal desuden føres journal over, hvornår der har været udført service på ventilationssystemet. Journalen skal opbevares for de seneste 5 år og skal kunne fremvises ved tilsyn.

9. Rengøring og hygiejne

Der skal til enhver tid holdes en god staldhygiejne, herunder sikres, at stiernes bund holdes tør, og at stalde og fodringsanlæg holdes rene. Staldene skal som minimum rengøres efter hvert hold dyr.

Husdyrgødning og spildevand

10. Vaskeplads

Al vask af maskiner, redskaber og sprøjte skal foregå på en plads med et for spildevandet vanskeligt gennemtrængeligt underlag, og med afledning af spildevandet til en opsamlingsbeholder. Marksprøjte kan desuden vaskes i marken.

Vaskepladsen skal mindst én gang årligt kontrolleres for tæthed. Eventuelle utætheder skal straks repareres.

Egenkontrol

Kontrol og eventuelle reparationer skal føres i journal. Journalen skal som minimum indeholde oplysninger for de seneste 5 år, og skal desuden kunne fremvises ved tilsyn.

11. Opbevaringsanlæg til husdyrgødning

Opbevaringsanlæg til husdyrgødning må have de størrelser og skal være udstyret med den miljøteknologi, som fremgår af følgende tabel:

Opbevaringsanlæg	Gødningstype	Miljøteknologi	Overfladeareal (m ²)
Gyllebeholder (1) (eksisterende)	Gylle	÷	367
Gyllebeholder (2) (eksisterende)	Gylle	÷	359
Ny gyllebeholder (3)	Gylle	Fast overdækning	858

12. Overdækning af gyllebeholder

Den nye gyllebeholder (nr. 3) med et overfladeareal på 858 m² og en kapacitet på 3.400 m³ skal have fast overdækning i form af teltoverdækning med indvendigt skørt.

Åbning af teltdugen må kun ske i forbindelse med omrøring, tømning og udbringning af gylle.

Skader på teltoverdækningen skal repareres inden for en uge efter skadens opståen.

Såfremt en skade ikke kan repareres inden for en uge, skal der indgås aftale om reparation inden to hverdage efter skadens opståen. Tilsynsmyndigheden underrettes straks herom.

Egenkontrol

Der skal føres en logbog for gyllebeholderen, hvori eventuelle skader på teltoverdækningen noteres med angivelse af dato for skaden samt dato for reparation. Logbogen skal opbevares på husdyrbruget i mindst fem år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.

Ressourceforbrug

13. Egenkontrol af vandforbrug

Husdyrbrugets forbrug af vand skal registreres mindst én gang årligt. Registreringen skal opbevares for de seneste 5 år og skal kunne fremvises ved tilsyn.

14. Egenkontrol af energiforbrug

Husdyrbrugets forbrug af energi skal registreres mindst én gang årligt. Registreringen skal opbevares for de seneste 5 år og skal kunne fremvises ved tilsyn.

Opbevaring og håndtering af hjælpepestoffer

15. Olie og olieholdige produkter

Indretning af tank og tankplads og håndtering af olie, skal følge Langeland Kommunes "Retningslinjer for indretning - Brændstoftanke og tankpladser med én stander", der er vedlagt som Bilag 10.

Retningslinjerne fra Langeland Kommune gælder ved meddelelse af godkendelsen. Ved ændring af tank eller tankplads skal Langeland kommunes gældende retningslinjer på ændringstidspunktet følges.

Tønder, dunke o.l. med olieprodukter, der kan udgøre en forureningsfare, skal opbevares overdækket og på fast støbt gulv med opkant og uden afløb eller i et tæt kar, der kan rumme indholdet af den største beholder og sådan, at der ikke kan ske forurening af jord, kloak, overfladevand eller grundvand. Der skal forefindes opsugningsmateriale, og et eventuelt spild skal straks opsamles og bortskaffes som farligt affald.

Egenkontrol

Der hvor olie og lign. opbevares og håndteres, skal belægningen mindst én gang årligt kontrolleres for tæthed. Eventuelle utætheder skal straks repareres.

Kontrol og eventuelle reparationer af tankplads skal føres i journal. Journalen skal som minimum indeholde oplysninger for de seneste 5 år og skal desuden kunne fremvises ved tilsyn.

16. Kemikalier

Kemikalier, kemikalierester og tom emballage skal opbevares på et for kemikalierne tæt underlag uden mulighed for spild til afløb, jord, overfladevand eller grundvand.

Egenkontrol

Belægningen i kemikalierummet skal mindst én gang årligt kontrolleres for tæthed. Eventuelle utætheder skal straks repareres.

Kontrol og eventuelle reparationer af kemikalierum skal føres i journal. Journalen skal indeholde oplysninger for de seneste 5 år og skal desuden kunne fremvises ved tilsyn.

17. Affald/døde dyr

Både ikke-farligt og farligt affald skal opbevares på en måde, så der ikke er risiko for spredning af affaldsfraktionerne på ejendommen og sådan, at der ikke kan ske forurening af jord, grundvand eller overfladevand.

Der skal til enhver tid foreligge dokumentation for, at affald bortskaffes miljømæssigt forsvarligt.

Døde dyr skal opbevares således, at de ikke giver anledning til væsentlige gener for omkringboende eller forbipasserende.

Gener

18. Lugt

Hvis tilsynsmyndigheden anser det for nødvendigt, skal den ansvarlige for husdyrbruget dokumentere, at husdyrbruglovens lugtgenekriterier kan overholdes. Denne dokumentation kan dog kun kræves én gang årligt og skal foretages efter en metode, som er godkendt af Miljøstyrelsen eller efter en metode anvist af tilsynsmyndigheden.

Hvis dokumentationen viser, at husdyrbruget medfører væsentlige lugtgener, skal husdyrbruget gennemføre lugtreducerende foranstaltninger, der sikrer, at husdyrbruglovens lugtgenekriterier overholdes.

De lugtreducerende foranstaltninger skal accepteres af tilsynsmyndigheden inden etablering.

19. Støj

Husdyrbrugets samlede bidrag til det ækvivalente, korrigerede støjniveau målt i dB(A) og målt i ethvert punkt ved naboer eller deres opholdsarealer må ikke overstige følgende værdier:

Område	Mandag-fredag kl. 7-18 (8 timer) Lørdag kl. 7-14 (7 timer)	Alle dage kl. 18-22 (1 time) Lørdag kl. 14-18 (4 timer) Søn- og helligdag kl. 7-18 (8 timer)	Alle dage kl. 22-7 (½ time)	Alle dage kl. 22-7 Maksimal værdi
Enkeltbolig i det åbne land	55 dB(A)	45 dB(A)	40 dB(A)	55 dB(A)

Støjbidraget (bortset fra maksimalværdien) måles som det ækvivalente, konstante, korrigerede støjniveau i dB(A) (referencydtrykket 20 µPa). Talene i parentes angiver midlingstiden inden for den pågældende periode.

Håndtering af gyllepumpning drevet af traktor må foregå på hverdage i perioden kl. 07.00-18.00 samt lørdage kl. 07.00-14.00.

Håndtering af gylle til udbringning og udlægger drevet af lastbil må foregå:

- Alle hverdage kl. 07.00-18.00 og lørdage kl. 07.00-14.00.
- Aften kl. 18.00-22.00, lørdage kl. 14.00-22.00 og søn- og helligdage kl. 07.00-18.00, dog ikke når korntørringsanlægget er i drift med 3 og 4 blæsere inden for samme periode⁶.
- Nat kl. 22.00-07.00, dog ikke når korntørringsanlægget er i drift inden for samme periode.

Flytning af gylle med lastbil må foregå:

- Alle hverdage kl. 07.00-18.00 og lørdage kl. 07.00-14.00.
- Aften kl. 18.00-22.00, lørdage kl. 14.00-22.00 og søn- og helligdage kl. 07.00-18.00, dog ikke når korntørringsanlægget er i drift med 3 og 4 blæsere inden for samme periode.

Korntørring må foregå:

- Alle hverdage kl. 07.00-18.00 og lørdage kl. 07.00-14.00 med 4 blæsere.
- Aften kl. 18.00-22.00, lørdage kl. 14.00-22.00 og søn- og helligdage kl. 07.00-18.00 med 4 blæsere, dog ikke når der håndteres gylle inden for samme periode.
- Aften kl. 18.00-22.00, lørdage kl. 14.00-22.00 og søn- og helligdage kl. 07.00-18.00 med 2 blæsere, når der inden for samme periode håndteres gylle drevet af lastbil.
- Nat kl. 22.00-07.00 med 4 blæsere, dog ikke når der håndteres gylle inden for samme periode.

Indblæsning af foder må foregå på hverdage i perioden kl. 07.00-18.00 og lørdage kl. 07.00-14.00.

Egenkontrol

Der skal føres journal for afvigelser i driften/driftstidspunkter af følgende aktiviteter:

- Gyllehåndtering drevet af traktor
- Gyllehåndtering drevet af lastbil
- Korntørring
- Foderindblæsning

---

⁶ Det betyder, at håndtering af gylle og korntørring med 4 blæsere ikke kan foregå inden for samme periode heller ikke selvom aktiviteterne ikke foregår på samme tidspunkt (forskudt af hinanden). Det samme gør sig gældende for de efterfølgende aktiviteter, hvor der er restriktioner i forhold til, hvor stor en aktivitet, der kan tillades inden for samme periode.

Journalen skal indeholde oplysning om dato, årsag og omfang af afvigelse. Journalen skal kunne fremvises ved tilsyn og skal opbevares for de seneste 5 år. Et forslag til journal skal sendes til tilsynsmyndighedens accept senest 1 måned efter meddelelsen af denne godkendelse.

Der skal føres journal for, hvornår ventilationsanlægget har en drift, der er større end 50 % i perioden fra 22.00-07.00. Dato og omtrentligt driftsniveau skal fremgå af journalen. Journalen skal opbevares for de seneste 5 år, og skal kunne fremvises ved tilsyn. Hvis det ved en akkrediteret støjmåling/beregning kan dokumenteres, at de fastsatte støjgrænser kan overholdes ved en drift svarende til 100 % bortfalder dette vilkår. Usikkerheden skal håndteres ud fra en godkendelses-situation.

Hvis tilsynsmyndigheden anser det for nødvendigt, skal den ansvarlige for husdyrbruget dokumentere, at de fastsatte støjgrænser kan overholdes. Denne dokumentation kan dog kun kræves én gang årligt. Dokumentationen skal foretages i form af målinger eller beregninger efter Miljøstyrelsens retningslinier.

Målingerne/beregningerne skal udføres af en person eller et firma, der er at finde på Miljøstyrelsens sidst reviderede liste over firmaer/personer, der er godkendte til at udføre Miljømåling – ekstern støj. Målinger/beregninger skal udføres efter Miljøstyrelsens gældende vejledninger om beregning og målinger af ekstern støj fra virksomheder, og skal desuden være i overensstemmelse med Miljøstyrelsens gældende bekendtgørelse om kvalitetskrav til miljømålinger udført af akkrediterede laboratorier, certificerede personer.

Hvis det kan konstateres, at de fastsatte støjgrænser ikke kan overholdes, skal der senest 2 mdr. efter at resultatet foreligger sendes en redegørelse for, hvordan støjen kan reduceres, så de fastsatte støjgrænser kan overholdes.

Redegørelsen skal indeholde en tidsplan for gennemførelse af eventuelle støjdæmpende foranstaltninger og et økonomisk overslag over de foreslåede ændringer.

20. Støv

Husdyrbruget må ikke give anledning til støvgener uden for ejendommens areal, der efter tilsynsmyndighedens vurdering er væsentlige.

Hvis der efter tilsynsmyndighedens vurdering opstår væsentlige støvgener, skal der foretages støvreducerende tiltag. Inden etablering skal disse tiltag accepteres af tilsynsmyndigheden.

21. Lys

Driften må ikke give anledning til lysgener uden for ejendommens areal, som er væsentlige efter tilsynsmyndighedens vurdering.

Hvis der efter tilsynsmyndighedens vurdering opstår væsentlige lysgener, skal der foretages lysregulerende tiltag. Inden etablering skal tiltagene accepteres af tilsynsmyndigheden.

22. Skadedyr og fluer

Der skal foretages en effektiv forebyggelse og bekæmpelse af fluer på ejendommen. Bekæmpelsen skal være i overensstemmelse med de nyeste retningslinjer fra Institut for Agroøkologi, Aarhus Universitet: (https://agro.au.dk/fileadmin/DJF/Agro/Projekter/Vejledning_om_skadedyr/Retningslinier-for-fluebekaempelse.pdf).

Opbevaring af foder skal ske på en sådan måde, at der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr (rotter m.v.). Stalde, lagre og øvrige anlæg skal holdes i forsvarlig rottesikret stand og rimelig orden. Bekæmpelse af rotter skal ske i henhold til aftale med autoriseret skadedyrsbekæmper.

Generelle forhold

Miljøgodkendelsen gælder kun for det ansøgte. Der må ikke ske udvidelse eller ændring af produktionsarealet eller gødningsopbevaringsanlæg eller ændres i dyreholdets sammensætning, før ændringen er anmeldt og godkendt af Svendborg Kommune. Det gælder også for vaskeplads og andre pladser med fast bund og afløb samt fortanke m.v. Svendborg Kommune skal desuden hurtigst muligt orienteres om ændringer i ejerforhold.

Husdyrbruget skal til enhver tid leve op til gældende regler i love og bekendtgørelser – også selvom disse regler eventuelt måtte være skærpende i forhold til denne miljøgodkendelse.

Svendborg Kommune gør endvidere opmærksom på, at en afgørelse efter § 16 a i husdyrbrugloven ikke fritager fra krav om tilladelse, godkendelse, dispensation m.v. efter anden lovgivning. Herunder kan det nævnes, at byggetilladelse, ændring af bygningsanvendelse, nedrivningstilladelse, tilladelse til afledning af tagvand m.v. skal søges separat hos Langeland Kommune.

Retsbeskyttelse

Vilkårene i denne godkendelse er omfattet af 8 års retsbeskyttelse, jf. § 40, stk. 1 i husdyrbrugloven. Det betyder, at det som hovedregel ikke vil være muligt at stille nye krav til husdyrbruget inden for de første 8 år efter meddelelsen af godkendelsen, medmindre

- Der er fremkommet nye oplysninger om forureningens skadelige virkning,
- Forureningen medfører miljømæssige skadevirkninger, der ikke kunne forudses ved godkendelsens meddelelse,
- Forureningen i øvrigt går ud over det, som blev lagt til grund ved godkendelsens meddelelse,
- Væsentlige ændringer i den bedste tilgængelige teknik skaber mulighed for en betydelig nedbringelse af emissionerne, eller
- Det af hensyn til driftssikkerheden i forbindelse med processen eller aktiviteten er påkrævet, at der anvendes andre teknikker.

Husdyrbrugets egenkontrol er undtaget for retsbeskyttelsen. Tilsynsmyndigheden kan derfor revidere godkendelsens vilkår for at forbedre husdyrbrugets kontrol med forbrug og egen forurening eller for at opnå et mere hensigtsmæssigt tilsyn, jf. § 53, stk. 2 i husdyrbrugloven.

Retsbeskyttelsesperioden regnes fra datoen for meddelelsen af denne godkendelse. Påklages godkendelsen, regnes perioden fra den dato, hvor Miljø- og Fødevareklagenævnet træffer afgørelse vedrørende klagen.

Revurdering af godkendelsen

Miljøgodkendelsen skal, jf. § 39 i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen, regelmæssigt, og mindst hvert 10. år, tages op til revurdering. Den første regelmæssige vurdering skal dog foretages senest, når der er forløbet 8 år efter meddelelsen af godkendelsen.

Klagevejledning og offentliggørelse

Denne afgørelse kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Klageberettigede er ansøger, enhver med en individuel, væsentlig interesse i sagen samt forskellige myndigheder, foreninger og organisationer (jf. kapitel 7 i husdyrbrugloven).

Klagen skal være indgivet senest 4 uger efter, at afgørelsen er blevet offentligt annonceret. Denne godkendelse er meddelt og samtidig offentliggjort på Svendborg og Langeland Kommuners hjemmeside henholdsvis www.svendborg.dk og www.Langelandkommune.dk den 5. juni 2020. **Klagefristen er dermed den 3. juli 2020.**

Hvis du ønsker at klage over denne afgørelse, kan du klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Du klager via Klageportalen, som du finder via linket: <https://naevneneshus.dk/start-din-klage/miljoe-og-foedevareklagenaevnet/>. Klageportalen kan også tilgås via www.borger.dk og www.virk.dk. Du logger på Klageportalen med din NEM-ID. Klagen sendes gennem Klageportalen til den myndighed, der har truffet afgørelsen. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for myndigheden i Klageportalen.

Når du klager, skal du betale et gebyr. Gebyret er på 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer. Du betaler gebyret med betalingskort i Klageportalen. Gebyret tilbagebetales, hvis klageren får helt eller delvis medhold i klagen og i visse andre tilfælde. For mere information, se Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside <https://naevneneshus.dk/start-din-klage/miljoe-og-foedevareklagenaevnet/vejledning/>.

Miljø- og Fødevareklagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der ikke er indsendt gennem Klageportalen, hvis der ikke er særlige grunde til det. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til Svendborg Kommune. Vi videresender herefter anmodningen til Miljø- og Fødevareklagenævnet, som afgør, om din anmodning kan imødekommes.

Svendborg Kommune giver ansøger besked, hvis afgørelsen påklages. Senest tre uger efter klagefristens udløb videresender vi klagen til behandling i Miljø- og Fødevareklagenævnet med vores bemærkninger til sagen og klagepunkterne. Kommunens bemærkninger sendes også til klagesagens parter.

En klage har som udgangspunkt ikke opsættende virkning. Hvis afgørelsen udnyttes i klageperioden, eller mens en eventuel klage behandles af Miljø- og Fødevareklagenævnet, sker dette på ansøgers egen regning og risiko.

Følgende personer og organisationer er ifølge husdyrbrugloven klageberettigede, jf. § 84, stk. 1 og 3, § 85, stk. 1 og 2, § 86, stk. 1 og 2 og § 87, stk. 1 og 2 og orienteres om afgørelsen:

Ansøger:

- Jesper Bendix Drost, Harnbjergvej 12, 5932 Humble.

Ejere af matrikler grænsende op til matr. nr. 1f og 1g Humble By, Humble, hvor husdyrbruget ligger, samt beboere og ejere af boliger inden for lugtkonsekvenszonen på 814 m – markeret med blå på nedenstående kort.

Miljøteknisk redegørelse

Denne miljøreddegørelse danner grundlag for de vilkår, der meddeles i godkendelsen. Udgangspunktet for redegørelsen er den indsendte ansøgning om miljøgodkendelse af husdyrbruget.

I den indsendte digitale ansøgning (skema nr.: 209112) er der gennemført beregninger for det ansøgte husdyrbrugs påvirkning af omkringboende og de nærmeste naturområder. Endvidere er der redegjort for, hvordan husdyrbruget anvender den bedste tilgængelige teknik (BAT).

Vurdering af miljøkonsekvensrapport

Svendborg Kommune har gennemgået ansøgningen og er af den opfattelse, at oplysningskravet vedrørende miljøkonsekvensrapporten med efterfølgende yderligere afklaringer er opfyldt, idet ansøger har leveret:

- 1) En beskrivelse af det ansøgte med oplysninger om
  - a) det ansøgtes placering, udformning, dimensioner og andre relevante særkender
  - b) det ansøgtes forventede væsentlige og eventuelle kumulative indvirkninger på miljøet
  - c) det ansøgtes særkender eller de foranstaltninger, der påtænkes truffet for at undgå, forebygge eller begrænse og om muligt neutralisere forventede væsentlige skadelige indvirkninger på miljøet
  - d) den eller de rimelige alternative løsninger, som ansøger har undersøgt, og som er relevante for det ansøgte og dets særlige karakteristika, og hovedårsagerne til den eller de valgte løsninger under hensyn til det ansøgtes indvirkninger på miljøet
- 2) Et samlet, ikke-teknisk resumé af oplysningerne i pkt. 1, og påtænkte foranstaltninger ved IE-husdyrbrugets ophør.
- 3) Oplysning om den kompetente ekspert, der har udarbejdet miljøkonsekvensrapporten.

Svendborg Kommune vurderer, at:

- Punkt 1a, 1b, 1c fremgår af den digitale ansøgning, der er indsendt via husdyrgodkendelse.dk
- Punkt 1d er beskrevet fyldestgørende
- Punkt 2 er beskrevet fyldestgørende
- Punkt 3 er beskrevet fyldestgørende

Miljøkonsekvensrapporten er vedlagt som Bilag 1. Svendborg Kommune har taget udgangspunkt i miljøkonsekvensrapportens beskrivelser af det ansøgte og beregningerne i husdyrgodkendelse.dk ved de vurderinger og konklusioner, der er gennemført i den efterfølgende tekniske gennemgang.

Ejendomsforhold

Ansøger og ejerforhold

Godkendelsen meddeles til husdyrbruget på Harnbjerggård, Harnbjergvej 12, 5932 Humble. Ansøger og ejer er Jesper Bendix Drost, Harnbjergvej 12, 5932 Humble.

Jesper Bendix Drost er dermed ansvarlig for, at husdyrproduktionen placeres, indrettes og drives i overensstemmelse med denne godkendelse, samt at de ansatte på ejendommen er bekendt med godkendelsens vilkår.

Svendborg Kommune stiller derfor vilkår om, at de driftsansvarlige har adgang og kendskab til miljøgodkendelsen.

Fastsættelse af vilkår.

1. Miljøgodkendelsen

Der skal i den daglige drift være en person, der er bekendt med vilkårene i denne godkendelse, og som sikrer, at de overholdes. Miljøgodkendelsen skal være let tilgængelig for personalet.

Vurdering af samdrift med andre husdyrbrug.

Ansøger har oplyst, at han ejer og driver andre ejendomme udover Harnbjergvej 12. Nørreballevej 13, 5932 Humble drives med opfødning af slagtesvin (CHR nr. 11336), og på Ristingevej 34, 5932 Humble er der en mindre produktion af slagtesvin/polte (CHR nr. 98497). Der flyttes grise og husdyrgødning mellem Harnbjergvej 12 og Nørreballevej 13/Ristingevej 34. Ansøger mener ikke, at Harnbjergvej 12 er teknisk, forurenings- eller driftsmæssigt forbundet med de to andre husdyrbrug, idet smågrisene produceret på Harnbjergvej 12 vil kunne sælges til færdigfødning på en hvilken som helst anden ejendom, og Harnbjergvej 12 vil kunne sælges fra, uden konsekvenser for den fortsatte produktion på Nørreballevej 13 og Ristingevej 34.

Ved vurderingen af, om der i denne sammenhæng er samdrift med andre husdyrbrug og dermed krav om en samlet godkendelse, lægger Miljø- og Fødevarerklagenævnet bl.a. vægt på, hvorvidt det er muligt at beregne miljøpåvirkningen for hver husdyrproduktion for sig.

Svendborg Kommune vurderer, at der er en vis driftsmæssig sammenhæng med ansøgers andre husdyrbrug, Nørreballevej 13 og Ristingevej 34, idet der flyttes dyr og gylle mellem ejendommene, men at Harnbjergvej 12 vil kunne drives uafhængigt af de andre to husdyrbrug, hvortil afstanden i luftlinje er henholdsvis ca. 800 m (Ristingevej 34) og 2,5 km (Nørreballevej 13).

Det er Svendborg Kommunes vurdering, at miljøpåvirkningen fra Harnbjergvej 12 kan adskilles fra påvirkningen fra de andre ejendomme. Kommunen vurderer derfor, at der ikke er sammenhæng i miljømæssig forstand mellem Harnbjergvej 12 og ansøgers andre husdyrbrug. Denne miljøgodkendelse skal derfor kun omfatte husdyrbruget på Harnbjergvej 12.

Biaktiviteter

Biaktiviteter er aktiviteter, der ikke har direkte med husdyrproduktionen at gøre, men som er tilknyttet denne produktion eller i øvrigt finder sted på ejendommen. I forbindelse med ansøgning om godkendelse efter husdyrbrugloven skal det oplyses, om der samtidig indgives ansøgning om andre aktiviteter, som skal have en godkendelse eller tilladelse efter anden lovgivning.

Ansøger har oplyst, at der på Harnbjergvej 12 er installeret et stokerfyr på 90 kW, som opvarmer stuehus og smågrisetalde.

Med en effekt på mindre end 1 MW vurderer Svendborg Kommune, at stokerfyret ikke er godkendelsespligtigt, jf. bekendtgørelse om godkendelse af listevirksomhed (punkt G 202).

Placering

Beskrivelse af anlægget

Landbrugsejendommen Hambjergvej 12 er beliggende i landzone ca. 1 km vest for landsbyen Humble på Sydlangeland. I Figur 1 er vist ejendommen med tilhørende matrikler.

Figur 1. Hambjergvej 12 med markering af matrikler tilhørende ejendommen på godkendelsestidspunktet (rød streg)

De eksisterende driftsbygninger på ejendommen består af et ældre staldkompleks ved stuehuset, som er udvidet ved tilbygning af nye staldafsnit i 5 omgange fra sidst i 1990'erne. Derudover en foderlade, en værksteds-/ladebygning, tre store kornsiloer (12,5 m) og seks mindre fodersiloer (9 m), to fortanke samt to overdækkede gyllebeholdere – se luftfoto i Figur 2.

Figur 2. Luftfoto af Harnbjergvej 12 fra 2019 med markering af ønsket placering af nye produktionsbygninger

Jesper Drost ønsker nu at udvide soantallet og produktionen af smågrise. Den eksisterende drægtighedsstald ønskes forlænget mod vest med et nyt staldafsnit til løsgående drægtige søer på 10,35 m x 24,3 m, i alt 252 m² (nr. 1 Ny drægtighedsstald). Udvidelsen vil fremstå i samme udformning og materialer som den eksisterende del af stalden, dvs. med en kiphøjde på 6,3 m, 15 graders taghældning og med sider og gavli i sandwichpaneler med hvide stålplader yderst og gråt eternittag.

Mod nord udvides den eksisterende klimastald med et nyt staldafsnit på 11,1 m x 19,4 m, i alt 215 m² (nr. 8 Ny smågrisestald). Udvidelsen vil fremstå i samme udformning og materialer som den eksisterende del af stalden, dvs. med en kiphøjde på 5,7 m og 15 graders taghældning og med hvide betonelementer i sider og gavli og gråt eternittag.

Endelig søges om retlig lovliggørelse af en containerstald på ca. 4 m x 16,5 m, i alt 64 m² og 3 m i højden (nr. 4 Farestald, container) til diegivende søer, der allerede er opsat ved den eksisterende farestald. Containeren består af lysegrå stålplader med fladt gråt tag.

Ansøger har ikke beskrevet alternative placeringer af det ønskede staldbyggeri, da bygningerne tilbygges det eksisterende bygningsæt, og de valgte placeringer derved tilgodeser logistikken i produktionen men også vurderes at minimere den synlige påvirkning af landskab og omgivelser.

En overdækket gyllebeholder på 2.850 m³, som indgik i den seneste miljøgodkendelse til ejendommen fra 2012, er ikke opført inden for fristen og ønskes derfor nu godkendt på ny. Dog ansøges om en anden placering, og størrelsen ændres til 3.400 m³. Beholderen forsynes med fast teltoverdækning i gråt PVC materiale og får derved en højde over terræn på 8 m. Den placeres henholdsvis 14-15 m og 19-20 m nord for de to eksisterende gyllebeholdere. På disse er der i 2019 etableret en tilsvarende teltoverdækning, hvorved højden over terræn er øget til 7 m.

I første udgave af ansøgningen var gyllebeholderen placeret umiddelbart vest for de to eksisterende beholdere. Denne placering er siden ændret til nord for. Ansøger har begrundet ændringen med, at overpumpning af gylle vil kunne foregå fra samme sted i rummet mellem de 3 beholdere, og at en eventuel senere tilbygning til drægtighedsstalden vil kunne ske mod nord i stedet for mod vest, hvorved naboernes udsigt ikke skærmes.

Beliggenheden og anvendelsen af det eksisterende husdyranlæg, de ansøgte nye staldbygninger, eksisterende og ansøgt gødningsopbevaringsanlæg samt øvrige driftsbygninger er vist i Bilag 2. Situationsplan. Af situationsplanen fremgår også placeringen af energianlæg, olie- og kemikalieopbevaring, vaskeplads samt udendørs belysning. Den anvendte adgangsvej til ejendommen og den primære interne transportvej er ligeledes markeret. De efterfølgende vurderinger af miljøpåvirkningerne tager udgangspunkt i dette anlæg.

Ifølge husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen skal ny bebyggelse placeres i tilknytning til ejendommens hidtidige bebyggelsesarealer, medmindre der foreligger en særlig begrundelse for en anden beliggenhed. "I tilknytning til" er i denne forbindelse normalt inden for en afstand af maksimalt 20 m. Kommunen skal desuden vurdere, om nybygningen er erhvervsmæssigt nødvendig for ejendommens drift som landbrugsejendom.

Harnbjergvej 12 er noteret i matriklen som landbrugsejendom. Da de ansøgte nye staldbygninger og gødningsopbevaringsanlæg er en forudsætning for udviklingen af husdyrproduktionen på ejendommen, vurderer Svendborg Kommune, at staldbygningerne og gyllebeholderen er erhvervsmæssigt nødvendige for landbrugsejendommens drift.

Med placeringen i forlængelse af eksisterende staldbygninger vurderes de nye staldafsnit at ligge i umiddelbar tilknytning til det eksisterende anlæg. Da den nye gyllebeholder placeres inden for 20 m af de eksisterende beholdere vil ejendommen fortsat opleves som en samlet enhed.

Svendborg Kommune vurderer endvidere, at placering af de nye staldafsnit i umiddelbar forlængelse af de eksisterende stalde og placering af den nye gyllebeholder tæt på ejendommens øvrige gødningsopbevaringsanlæg er i overensstemmelse med Langeland Kommunes retningslinjer i kommuneplan 2017-2029.

Svendborg Kommune stiller vilkår om, at placering og udformning af de nye staldbygninger skal være som beskrevet i ansøgningen.

Fastsættelse af vilkår:

3. Nye staldbygninger

Der må opføres en ny drægtighedsstald (nr. 1 Ny drægtighedsstald) på 24,3 m i længden og 10,35 m i bredden, i alt 252 m². Stalden skal tilbygges den eksisterende drægtighedsstald ved en forlængelse af denne mod vest som angivet på oversigtskortet i Bilag 2. Situationsplan. Tilbygningen må højst være 6,3 m til kip, have en taghældning på 15 grader og skal opføres i samme materialer og farver som den eksisterende drægtighedsstald (nr. 2 Blandet stald/nr. 2a Drægtighedsstald).

Det er en forudsætning for at opføre følgende staldbygning, at ejendommen Harnbjergvej 10, 5932 Humble, matr. nr. 1b Humble By, Humble er sammatruleret med Harnbjergvej 12. **Når denne sammatrulering er gennemført**, må der opføres en ny smågrisestald (nr. 8 Ny smågrisestald) på 19,42 m i længden og 11,1 m i bredden, i alt 216 m². Stalden skal tilbygges den eksisterende klimastald mod nord som angivet på oversigtskortet i Bilag 2. Situationsplan. Tilbygningen må højst være 5,7 m til kip, have en taghældning på 15 grader og skal opføres i samme materialer og farver som den eksisterende klimastald (nr. 5 Klimastald).

Der gives godkendelse til den opsatte container til diegivende søer (nr. 4 Farestald, container) med et grundareal på 64 m² (16 m x 4 m) og en højde på 3 m. Containerstalden i lysegrå stålplader og fladt tag med grå stålplader må være placeret op mod det nordvestlige hjørne af den eksisterende farestald som angivet på oversigtskortet i Bilag 2. Situationsplan.

4. Ny gyllebeholder

Der må opføres en ny gyllebeholder på 3.400 m³ med teltoverdækning, en højde inkl. overdækning på 8 m og med en diameter på 33 m. Beholderen skal placeres med en maksimal afstand på henholdsvis 20 m og 15 m til de eksisterende gyllebeholdere nr. 1 og 2.

Afstandskrav

Etablering, udvidelse og ændring af produktionsbygninger på husdyrbrug er underlagt afstandskravene i husdyrbruglovens §§ 6-8.

Nye stalde og gødnings- og ensilageopbevaringsanlæg må ikke etableres, og eksisterende anlæg må ikke udvides eller ændres på en måde, der medfører forøget forurening, hvis afstanden til eksisterende eller fremtidig byzone-/sommerhusområde, lokalplanlagte boligområder m.v. i landzone eller nabobeboelser er mindre end 50 m, jf. § 6 i husdyrbrugloven. I forhold til udpegning af nabobeboelser i denne sammenhæng er det uden betydning, om en nabobeboelse ligger på en landbrugsejendom og evt. er ejet af ansøger selv. Det er for svinebrug ikke muligt at opnå dispensation fra afstandskravet.

Der er desuden forbud mod at etablere, udvide eller ændre stalde og gødningsopbevaringsanlæg i eller inden for 10 m af kategori 1- og kategori 2-natur, jf. § 7 i husdyrbrugloven.

Endelig fastsætter husdyrbruglovens § 8, for at mindske risikoen for nabogener og forurening af vandforsyningsanlæg, vandløb og søer m.v., at det ikke er tilladt at etablere nye stalde og gødnings- og ensilageopbevaringsanlæg og udvide eller ændre eksisterende anlæg inden for 15-50 m fra forskellige installationer og områder. Hvis det i særlige tilfælde ikke er muligt at overholde afstandskravene i § 8 kan kommunen dispensere og stille vilkår om indretning og drift.

Husdyrbruglovens krav til mindsteafstande i §§ 6 og 8 gælder både ved etablering af husdyranlæg og gødningsopbevaringsanlæg og ved udvidelse eller ændring heraf, der medfører forøget forurening. Da der ikke foretages ændringer i de eksisterende stalde og gødningsopbevaringsanlæg på Harnbjergvej 12, er afstandene målt til de tre ansøgte staldafsnit (1. Ny drægtighedsstald, 4. Farestald, container og 8. Ny smågrisestald) og den projekterede gyllebeholder (3).

Ansøger har undersøgt placeringen af husdyranlægget i forhold til overholdelse af de generelle afstandskrav. I husdyrgodkendelse.dk har ansøger markeret nærmeste byzone-/sommerhusområde (Humble By), nærmeste bolig i samlet bebyggelse (Møllevenget 9), og de to nærmeste beboelsesbygninger på ejendomme uden landbrugspligt og ikke ejet af ansøger (Harnbjergvej 14 og Harnbjergvej 16). Ammoniakfølsomme naturområder i området er desuden markeret. Kort, der viser de udpegede beboelser og områder, er medtaget i miljøkonsekvensrapporten, hvor også afstanden til øvrige naboer og diverse tekniske anlæg m.m. i forhold til de ansøgte anlæg er vist i skemaform og kommenteret.

Svendborg Kommune har suppleret ansøgers oplysninger med afstand til nærmeste område i landzone, der i lokalplan er udlagt til boligformål, blandet bolig- og erhvervsformål eller til offentlige formål med henblik på beboelse, institutioner, rekreative formål og lign. – se Tabel 1.

Tabel 1. Afstande og afstandskrav iht. husdyrbruglovens § 6

Område	Afstandskrav (HBL § 6)	Mindsteafstande Målt fra nærmeste ansøgte staldanlæg og gødningsopbevaringsanlæg
Eksisterende eller ifølge kommuneplanens rammedel fremtidigt byzone- eller sommerhusområde	50 m	880 m <i>Humble By – eksisterende byzone</i>
Område i landzone der i lokalplan er udlagt til boligformål, blandet bolig- og erhvervsformål eller offentlige formål med henblik på beboelse, institutioner, rekreative formål og lignende.	50 m	1,75 km <i>Del af sommerhusområdet Klitrosevej beliggende i landzone - er ikke markeret som sommerhuszone</i>
Nabobeboelse (Uafhængigt af ejerskab og evt. landbrugspligt)	50 m	40 m <i>Harnbjergvej 10</i> <i>92 m</i> <i>Harnbjergvej 14</i> <i>98 m</i> <i>Harnbjergvej 9</i>

Harnbjergvej 12 ligger i landzone og langt fra byzone, sommerhusområde og lokalplanlagt boligområde. Det ansøgte projekt overholder derimod ikke minimumsafstanden på 50 m til nærmeste nabobeboelse, og Svendborg kommune kan ikke umiddelbart meddele godkendelse. Da ansøger allerede er ejer af naboejendommen Harnbjergvej 10, har han oplyst, at Harnbjergvej 10 vil blive sammatrikuleret med hovedejendommen Harnbjergvej 12. Når denne sammenlægning er effektueret, vil nærmeste nabobeboelse være Harnbjergvej 14 og Harnbjergvej 9 med en afstand på henholdsvis 92 m og 98 m fra smågrisestalden, og afstandskravet vil være overholdt.

Svendborg Kommune stiller derfor vilkår om, at ejendommene Harnbjergvej 10 og Harnbjergvej 12 skal sammenlægges, før den ansøgte smågrisestald opføres. Hvis ansøger vælger ikke at gennemføre sammenlægningen af ejendommene og dermed ikke opføre smågrisestalden, vil de øvrige ansøgte nybyggerier kunne etableres, idet mindsteafstanden til nabobeboelser i den situation vil være mere end 100 m.

Afstandskravene i husdyrbruglovens § 7 tilsiger minimum 10 m's afstand fra nye eller ændrede husdyr- og gødningsopbevaringsanlæg til ammoniakfølsomme naturtyper hhv. inden for eller uden for Natura 2000-områder. I afsnittet Ammoniakdeposition til naturområder er ammoniakfølsomme naturområder i området beskrevet. Som det fremgår af Tabel 2 ligger de ammoniakfølsomme naturtyper omfattet af husdyrbruglovens § 7, stk. 1 og 2 langt fra Harnbjergvej 12.

Tabel 2. Afstande og afstandskrav iht. husdyrbruglovens § 7

Område	Afstandskrav (HBL § 7)	Mindsteafstande Målt fra nærmeste ansøgte staldanlæg og gødningsopbevaringsanlæg
Ammoniakfølsomme naturtyper inden for internationale naturbeskyttelsesområder (§ 7, stk. 1, nr. 1)	10 m	1.220 m <i>Rigkær SV i "Natura 2000-område Sydfynske Øhav"</i>
Ammoniakfølsomme naturtyper uden for internationale naturbeskyttelsesområder (§ 7, stk. 1, nr. 2)	10 m	7,4 km <i>Overdrev mod SØ på 3 ha</i>

Svendborg Kommune er enig i ansøgers udpegning af kategori 1- og 2-natur og konstaterer, at projektet overholder afstandskravene til ammoniakfølsom natur.

Afstandskravene i § 8 og afstanden til de konkrete installationer og områder fremgår af den efterfølgende Tabel 3. Svendborg Kommune er kun delvist enig i ansøgers oplysninger og har derfor medtaget tabellen.

Tabel 3. Afstande og afstandskrav iht. husdyrbruglovens § 8

Område	Afstandskrav (HBL § 8)	Mindsteafstande Målt fra nærmeste ansøgte staldanlæg og gødningsopbevaringsanlæg
1) Enkelt vandindvindingsanlæg	25 m	50 m <i>Egen brønd til brug i husholdningen</i>
2) Fælles vandindvindingsanlæg	50 m	400 m <i>Vandværksboring til Hesselbjerg Vandværk - DGU nr. 179.96</i>
3) Vandløb (herunder dræn) og søer >100 m ²	15 m (100 m*)	170 m <i>Sø mod SØ registreret som § 3-beskyttet</i>
4) Offentlig vej og privat fællesvej	15 m	33 m <i>Harnbjergvej</i>
5) Levnedsmiddelvirksomhed	25 m	> 25 m <i>Ingen levnedsmiddelvirksomheder tæt på</i>
6) Beboelse på samme ejendom	15 m	47 m <i>Harnbjergvej 12 og medarbejderbolig</i> 42 m <i>Harnbjergvej 10 – efter sammatrিকुलering</i>
7) Naboskel	30 m	22 m <i>Ny smågrisestald til matr. nr. 1b, Humble By, Humble uden sammatrिकुलering</i> 38 m <i>Matr. nr. 1t, Humble By, Humble Harnbjergvej 9 – efter sammatrिकुलering</i>

* Afstandskrav fra nye gødningsopbevaringsanlæg til flydende husdyrgødning til åbne vandløb og til søer større end 100 m².

Ud fra de opmålte afstande konstaterer Svendborg Kommune, at projektet overholder de krævede mindsteafstande til vandforsyningsanlæg, vandløb og søer, veje, levnedsmiddelvirksomhed og beboelse på samme ejendom. Et område 110 m nord for den nye gyllebeholder regnes for en fugtig plet i marken med et vandspejl pt. under 100 m². Beboelse på ejendommen omfatter både det eksisterende stuehus og en medarbejderbolig, som i følge oplysning fra Langeland Kommune er etableret mellem stuehuset og løbe-/drægtighedsstalden. Da der ikke foretages ændringer i løbe-/drægtighedsstalden, som medfører forøget forurening, skal afstandskravet ikke overholdes til dette staldafsnit.

De krævede 30 m til naboskel overholdes i forhold til den nye løbe-/drægtighedsstald, den nye farestald og den nye gyllebeholder, men ikke i forhold til den nye smågrisestald. Som tidligere beskrevet er sammatrिकुलering af ejendommene Harnbjergvej 10 og Harnbjergvej 12 en betingelse for opførelse af den nye smågrisestald, hvorved afstandskravet vil være overholdt.

Afstandskravet på 15 m til vandløb gælder også permeable rør/dræn inden for 15 meter af stalde og gyllebeholdere. Ansøger har ikke givet oplysninger omkring drænføring i nærheden af de ansøgte anlæg.

Svendborg Kommune og Langeland Kommune har ikke konkret viden om placering af dræn i området, hvor projektet gennemføres. Hvis det i forbindelse med byggeriet konstateres, at der er dræn inden for 15 m af de nye byggerier, skal det sikres, at afstandskravet til dræn kan overholdes. Der stilles derfor vilkår om, at eventuelle dræn inden for de 15 m skal lægges i faste rør eller fjernes.

Svendborg Kommune gør opmærksom på, at omlægning i faste rør, fjernelse af dræn i faste rør samt ændret placering kræver, at der udarbejdes en tilladelse efter vandløbsloven. I denne situation skal vandløbsmyndigheden i Langeland Kommune kontaktes.

Ansøger har indtegnet de tre nye staldbygninger som særskilte staldafsnit, men ikke oplyst om de nye staldafsnit på alle punkter opfylder husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens definition af et staldafsnit, dvs. at de nye tilbygninger er adskilt fra de eksisterende staldafsnit, så emissioner ikke umiddelbart kan spredes til andre dele af anlægget. Svendborg Kommune har derfor undersøgt, om konklusionen omkring afstandskravene i §§ 6-8 ændres, hvis de nye staldafsnit ikke betragtes som særskilte staldafsnit men bygninger med forbindelse gennem gyllekanaler og ventilation til de eksisterende stalde, de tilbygges. Dette er ikke tilfældet.

Med fastsættelse af vilkår om sammatrikulering og dokumentation for overholdelse af afstandskrav til dræn er det Svendborg Kommunes vurdering, at de generelle afstandskrav overholdes.

Fastsættelse af vilkår:

2. Ejendomsændringer

Ansøgers to matrikulære ejendomme Harnbjergvej 10, 5932 Humble, matr. nr. 1b Humble By, Humble (beboelsesejendom på 5.106 m² uden notering som landbrugsejendom) og landbrugsejendommen Harnbjergvej 12, 5932 Humble, matr. nr. 1f Humble By, Humble på 61,1937 ha skal sammatrikuleres til én matrikulær ejendom.

Dokumentation for sammenlægningen skal sendes til Svendborg Kommune, når det er noteret i matriklen.

5. Afstand til dræn/rørledninger

Hvis der under byggerierne stødes på dræn eller andre rørledninger, skal vandløbsmyndigheden i Langeland Kommune kontaktes. Eventuelle dræn inden for afstandskravet på 15 m skal lægges i faste rør eller fjernes.

Beskyttelseslinjer og planmæssige forhold

Områder med byggerestriktioner

Ansøger har ikke beskrevet forhold omkring beskyttelseslinjer og kommuneplantemaer.

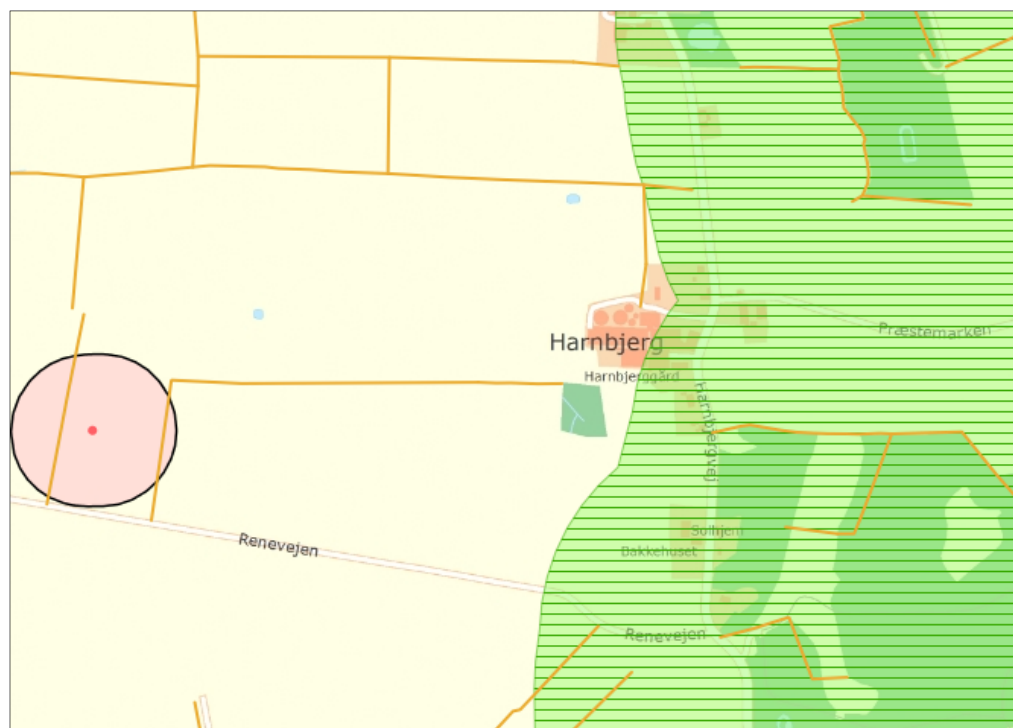
Svendborg Kommune har undersøgt, om den ønskede placering af de tre nye staldafsnit og den ansøgte gyllebeholder, er sammenfaldende med nedenstående områder og bygge- og beskyttelseslinjer (krævede mindsteafstande i parentes):

- Fortidsmindebeskyttelseslinje (100 m)
- Sø- og å-beskyttelseslinje (150 m)
- Skovbyggelinje (300 m)
- Kirkebyggelinje (300 m)
- Strandbeskyttelseslinje (300 m)
- Vejbyggelinje (10-20 m)
- Beskyttede sten- og jorddiger, som er registreret
- Fredede områder
- Kystnærhedszonen

Kortet i Figur 3 viser bygge- og beskyttelseslinjer i nærheden af Harnbjergvej 12. Som det fremgår, er den østlige del af ejendommen beliggende inden for skovbyggelinje, og den ansøgte nye smågrisestald (nr. 8) placeres ligeledes inden for skovbyggelinje. Dette kan godkendes, idet bygningen opføres i tilknytning til ejendommens eksisterende bygningsmasse, og bygningen er erhvervsmæssigt nødvendig for ejendommens drift som landbrugsejendom.

Rundt om anlægget og delvist i matrikelskel er der registreret flere beskyttede sten- eller jorddiger. Alle tre nye staldafsnit og gyllebeholderen placeres i god afstand til disse og uden for mulig pålagt byggelinje langs veje. Nærmeste fredede fortidsminde med beskyttelseslinje ligger 700 m mod vest.

Figur 3. Bygge- og beskyttelseslinjer og andre relevante udpegninger tæt på Harnbjergvej 12: Registrerede beskyttede diger (gulbrun streg), skovbyggelinje (grøn skravering) og fredet fortidsminde med beskyttelseslinje (lyserød markering)

Ejendommen ligger langt fra strandbeskyttelseslinjen. Der findes ikke fredede områder, kirker eller søer og åer med beskyttelseslinjer i nærheden. Hele ejendommen ligger i kystnærhedszonen, som omfatter landzonen og sommerhusområderne inden for ca. 3 km fra kystlinjen. Dette har dog ingen betydning for byggeri, der er erhvervsmæssigt nødvendigt for den pågældende ejendoms drift som landbrugsejendom.

Kommuneplanens temaer

Husdyrbrugloven skal medvirke til at værne om natur, miljø og landskab. Et af lovens særlige formål er "at skabe og bevare værdifulde bebyggelser, kultur- og bymiljøer samt landskaber" og "at de åbne kyster fortsat skal udgøre en væsentlig natur- og landskabsressource".

Ved placering af nye landbrugsbygninger og anlæg skal der i sagsbehandlingen, udover det natur- og miljømæssige, tages hensyn til de landskabelige værdier, herunder geologiske, kulturhistoriske og rekreative interesser i området. I det følgende ses derfor på målene for arealanvendelsen for området omkring Harnbjergvej 12 som beskrevet i Langeland Kommunes Kommuneplan 2017-29.

Erhverv

Harnbjergvej 12 ligger uden for kommuneplantemaet "Særligt værdifulde landbrugsområder" og områder til lokalisering af større husdyrbrug. Disse udpegninger er en positiv planlægning, som ikke begrænser jordbrugerhvervet uden for udpegningen. Den lovmæssige regulering af husdyrbrug er derfor den samme, uanset om husdyrbruget ligger inden for eller uden for de udpegede områder.

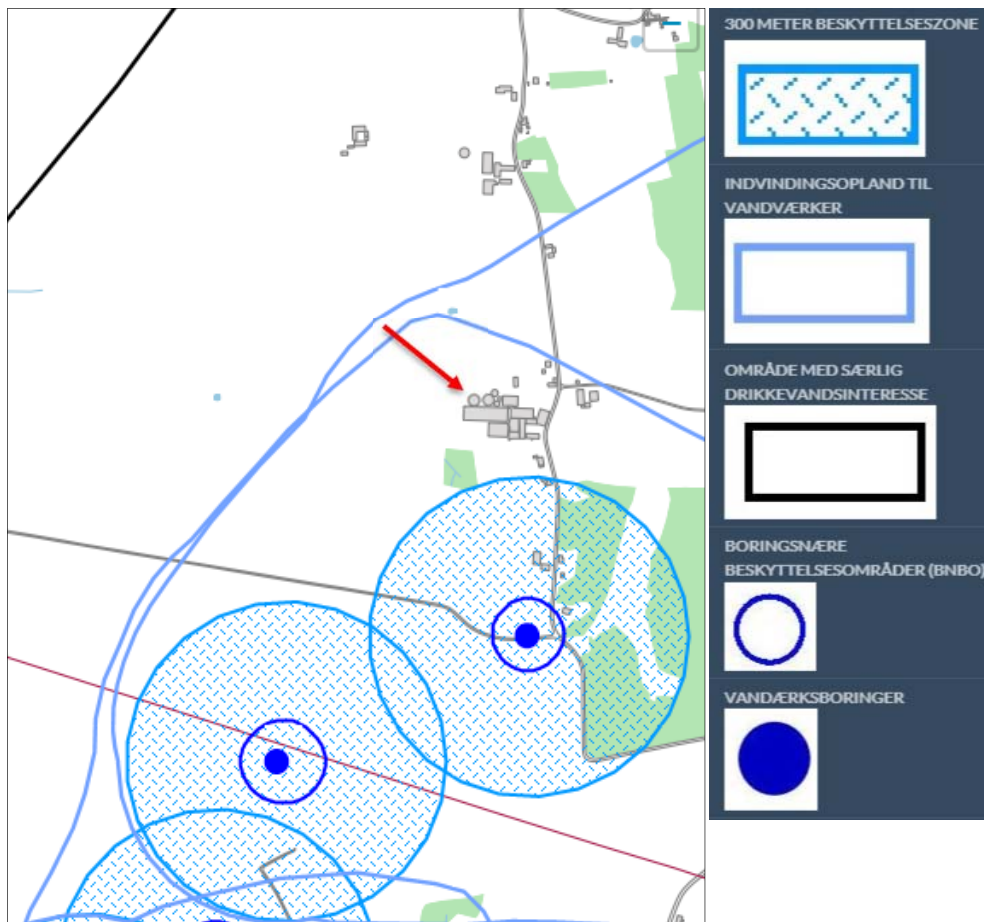
Ejendommen ligger delvist i skovrejsningsområde, hvor skovrejsning er særligt ønskelig, delvist i neutralområde ift. skovrejsning, hvor der kan plantes skov, hvis det ikke strider mod andre beskyttelsesbestemmelser. Placeringen i disse interesseområder har ikke betydning for det ansøgte.

Region Syddanmarks råstofplan fra 2012 udpeger ikke grave- og interesseområder for råstofindvinding i Langeland Kommune.

Miljø

Af kommuneplanafsnittet "Natur og vandmiljø/Grundvand" fremgår det, at hele husdyranlægget ligger inden for område med særlig drikkevandsinteresse (OSD). Udpegningen af OSD dækker de grundvandsmagasiner, der har størst betydning for grundvandskvaliteten, og hvor den primære interesse for indvinding af drikkevand findes. Harnbjergvej 12 ligger desuden inden for indvindingsopland til vandværker men uden for de 300 m beskyttelseszoner til vandværksboringer (Figur 4).

Figur 4. Vandværksboringer og indvindingsoplande til vandværker ved Harnbjergvej 12

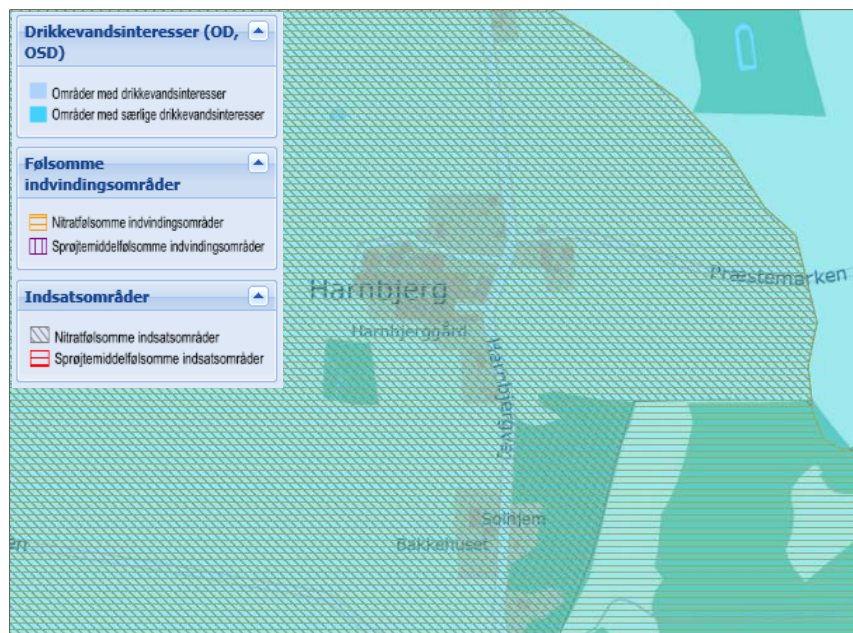

Ved den statslige grundvandskortlægning (2009-15) primært inden for OSD er der udpeget nitratfølsomme områder og nitratfølsomme indsatsområder, hvor en række indsatser skal iværksættes

for at beskytte grundvandsressourcen mod forurening og overudnyttelse. Hele husdyranlægget ligger i nitratfølsomt indvindingsområde og i nitratfølsomt indsatsområde (Figur 5).

Figur 5. Nitratfølsomme indvindings- og indsatsområder inden for OSD

Langeland Kommunes indsatsplan for grundvandsbeskyttelse fra oktober 2017 indeholder foranstaltninger, som beskriver de indsatser, kommunen vil iværksætte for at opnå en god beskyttelse af grundvandsressourcen. I forhold til husdyrbrug rettes fokus mod de lovpligtige tilsyn, hvor opmærksomheden skærpes mod, at håndtering og opbevaring af gødning, olie og brændstof sker på en forsvarlig måde, at vaskepladser er indrettet hensigtsmæssigt og ved registrering af brønde og borer.

Svendborg Kommune fører tilsyn på større husdyrbrug på Langeland. I henhold til miljøtilsynsbekendtgørelsen vil Harnbjergvej 12 som minimum modtage tilsyn hvert tredje år.

Ansøger har i miljøkonsekvensrapporten konkluderet, at idet gyllekummer, gyllerør, fortanke og gyllebeholdere er udført af bestandige og tætte materialer, vil der ikke være væsentlig direkte eller indirekte indvirkning på jordbund eller grund- og overfladevand fra ejendommen. Derudover forebygges eventuelle skader på miljøet gennem forsvarlig håndtering af husdyrgødning i henhold til husdyrgødningsbekendtgørelsens bestemmelser. De tekniske installationer og hjælpemidler kontrolleres løbende for at imødegå driftsforstyrrelser og uheld.

På ejendommen håndteres og oplagres sprøjtmidler og diverse olieprodukter. Påfyldning og vask af marksprøjte og rengøring af øvrige maskiner og redskaber foregår på støbt vaskeplads med afløb til gyllebeholder. For at minimere risikoen for påvirkning af jord, overfladevand eller grundvand ved uhensigtsmæssig håndtering eller uheld har Svendborg Kommune stillet vilkår om opbevaring og håndtering af olieprodukter og kemikalier og kontrol af vaskeplads.

Ud fra en forudsætning om, at miljøgodkendelsens vilkår, husdyrgødningsbekendtgørelsens bestemmelser og øvrig gældende miljølovgivning overholdes, vurderer Svendborg Kommune, at grundvandsressourcen ikke vil være truet pga. driften af husdyranlægget på Harnbjergvej 12.

Natur

Harnbjergvej 12 ligger uden for "Områder med særlige naturbeskyttelsesinteresser", "Potentielt nye naturområder" og "Økologiske forbindelser" – se Figur 6. Disse udpegninger indgår i Grønt Danmarkskort, der skal danne grundlag for en forstærket indsats for større og mere sammenhængende naturområder.

Da det ansøgte byggeri ligger uden for de nævnte udpegninger, vurderer Svendborg Kommune, at det ansøgte projekt ikke vil forhindre skabelsen af et sammenhængende naturnetværk.

Figur 6. Beliggenhed af Harnbjergvej 12 ift. områder med særlige naturbeskyttelsesinteresser og potentielt nye naturområder samt økologiske forbindelser – Kommuneplan 2017-29

Afstanden til lavbundsarealer og andre arealer, hvor der er potentiale for genopretning af vådområder, er minimum 800 m.

Kulturhistorie

I kommuneplanen er der ikke udpeget særlige kulturhistoriske beskyttelsesområder tæt på Harnbjergvej 12. Umiddelbart syd for ejendommen har Slots- og Kulturstyrelsen udpeget et område som kulturarvsareal af regional betydning. Udpegningen indikerer et kulturhistorisk interesseområde med skjulte, væsentlige fortidsminder. Om det aktuelle område skriver Slots- og Kulturstyrelsen: *"På og omkring hatbakken Harnbjerg kendes én neolitisk boplads, tre lokaliteter med grave fra (ældre) jernalder, tre med bopladsspor fra førromersk/ældre romersk jernalder samt et tidligmiddelalderligt forsvarsværk. Sidstnævnte - muligvis en tilflugtsborg - kendes dog kun fra fund af tidligmiddelalderlig keramik og et protokollat herom, at det er fundet "under rydning af en gammel vold". Topografien understøtter en tolkning af stedet som forsvarsværk. Dele af det samlede kulturarvsareal må anses for truet af dyrkning"*.

I området ved Harnbjergvej 12 er desuden registreret en del ikke fredede fortidsminder, ingen dog helt tæt på ejendommen.

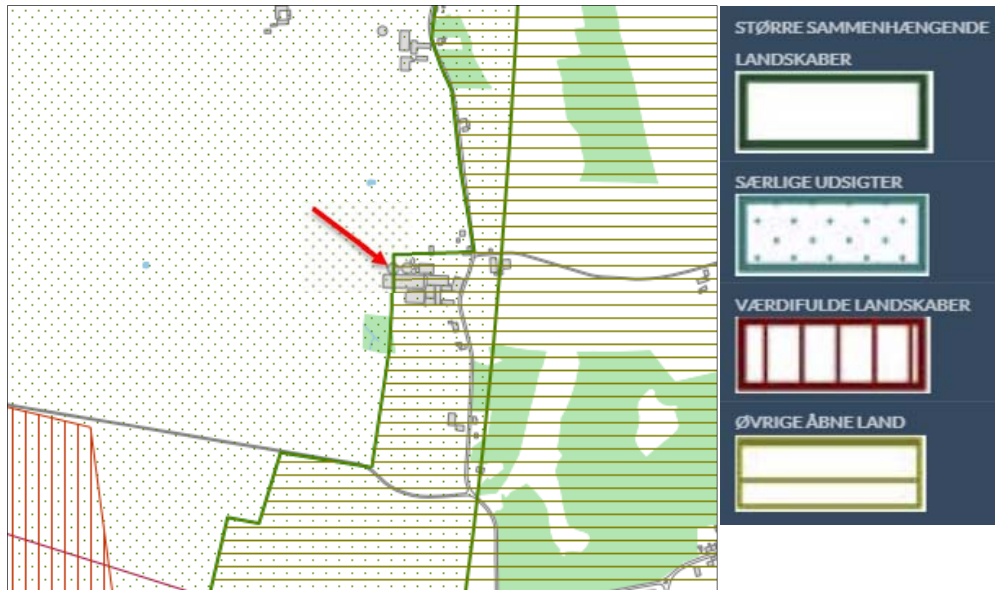
Rekreative interesser

Harnbjergvej 12 ligger ikke tæt på fritidsanlæg eller udlagte rekreative interesseområder.

Landskab og geologi

Harnbjergvej 12 ligger uden for "Geologisk beskyttelsesområde". Hovedparten af det eksisterende anlæg på ejendommen ligger inden for udpegningen "Øvrige åbne land", dvs. uden for kommuneplanens temaer "Større sammenhængende landskaber" og "Værdifulde landskaber". Kun de vestligste ca. 35 m af husdyranlægget inkl. den nye tilbygning til stald 2 og den nye gyllebeholder ligger inden for "Større sammenhængende landskaber". Hele ejendommen ligger i område med "særlige udsigter" (Figur 7).

Figur 7. Fra Kommuneplan 2017-29: Stribet signatur for beliggenhed i øvrige åbne land; prikket signatur for særlige udsigter; grøn streg for større sammenhængende landskaber

I kommuneplanen beskrives det øvrige åbne land som områder, der rummer en række generelle landskabelige værdier og karaktertræk, som det er væsentligt at vedligeholde. Det gøres bedst ved altid at tilpasse nye anlæg, bebyggelse m.v. til landskabets eksisterende karakter. De større sammenhængende landskaber beskrives som større områder med betydelige landskabsværdier og landskabstræk, der er særlige for Langeland. I de større sammenhængende landskaber er vekselvirkningen mellem forskellige landskaber med til at skærpe oplevelsen af landskabets variation og værdier. Ligesom de skaber sammenhæng mellem de udpegede værdifulde landskaber.

Inden for udpegningen "Særlige udsigter" er det ønsket, at de mest værdifulde udsigtskiler og sigtelinjer friholdes for anvendelse, tekniske anlæg eller byggeri, der kan påvirke de særlige visuelle oplevelsesmuligheder.

Svendborg Kommune vurderer, at etableringen af de tre nye staldafsnit på henholdsvis 252 m², 215 m² og 64 m² ikke kan betegnes som større tekniske anlæg. Idet bygningerne opføres som tilbygninger til de eksisterende bygninger og i niveau med disse, vurderer kommunen, at udbygningen kan ske uden at påvirke landskabet væsentligt.

Den nye gyllebeholder med teltoverdækning planlægges opført 15-20 m nord for de to eksisterende gyllebeholdere og de tre 12,5 m høje kornsiloer. Idet gyllebeholderen placeres i sammenhæng med eksisterende driftsbygninger af tilsvarende form og højde, vurderes opførelsen af beholderen ikke at forstyrre oplevelsen af landskabet væsentligt.

Samlet vurderes det, at de landskabelige beskyttelsesinteresser ikke tilsidesættes ved etableringen af det ansøgte.

Landskabskarakterkortlægningen af Langeland

I løbet af 2011 har Langeland Kommune gennemført en analyse efter landskabskaraktermetoden af landskabet i kommunen. Formålet har været at skabe et grundlag for kommunens planlægning og administration af de landskabelige interesser og samspillet med de øvrige interesser i det åbne land.

Landskabet er ved kortlægningen blevet inddelt i 16 karakterområder, hvor landskabskarakteren gør, at det enkelte område adskiller sig fra det omkringliggende landskab. Opdelingen er således en hjælp til at forstå landskabet og derved styrke de beslutninger, der træffes. På baggrund af karakterbeskrivelsen er

der opsat strategiske mål for landskabet og givet anbefalinger til, hvordan der kan tages hensyn til landskabets karakter.

Ifølge landskabskarakteranalysen ligger Harnbjergvej 12 primært inden for karakterområde 10 "Humble bakkelandskab" og på grænsen til karakterområde 9 "Lindelse Nor". Ved ejendommen er områdets karakterstyrke karakteristisk, og de karaktergivende landskabselementers vedligeholdelsesmæssige tilstand vurderes at være middel. Området er generelt robust over for ændringer, når de sker med respekt for landskabets karakter, men udsigterne over kystlandskabet er særligt sårbare over for aktiviteter eller ændringer, som på forskellig vis kan påvirke udsigterne og dermed oplevelsen af kystlandskabet. Det strategiske mål er derfor at beskytte de særlige udsigtsmuligheder, og ændringer bør kun ske, når disse ikke forringes. Anbefalingen lyder, at "nyt landbrugsbyggeri bør placeres i tilknytning til eksisterende byggeri, lavt i terræn og have en lav karakter og sikre den samlede bygningsmasse et harmonisk udtryk".

Ansøger har i miljøkonsekvensrapporten medtaget fotos af de eksisterende stalde, der ønskes forlænget, til ankueliggørelse af anlæggets visuelle udtryk. Det konkluderes, at pga. tilbygningernes placering samt materiale- og farvevalget vil landskabspåvirkningen blive minimeret.

Ansøger har beskrevet, at de ansøgte nybyggerier placeres som tilbygninger til de eksisterende stalde af hensyn til dels logistikken i driften dels minimering af påvirkningen af landskabet.

Skråfotoet gengivet i Figur 8 viser landskabet i lidt større afstand fra ejendommen. Rundt om ejendommen, specielt øst for Harnbjergvej fra syd til nord, ligger flere hatbakker, mens området ud mod kysten mod vest er mere ensartet fladt.

Figur 8. Skråfoto af Harnbjergvej 12 set fra syd mod nord

Svendborg Kommune vurderer, at etablering af en ny gyllebeholder med teltoverdækning tæt på det eksisterende anlæg og placering af de nye staldafsnit i tilknytning til og med samme udtryk og skala som de eksisterende lever op til landskabskarakteranalysens anbefalinger. Det vurderes, at oplevelsen af bl.a. udsigten mod kysten ikke vil blive ændret væsentligt.

Samlet set vurderer Svendborg Kommune, at projektet på Harnbjergvej 12 ikke strider mod hensynet til de miljø- og naturmæssige, landskabelige, geologiske, kulturhistoriske eller rekreative interesser i området eller vil være en trussel for områdets naturlokaliteter eller fortidsminder. Det ansøgte er dermed i overensstemmelse med Langeland Kommunes retningslinjer i Kommuneplan 2017-2029.

Vilkår ang. de nye bygninger er placeret under det foregående afsnit fra side 23, hvor anlægget beskrives.

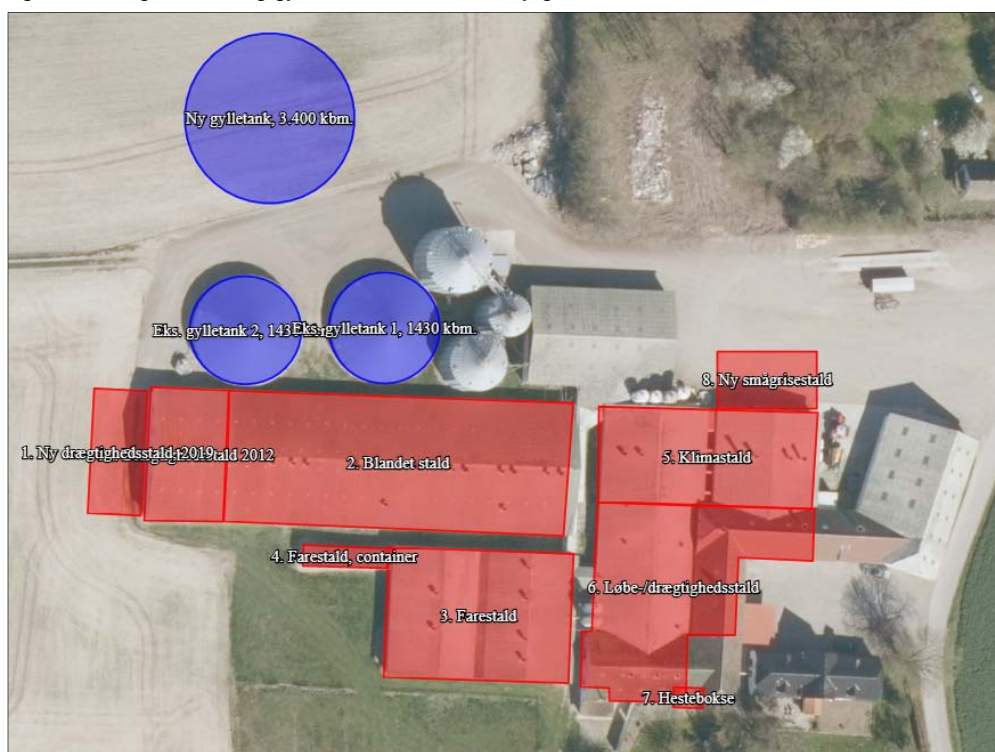
Husdyrbrugets anlæg og drift

Produktionsareal

På nedenstående foto (Figur 9) ses placeringen af de eksisterende og nye driftsbygninger, der ifølge ansøgningen i husdyrgodkendelse.dk vil blive anvendt til dyrehold eller oplagring af husdyrgødning på Harnbjergvej 12. Ansøger har desuden medtaget en oversigt over de ansøgte stalde og gødningsopbevaringsanlæg samt øvrige driftsbygninger i miljøkonsekvensrapporten.

Ansøgningen om miljøgodkendelse omfatter i alt 4.171 m² produktionsareal, heraf 3.709 m² i eksisterende stalde samt 245 m² i ny drægtighedsstald, 175 m² i ny smågrisestald og 42 m² i nyt staldafsnit til diegivende søer.

Figur 9. Ansøgte stalde og gyllebeholdere - fra husdyrgodkendelse.dk

Et areal på 20 m² med hestebokse placeret mellem løbe-/drægtighedsstalden og stuehuset tages ud af drift som produktionsareal. Det fremgår af tegningen, da det indgår som produktionsareal i nudrift, men det medregnes ikke som produktionsareal i ansøgt drift. Ansøger oplyser, at der alene vil blive produceret grise på det angivne produktionsareal.

Ansøger har fastsat størrelsen af produktionsarealerne ud fra byggetegninger og opmålinger i alle staldafsnit af de arealer, som dyrene har permanent adgang til og kan afsætte gødning på. Som

dokumentation for de opgivne arealstørrelser er sagen vedlagt en skitse over opmålingen – se Bilag 3. Plantegning med mål for produktionsarealer.

Den ansøgte indretning af staldafsnittene og de anvendte produktionsarealer ses i Tabel 4.

Tabel 4. Ansøgte staldafsnit med staldtyper, dyrehold og produktionsarealer i ansøgt drift

Staldafsnit	Staldareal, brutto (m ²)	Staldsystem og dyretype	Produktionsareal (m ²)	Produktionsareal (% andel)
1. Ny drægtighedsstald 2019	252	Delvis spaltegulv <i>Golde/drægtige søer, løsgående</i>	245	97,2
2. Blandet stald	1.711	Delvis spaltegulv <i>Golde/drægtige søer, løsgående</i>	523	82,6
		Kassestier, delvis spaltegulv <i>Diegivende søer</i>	130	
		To-klimastald, delvis spaltegulv <i>Smågrise</i>	761	
2a. Drægtighedsstald 2012	395	Delvis spaltegulv <i>Golde/drægtige søer, løsgående</i>	330	83,5
3. Farestald	910	Kassestier, delvis spaltegulv <i>Diegivende søer</i>	630	69,2
4. Farestald, container	64	Kassestier, fuldspaltegulv <i>Diegivende søer</i>	42	65,6
5. Klimastald	786	To-klimastald, delvis spaltegulv <i>Smågrise</i>	515	65,5
6. Løbe-/drægtighedsstald	1.107	Delvis spaltegulv <i>Golde/drægtige søer, løsgående</i>	477	74,1
		Delvis spaltegulv <i>Golde/drægtige søer, individuel opstaldning</i>	343	
7. Hestebokse	÷	-	÷	-
8. Ny smågrisestald	215	To-klimastald, delvis spaltegulv <i>Smågrise</i>	175	81,4

Ifølge husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens definition er et staldafsnit en enhed, der er adskilt fra andre dele af anlægget, således at lugt- og ammoniakemission ikke umiddelbart kan spredes til andre dele af anlægget inden emissionen til omgivelserne.

Ansøger har indtegnet de tre nye staldafsnit (farestald, container, ny smågrisestald og tilbygning til løbe-drægtighedsstald) og den tidligere tilbyggede drægtighedsstald fra 2012 som særskilte staldafsnit, dvs. at de i forhold til emissioner regnes som ikke forbundne med de eksisterende staldafsnit, som de tilbygges. Dette er kun korrekt, såfremt der er tale om staldrum adskilt af gennemgående mure og uden fælles ventilation eller fælles gyllekummer, hvilket ikke gælder for alle staldafsnittene.

Dette giver et lidt forskudt beregningspunkt for lugt- og ammoniakemissionen. Svendborg Kommune har derfor i en scenarieberegning undersøgt, om en mere korrekt indtegning ville ændre på kommunens

konklusioner omkring ammoniakpåvirkning af nærliggende natur og overholdelse af lugtgenekriterierne. Det er ikke tilfældet.

I forhold til nudrift foretages indvendige ændringer i et afsnit af nr. 2 blandet stald, så nuværende tilladelse til opstaldning af slagtesvin/polte på 53 m² produktionsareal ændres til drægtige, løsgående søer. Ved den tilladte produktion 8 år tilbage (nudriften ved ansøgning om miljøgodkendelse i 2012) blev 70 m² produktionsareal anvendt til slagtesvin/polte. Der sker ikke ændringer i de øvrige eksisterende stalde. Nedenstående skema (Tabel 5) viser data for anlæggets staldafsnit i nudrift og 8 års-drift.

Tabel 5. Staldtyper, dyrehold og produktionsareal i nudrift og 8-års drift

Staldafsnit	8-års drift			Nudrift		
	Staldsystem	Dyretype	Produktions-areal (m ²)	Staldsystem	Dyretype	Produktions-areal (m ²)
1. Ny drægtighedsstald 2019	-	-	-	-	-	-
2. Blandet stald	Delvis spaltegulv, 50-75 % fast gulv	Slagtesvin	70	Delvis spaltegulv, 50-75 % fast gulv	Slagtesvin	53
	Løsgående, delvis spaltegulv	Golde og drægtige søer	453	Løsgående, delvis spaltegulv	Golde og drægtige søer	470
	Kassestier, delvis spaltegulv	Diegivende søer	130	Kassestier, delvis spaltegulv	Diegivende søer	130
	To-klimastald, delvis spaltegulv	Smågrise	761	To-klimastald, delvis spaltegulv	Smågrise	761
2a. Drægtighedsstald 2012	-	-	-	Løsgående, delvis spaltegulv	Golde og drægtige søer	330
3. Farestald	Kassestier, delvis spaltegulv	Diegivende søer	630	Kassestier, delvis spaltegulv	Diegivende søer	630
4. Farestald, container	-	-	-	-	-	-
5. Klimastald	To-klimastald, delvis spaltegulv	Smågrise	515	To-klimastald, delvis spaltegulv	Smågrise	515
6. Løbe-/drægtighedsstald	Løsgående, delvis spaltegulv	Golde og drægtige søer	477	Løsgående, delvis spaltegulv	Golde og drægtige søer	477
	Individuel opstaldning, delvis spaltegulv	Golde og drægtige søer	343	Individuel opstaldning, delvis spaltegulv	Golde og drægtige søer	343
7. Hestebokse	-	-	-	Dybstrøelse	Heste	20
8. Ny smågrisestald	-	-	-	-	-	-

Svendborg Kommune vurderer, at data om produktionsarealerne i det eksisterende staldanlæg, der er opgivet i husdyrgodkendelse.dk for nudrift og 8-års drift, er i overensstemmelse med kommunens oplysninger fra tidligere miljøgodkendelse og de faktiske forhold på ejendommen, som konstateret ved tilsyn.

I ansøgningen er 8-års driften angivet som den drift, der udgjorde nudriften i § 12-godkendelsen meddelt 18. april 2012. Dette var korrekt på tidspunktet for indsendelse af den oprindelige ansøgning om miljøgodkendelse (8. maj 2019) og også ved indsendelse af den seneste rettede ansøgning (23. marts 2020). Da denne miljøgodkendelse efter § 16 a, stk. 2 afgøres efter 18. april 2020 burde 8-års driften nu regnes som den produktion, der blev godkendt i 2012, dvs. det samme som nudriften i § 16 a godkendelsen. Da den foreliggende beregning er "worst case", afgøres sagen ud fra det allerede indsendte materiale.

Det fremgår af de efterfølgende vurderinger, at det samlede husdyrbrug ikke vil medføre en væsentlig påvirkning af miljøet, og Svendborg Kommune vurderer derfor, at der kan stilles vilkår, der tillader etablering og indretning af det ansøgte husdyrbrug. Svendborg Kommune gør opmærksom på, at ændring af dyretyper, staldindretning eller produktionsarealernes størrelse ikke må ske uden Svendborg Kommunes godkendelse.

Fastsættelse af vilkår:

6. Produktionsarealer og staldindretning			
Der gives tilladelse til et produktionsareal på i alt 4.171 m ² .			
Produktionsarealet i de enkelte staldafsnit må ikke overstige de i tabellen neden for angivne størrelser. Staldsystemer, dyrearter og dyretyper nævnt i tabellen må ikke fraviges.			
Staldafsnit	Staldsystem	Dyretype	Produktionsareal (m ²)
1. Ny drægtighedsstald 2019	Delvis spaltegulv	<i>Golde/drægtige søer, løsgående</i>	245
2. Blandet stald	Delvis spaltegulv	<i>Golde/drægtige søer, løsgående</i>	523
	Kassestier, delvis spaltegulv	<i>Diegivende søer</i>	130
	To-klimastald, delvis spaltegulv	<i>Smågrise</i>	761
2a. Drægtighedsstald 2012	Delvis spaltegulv	<i>Golde/drægtige søer, løsgående</i>	330
3. Farestald	Kassestier, delvis spaltegulv	<i>Diegivende søer</i>	630
4. Farestald, container	Kassestier, fuldspaltegulv	<i>Diegivende søer</i>	42
5. Klimastald	To-klimastald, delvis spaltegulv	<i>Smågrise</i>	515
6. Løbe-/drægtighedsstald	Delvis spaltegulv	<i>Golde/drægtige søer, løsgående</i>	477
	Delvis spaltegulv	<i>Golde/drægtige søer, individuel opstaldning</i>	343
7. Hestebokse	Taget ud af drift		0
8. Ny smågrise-stald	To-klimastald, delvis spaltegulv	<i>Smågrise</i>	175

Ventilation

Miljømæssigt har ventilationssystemet betydning for lugtbelastningen i omgivelserne og ejendommens energiforbrug. Regelmæssig rengøring og vedligehold af ventilationssystemet er desuden af betydning for lugtemissionen fra stalden.

Ansøger har oplyst, at ventilationsanlægget rengøres jævnligt med henblik på gnidningsfri drift.

Der er i ansøgningssystemet ud fra en række standardforudsætninger om ventilationssystemet foretaget en beregning af lugtbelastningen i omgivelserne. Denne beregning viser, at husdyrbruglovens lugtgenekriterier ikke umiddelbart kan overholdes til alle typer af beboelser. Svendborg Kommune har derfor godkendt, at den standardiserede lugtberegning i husdyrgodkendelse.dk erstattes af en konkret lugtberegning efter OML Multi-modellen. For at fastholde forudsætningerne for lugtberegningen stilles der særlige vilkår til udformningen og driften af ventilationssystemet og de opstaldede dyr.

Svendborg Kommune vurderer desuden, at der løbende skal være fokus på driften af ventilatorerne sådan, at der sikres en optimal effekt, og energiforbruget begrænses. Derfor stilles der vilkår om, at ventilationssystemet og de tilhørende kanaler skal rengøres og vedligeholdes efter hvert hold dyr. Der skal desuden føres journal for tidspunktet for rengøring og vedligehold af ventilationssystemet og tilhørende kanaler, samt hvornår der har været udført service på systemet. Journalen skal opbevares for de seneste 5 år og skal kunne fremvises ved tilsyn.

Fastsættelse af vilkår:

7. Indretning og drift af ventilationsanlæg

Der skal etableres i alt 42 afkast på de eksisterende og de nye staldafsnit, og afkastene skal placeres, som det fremgår af redegørelsen for den gennemførte OML-beregning.

I 15 af de i alt 42 ventilationsafkast (2o-2p, 3a-3f, 6a-6e og 8a-8b) skal der monteres miljøkryds.

Ventilationssystemets afkast skal indrettes på den måde og med den maksimale ventilationsydelse, som fremgår af nedenstående tabel:

Staldafsnit og gulvtype	Dyretype og staldsystem	Antal afkast	Afkast nr.	Afkasthøjde over terræn (m)	Indre diameter (m)	Ydre diameter ⁶ (m)	Maksimal ventilationsydelse pr. afkast (m ³ /time)
1. Ny drægtighedsstald 2019 <i>Delvis spaltegulv</i>	Golde/drægtige søer <i>Løsgående</i>	1	1a	7,0	0,60	0,61	10.000
2. Blandet stald <i>Delvis spaltegulv</i>	Golde/drægtige søer inkl. gylte <i>Løsgående</i>	3	2b-2d ¹⁺³	7,0	0,60	0,61	13.200
	Smågrise	10	2e-2n	7,0			9.675
	To-klimastald	1	2o	7,5 ⁴	0,51 ⁵		9.675
	Diegivende søer <i>Kassestier</i>	1	2p	7,5 ⁴	12.000		
2a. Drægtighedsstald 2012 <i>Delvis spaltegulv</i>	Golde/drægtige søer <i>Løsgående</i>	1	2a	7,0	0,60	0,61	13.200

3. Farestald <i>Delvis spaltegulv</i>	Diegivende søer <i>Kassestier</i>	4+2	3a-3d	8,0 ⁴	0,43 ⁵	0,51	8.000
			3e+3f		0,51 ⁵		0,61
4. Farestald, container <i>Fuldspaltegulv</i>	Diegivende søer <i>Kassestier</i>	2	4a+4b	2,5	0,40	0,41	2.000
5. Klimastald <i>Delvis spaltegulv</i>	Smågrise <i>To-klimastald</i>	8	5a-5h	8,0	0,60	0,61	9.675
6. Løbe- /drægtighedsstald <i>Delvis spaltegulv</i>	Golde/drægtige søer inkl. gylte <i>Løsgående og Individuel opstaldning</i>	7	6a ¹⁺²	8,0 ⁴	0,56 ⁵	0,61	9.675
			6e ³		0,51 ⁵		7.675
			6f ³	8,0	0,60	7.675	
			6b ¹⁺²	7,0 ⁴	0,56 ⁵	0,67	9.675
			6c ¹ +6d ²				9.675
			6g ¹	7,0	0,60	0,61	5.000
8. Ny smågrisestald <i>Delvis spaltegulv</i>	Smågrise <i>To-klimastald</i>	2	8a-8b	8,0 ⁴	0,51 ⁵	0,61	12.000

¹ Løsgående søer

² Individuelt opstaldede søer

³ Løsgående gylte i store grupper

⁴ Afkast forhøjes 1-2 m og isættes miljøkryds

⁵ Korrigeret indre diameter som følge af miljøkryds

⁶ Ydre diameter er fast i hele afkastets længde – gælder for afkast med miljøkryds

I staldsektionen med afkastene 2b-2d i nr. 2 Blandet stald må der være 130 stipladser til drægtige, løsgående søer opstaldet i stier med 18 dyr og 130 stipladser til gylte opstaldet i stier med 22 dyr.

I staldsektionen med afkastene 6e og 6f i nr. 6 Løbe-/drægtighedsstald må der være 100 stipladser til løsgående gylte opstaldet i stier med 30 og 40 dyr.

Inden der sættes dyr i det nye staldanlæg, skal der sendes en redegørelse til Svendborg Kommune, med dokumentation for følgende:

- Antal ventilationsafkast på de nye staldafsnit.
- Afksthøjde for alle afkast.
- Indre og ydre diameter for alle afkast, herunder at den ydre diameter er fast i hele afkastets længde.
- Maksimal ventilationsydelse for alle staldafsnit.
- Etablering af miljøkryds i de nævnte 15 ventilationsafkast.

Dokumentationen kan tage udgangspunkt i leverandøroplysninger.

8. Vedligeholdelse af ventilationsanlæg

Ventilationsanlægget skal rengøres efter hvert hold dyr og løbende vedligeholdes.

Egenkontrol

Der skal føres journal over tidspunkter for rengøring/vedligeholdelse efter et hold dyr. Der skal desuden føres journal over, hvornår der har været udført service på ventilationssystemet. Journalen skal opbevares for de seneste 5 år og skal kunne fremvises ved tilsyn.

Rengøring

Formålet med rengøring af stalde er at nedsætte smittetrykket i besætningen, men også at reducere ammoniakfordampningen og eventuelle miljømæssige gener i form af f.eks., lugt, støv og fluer.

Ansøger har redegjort for, at vask af staldanlægget foretages ved iblødsætning og efterfølgende højtryksrensning, udtørring og desinficering 1-6 gange årligt afhængig af dyretypen.

Svendborg Kommune vurderer umiddelbart, at den valgte metode til rengøring vil betyde, at de miljømæssige gener begrænses. For at nedsætte miljøpåvirkningen og generne for omgivelserne er det Svendborg Kommunes vurdering, at der til hver en tid skal sikres en god staldhygiejne herunder, at stier holdes tørre, samt at alle staldafsnit og fodringsanlæg holdes rene. Dette er desuden forudsætningen for de gennemførte ammoniak- og lugtberegninger. Der stilles derfor vilkår om den daglige renholdelse.

Fastsættelse af vilkår:

9. Rengøring og hygiejne

Der skal til enhver tid holdes en god staldhygiejne, herunder sikres, at stiernes bund holdes tør, og at stalde og fodringsanlæg holdes rene. Staldene skal som minimum rengøres efter hvert hold dyr.

Spildevand

Ansøger har beskrevet forhold omkring spildevand i miljøkonsekvensrapporten. Der er desuden redegjort for den nuværende og fremtidige håndtering af tagvand fra staldbygningerne. Oplysningerne er samlet i nedenstående Tabel 6.

Tabel 6. Håndtering af spildevand og tagvand på ejendommen

Spildevand	Anslåede mængder	Opsamling/udledes til
Rengøringsvand fra vask af stalde	Er indregnet i normalt for gyllemængder	Gyllebeholder
Sanitært spildevand fra personaletoiletter/-bad		Septiktank – samme spildevandsløsning som stuehus
Vand fra 220 m ² vaskeplads med risiko for spild af gødning, olie- og pesticidrester	280 m ³	Gyllebeholder - ingen sandfang eller olieudskillere
Tagvand* fra eksisterende bygninger - ca. 6.472 m ² tagflader	4.530 m ³	Bortledes via dræn til Ålemoserenden
Tagvand* fra nye staldafsnit (Ny drægtighedsstald og ny smågrisestald) - ca. 468 m ² tagflader	328 m ³	Bortledes gennem faskiner på egen grund. Der skal søges om tilladelse til udledning af tagvand fra ejendommen. Forholdet håndteres af Langeland Kommune i forbindelse med byggetilladelsen.
Tagvand fra opført containerstald – 64 m ² tagareal	45 m ³	Afledes til jorden omkring bygningen – ingen tagrender. Der skal søges nedsivningstilladelse
Vand fra veje/befæstede arealer	÷	÷

*Der regnes med 0,7 m³ regnvand pr. m² pr. år.

Ansøger har i miljøkonsekvensrapporten redegjort for opbevaringskapaciteten i gyllebeholderne og konkluderet, at kapaciteten er tilstrækkelig til, at husdyrgødningsbekendtgørelsens regler om tidspunkter for udbringning og næringsstofudnyttelse kan overholdes, selvom der tilføres ekstra overflade- og vaskevand fra vaskepladsen - se det følgende afsnit om Gødningsproduktion og -håndtering.

Det kræver en udlednings- eller nedsivningstilladelse efter miljøbeskyttelseslovens⁷ § 28 at udlede tagvand til dræn/vandløb eller etablere nedsivning på egen grund. Langeland Kommune er myndighed på spildevandsområdet og behandler typisk sager om spildevandstilladelse i forbindelse med byggetilladelser.

Det fremgår ikke af miljøkonsekvensrapporten, om Langeland Kommune tidligere har givet tilladelse til udledning af tagvand fra de ca. 6.472 m² eksisterende tagflader. I forbindelse med intern høring af ansøgningen om miljøgodkendelse har Langeland Kommune til den oplyste håndtering af spildevand bemærket, at ansøger skal søge om udlednings-/nedsivningstilladelse for det samlede tagareal, idet der ikke foreligger en eksisterende udledningstilladelse på ejendommen, som kan udvides. Arbejdet med etablering af system til bortledning af tagvandet skal udføres af en autoriseret kloakmester og færdigmeldes til Langeland Kommune.

Svendborg Kommune vurderer, at der ikke kræves dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3, hvis tagvand via dræn ledes gennem Ålemoserenden, som er et § 3 beskyttet vandløb. Det forudsættes, at tilledningen af vand ikke medfører væsentlige ændringer af vandføringen og dermed af den fysiske tilstand. Tilstanden af den § 3 beskyttede Ålemosen vil ikke blive ændret i lovens forstand, når vandet ledes uden om naturområdet.

Svendborg Kommune gør opmærksom på, at tagvandet ikke må indeholde andre stoffer, end hvad der sædvanligt tilføres regnvand i forbindelse med afstrømning fra tagflader.

Sanitært spildevand fra stuehus eller personaletoaletter/-bad må ikke afledes gyllebeholder.

Indretning og drift af vaskepladser er omfattet af vaskepladsbekendtgørelsen⁸, og Miljøstyrelsen bistået af Landbrugsstyrelsen fører tilsyn med, at bestemmelserne i bekendtgørelsen overholdes. Svendborg Kommune stiller derfor ikke vilkår om dette, men vurderer, at vilkår om vaskeplads skal suppleres med vilkår om egenkontrol af vaskepladsen.

Fastsættelse af vilkår:

10. Vaskeplads

Al vask af maskiner, redskaber og sprøjte skal foregå på en plads med et for spildevandet vanskeligt gennemtrængeligt underlag, og med afledning af spildevandet til en opsamlingsbeholder. Marksprøjte kan desuden vaskes i marken.

Vaskepladsen skal mindst én gang årligt kontrolleres for tæthed. Eventuelle utætheder skal straks repareres.

Egenkontrol

Kontrol og eventuelle reparationer skal føres i journal. Journalen skal som minimum indeholde oplysninger for de seneste 5 år, og skal desuden kunne fremvises ved tilsyn.

Gødningsproduktion og -håndtering

Gødningsproduktionen på ejendommen består udelukkende af flydende gødning. Ud fra en forventning om en maksimal årlig produktion på ejendommen på 780 årssøer og 26.000 smågrise har ansøger anslået den årlige produktion af svinegylle til ca. 8.000 tons/år. Heri er indregnet standardmængder

---

⁷ Lov om miljøbeskyttelse, jf. LBK nr. 1218 af 25. november 2019 (miljøbeskyttelsesloven)

⁸ Bekendtgørelse om påfyldning og vask m.v. af sprøjter til udbringning af plantebeskyttelsesmidler, BEK nr. 1401 af 26. november 2018 (vaskepladsbekendtgørelsen).

vaskevand og vandspild fra staldene samt afløb fra 220 m² udendørs vaskeplads. Da alle tre gyllebeholdere er overdækkede, er standardmængder regnvand (0,4 m³/m² overflade) fratrukket opgørelsen.

Gødningsopbevaringsanlæg

På ejendommen findes to gyllebeholdere begge med kapacitet til 1.430 m³ og benævnt gyllebeholder 1 og 2 på situationsplanen i Bilag 2. På begge beholdere er der i 2019 etableret fast overdækning i form af teltoverdækning, hvilket halverer ammoniaktabet fra beholderne i forhold til dækning af gylleoverfladen med naturligt flydelag.

Derudover ansøges på ny om etablering af en gyllebeholder på 3.400 m³ med fast teltoverdækning. En lidt mindre beholder indgik i ejendommens § 12-miljøgodkendelse fra april 2012 men blev ikke opført inden for udnyttelsesfristen. Da den nye gyllebeholder skal anvendes til oplagring af gylle fra svin og opføres mindre end 300 m fra nabobeboelser, er det et krav i henhold til husdyrgødningsbekendtgørelsens § 22, stk. 3, at beholderen forsynes med fast overdækning. Teltoverdækningen af den nye gyllebeholder anvendes samtidig som miljøteknologi til begrænsning af ammoniakemissionen fra det samlede anlæg - se nærmere i det følgende afsnit om ammoniakemission og BAT.

Den samlede opbevaringskapacitet bliver således 6.260 m³ – se Tabel 7. Svendborg kommune stiller vilkår om opbevaringsanlæg i henhold til denne tabel inkl. vilkår i henhold til Miljøstyrelsens Teknologiliste for miljøteknologien "Fast overdækning af gyllebeholder med telt".

Tabel 7. Data om gylleopbevaringsanlæg på Harnbjergvej 12

Opbevaringsanlæg	Gødningstype	Kapacitet (m ³)	Overfladeareal (m ²)	Indregnet miljøteknologi	Seneste beholderkontrol
Gyllebeholder (1) (opført 1996)	Gylle	1.430	367	÷	Januar 2006
Gyllebeholder (2) (opført 1999)	Gylle	1.430	359	÷	Juni 2009
Ny gyllebeholder (3)	Gylle	3.400	858	Fast overdækning	-
Kapacitet i alt		6.260			

Ansøger har oplyst, at beholderkontrol af de to eksisterende beholdere vil blive udført i 2020.

Ingen af gyllebeholderne på ejendommen er placeret inden for risikoområder i forhold til åbne vandløb eller søer, og ingen af beholderne er dermed omfattet af 5-års beholderkontrol eller krav om gyllealarm m.v. Gyllebeholderne er derfor omfattet af krav om 10-års beholderkontrol, som burde være udført senest i henholdsvis 2016 og 2019. Kommunen vil følge op på dette ved næste tilsyn i 2020.

Svinegyllen udsluses fra staldene til to fortanke på hver ca. 20 m³ med fast overdækning, som er placeret ved henholdsvis klimastalden og drægtighedsstalden. Fra fortankene pumpes gyllen videre til gyllebeholderne. Ansøger har oplyst, at der dagligt inden for normal arbejdstid udsluses gylle fra 1-2 staldsektioner.

Svendborg Kommune vurderer, at i forhold til bedste tilgængelige teknik (BAT) for opbevaring af gylle skal der tages udgangspunkt i BREF-dokumentet⁹ for intensiv svine- og fjerkræproduktion. Kravene i BREF-dokumentet er følgende:

- En stabil beholder, der kan modstå mekaniske, termiske og kemiske påvirkninger,
- Bund og vægge skal være tætte og korrosionsbeskyttede,
- Beholderen skal tømmes jævnlige af hensyn til inspektion og vedligehold
- Beholderen skal overdækkes med fast låg, teltdug eller flydelag,
- Kun omrøring i forbindelse med tømning/udbringning af gylle.
- Sikre tilstrækkelig opbevaringskapacitet indtil gylle kan behandles yderligere eller udbringes på markerne.

Ovenstående er for størstedelen omfattet af dansk lovgivning, som dermed sikrer, at anlægget lever op til BAT for så vidt angår opbevaring af gylle.

Tilstrækkelig opbevaringskapacitet

Med en forventet opsamlet gyllemængde på ca. 8.000 m³ pr. år svarer den anførte gyllekapacitet i de tre beholdere på ejendommen til en opbevaringskapacitet på 6.260 m³ x 12 mdr./8.000 m³ = 9,4 mdr.

Af miljøgodkendelsen til ansøgers anden ejendom på Nørreballevej 13 fremgår det imidlertid, at svinegylle fra denne ejendom vil blive opbevaret på Harnbjergvej 12. Svendborg Kommune har derfor efterspurgt en samlet kapacitetsopgørelse for bedriften. Som svar har ansøger suppleret oplysningerne i miljøkonsekvensrapporten med denne redegørelse:

"Jf. husdyrgødningsbekendtgørelsens §11 stk 1 skal bedriften have en opbevaringskapacitet til, at udbringningen kan ske i overensstemmelse med reglerne om anvendelse af husdyrgødning og harmoniregler. Der skal dog mindst være en kapacitet svarende til 6 måneder.

På H12 produceres årligt ca. 8.000 tons incl vaskevand og excl. Regnvand. På N13 produceres årligt ca. 8.000 tons incl. vaskevand og excl. Regnvand.

Kapacitet på H12 er 6.260 m3 i gyllebeholdere og på N13 er den 3.500 m3. Derudover er der på H12 ca 740 m3 i gyllekanaler og på N13 ca 200 m3. Kapacitet i alt ca 10.700 m3 svarende til 8 måneders kapacitet. Hvis udbringningstidspunkterne og harmonireglerne i enkelte år ikke kan opfyldes overføres der mindre mængde husdyrgødning til andre ejendomme."

På baggrund af den typiske afgrødesammensætning i markplanen på et svinebrug anses 9 mdr.'s kapacitet normalt for tilstrækkelig til, at gyllen kan udbringes i henhold til reglerne i husdyrgødningsbekendtgørelsen. Dyrkes en stor andel af afgrøder, som har behov for gødning sent på sæsonen, eller overvintrende afgrøder, der tilføres husdyrgødning i sensommer/efterår, kan det ikke udelukkes, at en opbevaringskapacitet på ned til 7 måneder kan betegnes som tilstrækkelig.

Ved fremtidige tilsyn på bedriften vil Svendborg Kommune følge op på, om opbevaringskapaciteten i praksis er tilstrækkelig til, at svinegyllen kan opbevares og udbringes forsvarligt og efter gældende regler.

---

⁹ **BAT-Referencedokument** (f.eks. for intensiv fjerkræ- og svineproduktion) angiver eksempler på, hvad der må betragtes som BAT inden for de industrielle aktiviteter, som er omfattet af IE-direktivet.

Gylleudbringning

Ansøger har beskrevet, at udbringning af gylle til markerne søges udført så effektivt som muligt. En del af udbringningen foregår med gylleudlægger, hvor gyllen pumpes direkte fra gyllebeholderen via en slange til gylleudlæggeren, der kører i marken. Den øvrige gyllemængde transporteres med traktor eller lastbil til markerne. Læsning af gylle sker med læsekran til enten gyllevogn eller lastbil. Det er oplyst, at al læsning af gylle overvåges for at undgå uheld. Der er ikke etableret støbt påfyldningsplads ved beholderne. Fordelingen af husdyrgødningen optimeres for bedst mulig udnyttelse af næringsstofferne ved hjælp af udarbejdelse af mark- og gødningsplaner.

Der er i husdyrgødningsbekendtgørelsen fastsat en række krav til opbevaring og anvendelse af husdyrgødning. Samlet vurderer Svendborg Kommune, at når disse regler bliver fulgt, og driftsherren i øvrigt udviser den nødvendige agtpågivenhed, er risikoen for driftsforstyrrelser og uheld, der medfører forurening, begrænset. I husdyrbrugets beredskabsplan skal det være beskrevet, hvad der skal gøres ved et eventuelt uheld med gylle.

Fastsættelse af vilkår:

11. Opbevaringsanlæg til husdyrgødning

Opbevaringsanlæg til husdyrgødning må have de størrelser og skal være udstyret med den miljøteknologi, som fremgår af følgende tabel:

Opbevaringsanlæg	Gødningstype	Miljøteknologi	Overfladeareal (m ²)
Gyllebeholder (1) (eksisterende)	Gylle - flydende	÷	367
Gyllebeholder (2) (eksisterende)	Gylle - flydende	÷	359
Ny gyllebeholder (3)	Gylle - flydende	Fast overdækning	858

12. Overdækning af gyllebeholder

Den nye gyllebeholder (nr. 3) med et overfladeareal på 858 m² og en kapacitet på 3.400 m³ skal have fast overdækning i form af teltoverdækning med indvendigt skørt.

Åbning af teltdugen må kun ske i forbindelse med omrøring, tømning og udbringning af gylle.

Skader på teltoverdækningen skal repareres inden for en uge efter skadens opståen.

Såfremt en skade ikke kan repareres inden for en uge, skal der indgås aftale om reparation inden to hverdage efter skadens opståen. Tilsynsmyndigheden underrettes straks herom.

Egenkontrol:

Der skal føres en logbog for gyllebeholderen, hvori eventuelle skader på teltoverdækningen noteres med angivelse af dato for skaden samt dato for reparation. Logbogen skal opbevares på husdyrbruget i mindst fem år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.

Ammoniakemission og BAT

Den samlede ammoniakudledning fra anlægget på Harnbjergvej 12 er beregnet i det digitale ansøgningssystem for ansøgt drift, nudrift og 8-årsdrift. Ammoniakemissionen beregnes for hvert staldafsnit ud fra størrelsen af produktionsarealet og den fastsatte emissionsfaktor pr. m² for den pågældende dyretype og det anvendte staldsystem.

Tilsvarende beregnes ammoniakemissionen fra gylleopbevaring ud fra det ansøgte overfladeareal af gyllebeholderne og emissionsfaktoren pr. m² for gødningstypen flydende gødning. Effekten af, at den nye gyllebeholder overdækkes, er fraregnet. Ifølge Miljøstyrelsens Teknologiliste reducerer teltoverdækning af gyllebeholdere ammoniakfordampningen med 50 % sammenlignet med gylle oplagret i beholder dækket med et naturligt flydelag.

Resultatet af beregningen fremgår af Tabel 8.

Tabel 8. Samlet ammoniakudledning fra husdyrbruget (fra skema nr. 209112 i husdyrgodkendelse.dk)

Driftstype:	Ammoniakemission fra staldafsnit (kg NH ₃ -N/år)	Ammoniakemission fra lagre (kg NH ₃ -N/år)	Ammoniakemission fra husdyrbruget (kg NH ₃ -N/år)
Ansøgt drift	3704,7	461,7	4166,4
Nudrift	3280,1	290,1	3570,2
8 års-drift	2876,1	290,1	3166,2

I forhold til den fastlagte nudrift bevirker det ansøgte en samlet stigning i ammoniakudledningen fra husdyrbruget på 596 kg NH₃-N/år. I forhold til driften før den seneste udvidelse i 2012 er stigningen 1.000 kg NH₃-N/år.

Da ammoniakemissionen fra husdyrbruget beregnes til mere end 750 kg NH₃-N pr år, skal emissionen fra det samlede anlæg reduceres til et niveau svarende til emissionen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT).

Vejledende grænseværdi for ammoniaktab ved anvendelse af BAT

I ansøgningssystemet sammenholdes husdyrbrugets faktiske ammoniakemission med et tilhørende krav til den maksimale ammoniakemission ved anvendelse af BAT beregnet ud fra det ansøgte produktionsareal. BAT-kravet afhænger af, om produktionen er placeret i en eksisterende stald – med eller uden BAT-krav fastsat i en tidligere afgørelse - eller i en ny eller renoveret stald. For nye stalde vil kravet afhænge af produktionens størrelse, således at BAT-kravet skærpes i takt med udvidelsen af produktionsarealet.

Det er for husdyrbruget på Harnbjergvej 12 i miljøgodkendelsen fra 2012 vurderet, at BAT indebærer anvendelse af foderoptimering og overdækning af ansøgt gyllebeholder til opfyldelse af kravet om ammoniakreduktion. Der har dermed tidligere været fastsat vilkår i henhold til disse tiltag. Ved overgang til ny husdyrregulering efter stipladsmodellen findes virkemidler til forbedret fodereffektivitet ikke længere på Miljøstyrelsens Teknologiliste. Derfor skal de tidligere fastsatte fodringsvilkår ikke indgå ved beregning af BAT for ejendommens eksisterende staldafsnit. Da de nye staldafsnit kun udgør mindre udvidelser af produktionsarealerne til henholdsvis drægtige søer, diegivende søer og smågrise indregnes ikke progressivitet.

Den ansøgte gyllebeholder i 2012 blev ikke opført inden for godkendelsens udnyttelsesfrist. Etableringen af gyllebeholderen på 3.400 m³ skal derfor nu indgå i BAT beregningen som et nyt opbevaringsanlæg uden tidligere fastsat BAT-krav.

Svendborg Kommune er enig i ansøgers valg af forudsætninger til beregning af BAT-krav for husdyrbruget.

Ansøger har oplyst, at teknologien fast overdækning af den nye gyllebeholder vil blive etableret til reduktion af ammoniakudledningen og opfyldelse af BAT-kravet. Ansøger har i miljøkonsekvensrapporten redegjort for sine overvejelser omkring øvrige anerkendte teknologier, men har ikke fundet andre realistiske alternativer.

Det fremgår af beregningerne i husdyrgodkendelse.dk, at husdyrbrugets samlede ammoniakemission ved den ansøgte drift ikke er større end det fastsatte krav til BAT (Tabel 9). BAT-kravet er således overholdt med 64 kg NH₃-N/år.

Tabel 9. Resultat af BAT-beregning fra husdyrgodkendelse.dk, skema nr. 209112

	Stalde	Lagre	Total
Samlet BAT krav (kg NH ₃ -N /år)	3597	633	4231
Faktisk emission (kg NH ₃ -N /år)	3705	462	4166
Forskel (kg NH ₃ -N /år)	-	-	64
Vejledende BAT Overholdt?	-	-	Ja

Svendborg Kommune vurderer, at husdyrbruget med de beskrevne tiltag lever op til husdyrbruglovens krav om anvendelse af BAT ud fra de muligheder, der foreligger for det ansøgte. Der stilles vilkår i forhold til etablering og driften af teltoverdækningen på den nye gyllebeholder med udgangspunkt i Teknologilistens forslag til godkendelsesvilkår for teknologien "fast overdækning af gyllebeholder" (se foregående afsnit om gødningsproduktion og -håndtering).

Da BAT-kravet opfyldes alene med overdækningen af den nye gyllebeholder, betragtes overdækningen af de to eksisterende gyllebeholdere som et frivilligt tiltag, og effekten indregnes ikke som en del af BAT. Svendborg Kommune stiller derfor heller ikke vilkår hertil.

De anvendte staldsystemer bidrager ligeledes til, at BAT-kravet overholdes, og der stilles derfor også vilkår til staldindretningen – vilkåret er fastsat i afsnittet om produktionsarealer.

Ressourceforbrug

Foder

Ansøger har beskrevet, at svinefoderet er tilsat kunstige aminosyrer, og der anvendes fasefodring til reduktion af kvælstofudskillelsen og ammoniakudledningen. Ved tilsætning af fytase kan foderets fosforindhold reduceres, hvilket i kombination med fasefodring nedsætter fosforudskillelsen i gødningen.

Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 46 omhandler fodringskrav, som er gældende for IE-husdyrbrug.

For at reducere den samlede mængde kvælstof, der udskilles, skal IE-husdyrbrug som minimum enten anvende fasefodring tilpasset dyrenes behov i produktionsperioden, reducere indholdet af råprotein ved hjælp af en god aminosyrebalance eller bruge et eller flere fodertilsætningsstoffer, som nedsætter den udskilte mængde kvælstof. Teknikkerne kan anvendes i kombination.

IE-husdyrbrug skal for at reducere den samlede mængde fosfor, der udskilles, som minimum anvende enten fasefodring tilpasset dyrenes behov i produktionsperioden, et eller flere fodertilsætningsstoffer, som nedsætter den samlede mængde fosfor, der udskilles, (f.eks. fytase) og er tilladt i henhold til forordning (EF) nr. 1831/2003 om fodertilsætningsstoffer eller letfordøjeligt uorganisk fosfat som f.eks. monocalciumfosfat i stedet for mindre fordøjelige fosforkilder. IE-husdyrbruget kan også anvende en kombination af de nævnte teknikker.

Dokumentation for ovenstående skal opbevares i 5 år og kunne fremvises ved tilsyn.

Svendborg kommune vurderer, at der ikke er behov for at stille vilkår mht. fodringstiltag, da området reguleres gennem husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen.

Vand

Harnbjergvej 12 får vand fra alment vandværk til brug i driften. Vand til brug i husholdningen fås fra egen vandforsyning/brønd. Ansøger har i miljøkonsekvensrapporten oplyst, at vandforbruget primært går til drikkevand til dyrene og til vask af stalde og maskiner. I opgørelsen af forbruget indgår også vand til brug

ved markdriften – dog ikke til vanding. Efter udvidelsen forventes en stigning i vandforbruget på ca. 8 %, hvilket er en procentvis mindre stigning end den planlagte udvidelse af besætningen.

Ansøger har desuden beskrevet, hvordan en effektiv vandudnyttelse sikres, og spild forebygges.

Svendborg Kommune vurderer, at bedste tilgængelige teknik (BAT) i forhold til vandforbrug vil svare til EU's BREF-dokument for intensiv svine- og fjerkræproduktion. Der er her tale om bedste tilgængelige teknik, når:

- Rengøring af stalde og udstyr foregår med højtryksrensere,
- Drikkevandsanlæg kalibreres for at undgå spild,
- Vandforbrug registreres gennem måling af forbrug, og
- Der udføres detektion og reparation af lækager.

Det er kommunens vurdering, at husdyrbruget med de beskrevne tiltag lever op til BAT i relation til god vandudnyttelse. For at fastholde ansøgers fokus på vandbesparelser stilles vilkår om registrering af det årlige vandforbrug. Dette kan gøres i forbindelse med statusopgørelse til årsregnskabet for bedriften. Oplysningerne skal opbevares i mindst 5 år og skal kunne fremvises ved tilsyn.

Fastsættelse af vilkår:

13. Egenkontrol af vandforbrug

Husdyrbrugets forbrug af vand skal registreres mindst én gang årligt. Registreringen skal opbevares for de seneste 5 år og skal kunne fremvises ved tilsyn.

Energi

Det fremgår af miljøkonsekvensrapporten, at der på husdyrbruget bruges el til drift af ventilation, belysning og foderfremstilling/-håndtering. Til opvarmning af staldafsnit med smågrise anvendes stokerfyre til fast brændsel. Derudover bruges dieselolie i markdriften og til tørring af korn samt en mindre mængde fyringsolie til udtørring af staldene efter vask. Efter udvidelsen forventes en stigning i elforbruget på ca. 15 %, hvilket svarer til den planlagte udvidelse af produktionsarealet og ændringerne i besætningen.

Ansøger har i miljøkonsekvensrapporten beskrevet, at hele anlægget er gennemgået og energioptimeret i 2016/17. Af energibesparende foranstaltninger i både den eksisterende og nye del af anlægget nævnes LED-belysning og CE-mærket mekanisk ventilation med temperaturreguleret styresystem samt brug af energieffektiv foderkværn.

Som en del af ejendommens miljøledelsessystem vil energiforbruget løbende forsøges reduceret bl.a. gennem vedligeholdelse/rengøring og optimering af anlægget.

I § 47 i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen er der fastsat krav om, at et IE- husdyrbrug skal anvende energieffektiv belysning i overensstemmelse med bygningsreglementet. Kravet indtræder ved ændring eller udskiftning af belysning. Fakturaer for udførte ændringer skal gemmes i 5 år og kunne fremvises ved tilsyn.

Svendborg Kommune vurderer, at bedste tilgængelige teknik i forhold til energiforbrug vil svare til EU's BREF-dokument for intensiv svine- og fjerkræproduktion. Der er her tale om bedste tilgængelige teknologi, når:

- der i videst muligt omfang anvendes naturlig ventilation,
- ventilationssystemet er optimeret i hvert staldafsnit,
- modstand i ventilationssystemet undgås ved jævnlig inspektion og rengøring af kanaler og ventilatorer, og
- der anvendes energibesparende belysning.

Det er Svendborg Kommunes vurdering, at der i forbindelse med driften på Harnbjergvej 12 gøres tiltag, som vil sikre, at energiforbruget minimeres mest muligt, og at disse tiltag lever op til principperne om BAT. Det vurderes, at det er vigtigt at fastholde fokus på energibesparelse, og kommunen stiller derfor vilkår om, at det årlige energiforbrug skal dokumenteres. Dette kan gøres i forbindelse med statusopgørelse til årsregnskabet for bedriften. Oplysningerne skal opbevares i mindst 5 år og skal kunne fremvises ved tilsyn.

Fastsættelse af vilkår:

14. Egenkontrol af energiforbrug

Husdyrbrugets forbrug af energi skal registreres mindst én gang årligt. Registreringen skal opbevares for de seneste 5 år og skal kunne fremvises ved tilsyn.

Anvendelse og håndtering af hjælpepestoffer

Ansøger har i miljøkonsekvensrapporten redegjort for, at der anvendes følgende potentielt skadelige hjælpepestoffer på ejendommen: diesel- og fyringsolie, veterinærmedicin, desinfektionsmidler i staldene og pesticider i markbruget. Der anvendes kun stoffer, som er lovlige at anvende.

Fyringsolie, diesel og øvrige olieprodukter

Det er beskrevet, at der på ejendommen findes tre brændstoftanke - to udendørs placeret henholdsvis mellem kornsiloerne (dieselolie til korntørring) og ved foderladen (olie til udtørring af stalde) og en indendørs i maskinladen (1.200 l - diesel til markdrift) – placering er vist på Bilag 2. Situationsplan. Alle tre tanke er registreret i BBR med etablerings år, størrelse, type, fabriksnummer og typegodkendelsesnummer.

Ansøger har supplerende beskrevet, at olietankene er indrettet i henhold til gældende regler og placeret på betonplads uden afløb. Tanken til fyringsolie mellem foderladen og blandet stald og tanken til dieselolie i værksted/lade er overdækket. Sidstnævnte er placeret i et kar. Alle tanke er "skjult", og derved beskyttet mod påkørsel. Al tankning af diesel overvåges, og pistolen er udstyret med automatisk lukkemekanisme. Spildolie opbevares i værkstedet på en bakke med høj kant. Ved olieoplæg findes savsmuld til opugning af evt. spild.

Et tankanlæg skal altid opfylde kravene i olietankbekendtgørelsen¹⁰. Herudover har Langeland kommune vedtaget retningslinjer for indretning af tankpladser, som beskriver, hvordan brændstoftanke skal placeres og indrettes, samt hvordan selve tankpladsen skal udformes (seneste retningslinjer er fra august 2011, se Bilag 10). Formålet med retningslinjerne er at beskytte jord og grundvand mod forurening med olieprodukter.

Det fremgår af retningslinjerne, at disse gælder ved nyetablering og udskiftning af tanke og tankpladser samt ved udarbejdelse af godkendelser og tilladelser. Svendborg Kommune vurderer derfor, at Langeland Kommunes gældende "Retningslinjer for indretning af brændstoftanke og tankpladser med én stander", også gælder for brændstoftanke på Harnbjergvej 12. Tanke til fyringsolie er ikke omfattet. På den baggrund stilles nedenstående vilkår.

---

¹⁰ Bekendtgørelse om indretning, etablering og drift af olietanke, rørsystemer og pipelines, jf. Bek. nr. 1257 af 27. november 2019 (olietankbekendtgørelsen).

Svendborg Kommune forstår ansøgers oplysning om, at olietankene er "skjult", som at tankene er sikret mod påkørsel. Der vil blive fulgt op på dette ved næste tilsyn på ejendommen.

Opbevaring af øvrige olieholdige produkter inkl. spildolie skal ligeledes foregå på en måde, så forurening af kloak, jord, overfladevand og grundvand undgås. Derfor stilles der vilkår om, at spildolie og andre olieholdige produkter skal opbevares under overdækning og på et underlag, der er vanskeligt gennemtrængelig for olie og uden afløb. Olieprodukterne skal placeres i kar/holdere, der kan rumme indholdet af den største beholder. Hvis opbevaringsrummet er indrettet med opkanter eller lignende, som forhindrer, at et eventuelt oliespild kan medføre forurening, kan dette erstatte opbevaringen i en ekstra beholder. Endelig skal der forefindes opsugningsmateriale, og et eventuelt spild skal straks opsamles og bortskaffes som farligt affald.

Ud fra ansøgers oplysninger og med de stillede vilkår til opbevaring og håndtering af olie er det Svendborg Kommunes vurdering, at der ikke er væsentlig risiko for påvirkning af jord, overfladevand eller grundvand.

Fastsættelse af vilkår:

15. Olie og olieholdige produkter

Indretning af tank og tankplads og håndtering af olie, skal følge Langeland Kommunes "Retningslinjer for indretning - Brændstoftanke og tankpladser med én stander", der er vedlagt som Bilag 10.

Retningslinjerne fra Langeland Kommune gælder ved meddelelse af godkendelsen. Ved ændring af tank eller tankplads skal Langeland kommunes gældende retningslinjer på ændringstidspunktet følges.

Tønder, dunke o.l. med olieprodukter, der kan udgøre en forureningsfare, skal opbevares overdækket og på fast støbt gulv med opkant og uden afløb eller i et tæt kar, der kan rumme indholdet af den største beholder og sådan, at der ikke kan ske forurening af jord, kloak, overfladevand eller grundvand. Der skal forefindes opsugningsmateriale, og et eventuelt spild skal straks opsamles og bortskaffes som farligt affald.

Egenkontrol

Der hvor olie og lign. opbevares og håndteres, skal belægningen mindst én gang årligt kontrolleres for tæthed. Eventuelle utætheder skal straks repareres.

Kontrol og eventuelle reparationer af tankplads skal føres i journal. Journalen skal som minimum indeholde oplysninger for de seneste 5 år og skal desuden kunne fremvises ved tilsyn.

Kemikalier

Ansøger har oplyst, at kemikalier opbevares i værksted/lade i aflåst rum, som tidligere er beskrevet som et rum med fast gulv uden afløb.

Midler til desinfektion af stalde opbevares i forrummet ved løbe-/drægtighedsstalden.

Opbevaring af bekæmpelsesmidler, rester herfra samt tom emballage skal følge reglerne i den til enhver tid gældende bekendtgørelse om bekæmpelsesmidler.

For at minimere risikoen for forurening vurderer Svendborg Kommune, at nedenstående vilkår skal stilles foruden de generelle regler.

Fastsættelse af vilkår:

16. Kemikalier

Kemikalier, kemikalierester og tom emballage skal opbevares på et for kemikalierne tæt underlag uden mulighed for spild til afløb, jord, overfladevand eller grundvand.

Egenkontrol

Belægningen i kemikalierummet skal mindst én gang årligt kontrolleres for tæthed. Eventuelle utætheder skal straks repareres.

Kontrol og eventuelle reparationer af kemikalierum skal føres i journal. Journalen skal indeholde oplysninger for de seneste 5 år, og skal desuden kunne fremvises ved tilsyn.

Medicin

Ansøger har beskrevet, at medicin anvendes efter aftale med dyrlæge og opbevares i forrummet til stalden. Eventuelle rester leveres tilbage til dyrlæge

Svendborg Kommune vurderer, at der ikke er behov for at stille vilkår vedr. opbevaring og håndtering af medicin, der reguleres af anden lovgivning.

Affald

Håndtering af affald på husdyrbruget er omfattet af affaldsbekendtgørelsen. Affald fra ejendommen skal desuden håndteres i overensstemmelse med Langeland Kommunes gældende "Regulativ for erhvervsaffald" (<https://langelandkommune.dk/erhverv/affald-og-genbrug/erhvervsaffald>). Dette regulativ opsætter retningslinjer for sortering og genanvendelse af affald med henblik på at sikre en miljømæssigt forsvarlig bortskaffelse med størst mulig ressourceudnyttelse.

Det er beskrevet i miljøkonsekvensrapporten, at alt affald bortskaffes efter anvisningerne i Langeland Kommunes affaldsregulativ. Opbevaring og håndtering af medicin og kemikalieaffald fremgår også.

Ansøger har efterfølgende redegjort mere detaljeret for husdyrbrugets affaldsfraktioner og håndtering:

Brændbart affald (plastic, sække o. lign.) opsamles i container og bortskaffes via en affaldsordning med vognmand eller til kommunal modtagestation.

Jern- og metalaffald bortskaffes via jernhandler.

Landbrugsaffald opsamles i container og afleveres til kommunal modtagestation/genbrugsplads.

Lysstofrør og pærer samles i container og afhændes på genbrugsplads.

Ansøger har ikke viden om teknologi, der resulterer i mindst muligt affald ud over genbrug, hvor det kan lade sig gøre.

For at sikre, at opbevaringen af affald sker på en sådan måde, at der ikke er risiko for spredning af affaldsfraktionerne og forurening af omgivelserne, stiller Svendborg Kommune vilkår om dette samt om dokumentation for bortskaffelsen.

Håndtering af døde dyr på ejendommen er omfattet af reglerne i bekendtgørelse om opbevaring m.m. af døde produktionsdyr¹¹, og det forudsættes, at disse regler bliver fulgt. Reglerne sigter primært mod at undgå smitterisiko fra døde dyr gennem krav vedr. placering og indretning af afhentningspladser. Der stilles derfor vilkår om opbevaring af hensyn til omgivelserne. Af situationsplanen fremgår placeringen af opbevarings- og afhentningssted for døde dyr ved klimastalden, og ansøger har meddelt, at døde dyr opbevares på fast underlag under kadaverkappe eller i container.

Langeland Kommune har efter intern høring gjort opmærksom på, at såfremt bygge- og anlægsaffaldet fra de planlagte bygningsændringer på ejendommen overstiger 1 ton, eller der nedrives over 10 m², skal dette anmeldes til Langeland Kommune senest 14 dage før, arbejdet påbegyndes. Det er desuden bygherres ansvar at redegøre for evt. forekomst af affald indeholdende PCB eller andre farlige stoffer. Yderligere information og anmeldeskema findes på <https://langelandkommune.dk/borger/affald-natur-og-miljoe/affald-og-genbrug/bygge-og-anlaegsaffald>.

---

¹¹ Bekendtgørelse om opbevaring m.m. af døde produktionsdyr, BEK nr. 558 af 1. juni 2011.

Svendborg Kommune vurderer, at overholdes affaldsregulativet og vilkårene vedr. affald, vil affaldshåndteringen på ejendommen ikke medføre gener for omkringboende, og den beskrevne affaldshåndtering vurderes ikke at have væsentlig virkning på omgivelserne.

Fastsættelse af vilkår:

17. Affald/døde dyr

Både ikke-farligt og farligt affald skal opbevares på en måde, så der ikke er risiko for spredning af affaldsfraktionerne på ejendommen og sådan, at der ikke kan ske forurening af jord, grundvand eller overfladevand.

Der skal til enhver tid foreligge dokumentation for, at affald bortskaffes miljømæssigt forsvarligt.

Døde dyr skal opbevares således, at de ikke giver anledning til væsentlige gener for omkringboende eller forbipasserende.

Miljøpåvirkning fra husdyrbrugets anlæg

Ammoniakdeposition til naturområder

Ammoniakemissionen fra den ansøgte produktion på Harnbjergvej 12 bevirker, at omkringliggende arealer vil blive påvirket ved nedfald af ammoniak. I ansøgningssystemet har ansøger afsat en række punkter ved nærliggende beskyttede naturområder og en potentielt ammoniakfølsom skov, hvortil denne ammoniakdeposition er beregnet. De nævnte naturområder er kort beskrevet i miljøkonsekvensrapporten.

Svendborg Kommune vurderer, at udpegningerne dækker nærliggende ammoniakfølsom natur, og at de indtastede oplysninger om ruhed og kumulation er korrekte.

Kommunen har fundet det relevant at supplere den indsendte depositionsberregning med yderligere beregningspunkter ved fire søer og et mindre engstykke, der er registreret som beskyttede efter naturbeskyttelseslovens § 3 og beliggende inden for 150-500 m fra anlægget. For at sikre, at naturbeskyttelseslovens bestemmelser om tilstandsændringer overholdes for disse naturområder, foretages beregning af ammoniakdeposition hertil. Ammoniakdepositionen er desuden beregnet til to fredskove, som kan være ammoniakfølsomme.

Beliggenheden af beregningspunkterne ved nærmeste ammoniakfølsomme naturområder fremgår af ansøgers oversigtskort i miljøkonsekvensrapporten. På kortet i Figur 10 ses placeringen af beskyttet natur og fredskov tæt på ejendommen.

Figur 10. Udpegede punkter til beregning af ammoniakdeposition til natur tæt på Harnbjergvej 12

I husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen inddeles de ammoniakfølsomme naturområder i kategori 1-natur, kategori 2-natur og kategori 3-natur. Beskyttelsesniveauet for kategori 1-natur og kategori 2-natur omfatter en forbudszone på 10 m, hvor der ikke må etableres, udvides eller foretages ændringer af stalde eller gødningsopbevaringsanlæg, samt krav til den tilladte totaldeposition. Beskyttelsesniveauet for kategori 3-natur kan efter en konkret vurdering være et krav om en maksimal merdeposition på ned til 1,0 kg N/ha/år.

Totaldepositionen er den samlede ammoniakdeposition, som stammer fra husdyrbrugets stalde og lagre - både fra den eksisterende og den ansøgte drift. Merdepositionen er den ekstra ammoniakdeposition, som den ansøgte drift forårsager, og skal beregnes i forhold til henholdsvis nudriften og i forhold til den lovlige drift for 8 år siden (8-års drift).

Tabel 10 viser resultatet af beregningen af ammoniakdepositionen til de udpegede områder.

Tabel 10. Ammoniakdeposition til forskellige kategorier af naturområder med påvirkning fra Hambjergvej 12

Naturtyper	Målepunkt	Totaldeposition (kg NH ₃ -N/år)	Merdeposition Nudrift (kg NH ₃ -N/år)	Merdeposition 8-års drift (kg NH ₃ -N/år)
Kategori 1 (Sydfynske Øhav nr. 127 – habitatområde H111 og fuglebeskyttelsesområde F71/F72)	Rigkær SV (7230)	0,1	0,0	0,0
	Rigkær N (7230)	0,1	0,0	0,0
	Kransnålalge-sø (3140)	0,1	±0,4	0,0
Kategori 2	Overdrev SØ	0,0	0,0	0,0
Kategori 3	Overdrev N	1,4	0,2	0,3
	Potentielt ammoniakfølsom skov/mose S	0,1	±0,9	0,0
Anden natur	Eng Ø	0,7	±0,3	0,1
	Sø SØ	2,3	±0,2	0,4
	Sø NØ	0,9	±0,3	0,2
	Sø N	0,6	0,1	0,2
	Sø V	0,5	0,1	0,1
	Potentielt ammoniakfølsom fredskov SØ	1,7	0,2	0,3
	Potentielt ammoniakfølsom fredskov NØ	2,5	0,3	0,5

Svendborg Kommune har tal for baggrundsbelastningen i området fra 2017. Opgjort for 1x1 km grids omkring ejendommen er det totale ammoniaknedfald i området 11-13 kg total-N/ha/år.

Kategori 1-natur

Kategori 1-natur er de Natura 2000-naturtyper, som er omfattet af husdyrbruglovens § 7, stk. 1, nr. 1. Kategori 1-natur omfatter de ammoniakfølsomme naturområder, der er en del af udpegningsgrundlaget for internationale naturbeskyttelsesområder, og som Miljøstyrelsen har kortlagt. Kategori 1-natur omfatter desuden heder og overdrev i øvrigt, som er omfattet af § 3 i lov om naturbeskyttelse og beliggende inden for et Natura 2000-område

Ifølge husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen må den totale ammoniakdeposition fra husdyrbrugets stalde og lagre inkl. de ansøgte nye anlæg maksimalt udgøre 0,7 kg N/ha/år - dog 0,4 eller 0,2 kg N/ha/år, hvis der findes henholdsvis 1 eller mere end 1 andet større husdyrbrug i nærheden.

De tre udpegede kategori 1-naturområder er to rigkær og en kransnålalge sø og ligger alle minimum 1.250 m fra husdyrbruget. På baggrund af afstanden beregnes totaldepositionen i de tre naturområder til 0,1 kg N/ha/år. Det er efter retningslinjerne i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen undersøgt, om der evt. skal indregnes kumulativ effekt fra andre husdyrbrug i nærheden af overdrevene og søen. Dette er ikke tilfældet, hvorfor kumulation er sat til 0. Dermed overholdes den maksimale deposition på 0,7 kg N/ha/år.

Svendborg Kommune er enig i ansøgers vurdering, at udvidelsen af produktionen ikke vil medføre væsentlig negativ påvirkning af ammoniakfølsom kategori 1-natur i området.

Kategori 2-natur

Kategori 2-natur er de ammoniakfølsomme naturtyper, som er omfattet af husdyrbruglovens § 7, stk. 1, nr. 2. Kategori 2-natur omfatter de følgende ammoniakfølsomme naturtyper beliggende uden for Natura 2000-områder: højmoser og lobeliesøer samt heder større end 10 ha og overdrev større end 2,5 ha, der er omfattet af § 3 i lov om naturbeskyttelse. Kravet i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen er en maksimal totaldeposition på 1,0 kg N/ha/år.

Ansøger har udpeget et overdrev på ca. 3 ha mere end 7 km fra ejendommen, hvortil totaldepositionen beregnes til 0,0 kg N/ha/år.

Svendborg kommune er enig i, at der ikke ligger anden kategori 2-natur tættere på og vurderer, at den maksimalt tilladte totaldeposition på 1,0 kg N/ha/år til kategori 2-natur er overholdt.

Kategori 3-natur

Kategori 3-natur er ammoniakfølsomme naturtyper uden for Natura 2000-områder, som ikke er omfattet af kategori 1 og 2. Det vil sige § 3-beskyttede moser samt mindre heder og overdrev, og derudover også ammoniakfølsomme skove. Vandløb, søer, enge og strandenge regnes ikke for ammoniakfølsom natur og er derfor ikke omfattet af kategori 3.

I modsætning til kategori 1- og 2-natur, er der for kategori 3-natur ikke fastsat krav i husdyrbrugloven til den maksimale totaldeposition. Kommunen har dog mulighed for ud fra en konkret vurdering i særlige tilfælde at stille krav om en maksimal merdeposition, dog ikke under 1,0 kg N/ha/år. Ved særlige tilfælde forstås en væsentlig miljøpåvirkning af særlige regionale eller lokale beskyttelsesinteresser.

Ansøger har udpeget et punkt ved et overdrev på mindre end 2,5 ha beliggende ca. 300 m fra den ansøgte smågrisetald og et punkt ved en potentielt ammoniakfølsom skov ca. 1.300 m syd for anlægget. I husdyrgodkendelse.dk beregnes en merdeposition til begge områder på mindre end 1,0 kg N/ha/år både i forhold til nudrift og 8-års drift. Kommunen kan derfor ikke stille vilkår om yderligere reduktion af depositionen.

På kortmaterialet i husdyrgodkendelse.dk er skovstykket markeret som skov, der er groet frem af sig selv på et tidligere udyrket areal. Dette indikerer, at der kunne være tale om ammoniakfølsom skov, selvom området ikke er markeret som naturmæssigt værdifuld eller gammel skov. Af kortet fremgår området dog også som § 3-beskyttet mose. På baggrund af den beregnede merdeposition på maksimalt 0,0 kg N/ha/år til skoven/mosen har Svendborg Kommune ikke foretaget yderligere vurderinger af naturområdet for at afklare, om der faktisk er tale om ammoniakfølsom skov efter husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens kriterier eller § 3-beskyttet mose.

Som supplement til ansøgers beregninger har Svendborg Kommune markeret to beregningspunkter ved to fredskovsområder henholdsvis ca. 200 m mod sydøst og ca. 300 m mod nordøst, idet disse kunne

være ammoniakfølsomme skove. Merdepositionen hertil beregnes til henholdsvis 0,3 kg N/ha/år og 0,5 kg N/ha/år. ha/år i forhold til 8-års drift. Svendborg Kommune har derfor ikke foretaget yderligere vurderinger af skovene, da kommunen ikke kan stille vilkår om reduktion af depositionen.

Påvirkning af øvrige Natura 2000-naturtyper

De ammoniakfølsomme Natura 2000-naturtyper, som endnu ikke er kortlagt (primært søer) omfattes automatisk af kategori 1-natur, når de kortlægges af Miljøstyrelsen. De er således ikke omfattet af kategori 1-natur og beskyttelsesniveauet herfor, men kommunalbestyrelsen skal i forbindelse med godkendelser og tilladelser efter §§ 16 a og 16 b i husdyrbrugloven vurdere ammoniakpåvirkningen af disse naturtyper og eventuelt fastsætte vilkår om den maksimale deposition, jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 36, stk. 2, jf. § 34. Tilsvarende gælder for ikke-ammoniakfølsomme naturtyper, som indgår i udpegningsgrundlaget for Natura 2000-område nr. 127 Sydfynske Øhav.

Svendborg Kommune har derfor undersøgt, om projektet på Harnbjergvej 12 i sig selv, eller i forbindelse med andre planer og projekter, kan påvirke udpegningsgrundlaget for Natura 2000-område nr. 127 Sydfynske Øhav væsentligt, jf. § 6, stk.1 og stk. 4, jf. § 7, stk. 6 i habitatbekendtgørelsen¹². Kommunen har således beregnet ammoniakdepositionen til de naturområder beliggende inden for 1,5 km fra ejendommen, der er registreret som § 3-beskyttede. Det drejer sig om 3 mindre vandhuller, en sø på ca. 0,7 ha og en strandeng på ca. 3 ha, der muligvis indgår i udpegningsgrundlaget for habitatområdet (nr. 111). Til alle fem områder beregnes en maksimal ammoniakdeposition på 0,2 kg N/ha/år. Ud fra registrering af besætninger i CHR vurderes det, at to af vandhullerne modtager ammoniakdeposition fra to andre husdyrbrug. Da afskæringskriteriet for ammoniakdeposition til kategori 1-natur, hvor der er mere end 1 andet husdyrbrug i nærheden, er 0,2 kg total N/ha/år, overholdes kriteriet.

Det er på denne baggrund Svendborg Kommunes vurdering, at ingen Natura 2000-naturtyper påvirkes væsentligt af ammoniakemissionen fra Harnbjergvej 12.

Påvirkning af øvrige naturområder

Inden for 500 m af husdyrbruget er der registreret 4 vandhuller og en eng som beskyttet efter § 3 i naturbeskyttelsesloven. Det påhviler derfor kommunen at vurdere, om udvidelsen af husdyrbruget vil resultere i tilstandsændringer i disse naturområder og dermed krav om dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3, jf. naturbeskyttelseslovens § 65, stk. 2. Svendborg Kommune har derfor beregnet ammoniakdepositionen til de udpegede naturområder. Beregningerne viser en maksimal merdeposition på 0,4 kg N/ha/år set i forhold til både 8-års drift og nudrift.

Ved fastsættelsen af beskyttelsesniveauet for kategori 3-natur ligger det til grund, at en merbelastning af et naturområde på under 1 kg N/ha/år fra en ansøgt husdyrbrugsudvidelse ikke vil kunne påvises at forårsage tilstandsændringer i naturområdet.

Ud fra resultatet af depositionsregningen og idet der skeles til beskyttelsesniveauet for kategori 3-natur, vurderer Svendborg Kommune, at udvidelsen af husdyrbruget ikke vil have en tilstandsændrende virkning på vandhullerne og engstykket og dermed stride mod naturbeskyttelseslovens § 3.

---

¹² Bekendtgørelse om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter med senere ændringer, jf. BEK nr. 1595 af 6. december 2018 (habitatbekendtgørelsen).

Svendborg kommune vurderer, at udvidelsen ikke vil medføre en væsentlig negativ påvirkning af § 3 natur, der ikke er omfattet af kategori 3-natur.

Samlet vurdering af naturpåvirkning

Svendborg Kommune vurderer, at kravene til maksimalt tilladt totaldeposition til kategori 1- og kategori 2-natur er overholdt, og at ingen Natura 2000-naturtyper, som er en del af udpegningsgrundlaget men endnu ikke kortlagt, påvirkes væsentligt af ammoniakemissionen fra Harnbjergvej 12. Kommunen vurderer desuden, at der ikke er grundlag for at skærpe kravene til merdeposition af ammoniak til kategori 3-natur og andre nærliggende naturområder omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3.

Svendborg Kommune vurderer samlet set, at udvidelsen ikke vil medføre en væsentlig negativ påvirkning af nærliggende naturområder. Der stilles derfor ikke særlige vilkår til driften i forhold til dette.

Påvirkning af arter med særligt strenge beskyttelseskrav (bilag IV-arter m.fl.)

I Danmark findes der 76 naturligt hjemmehørende dyre- og plantearter, der er omfattet af EF-Habitatdirektivets¹³ bilag IV. Ifølge direktivets artikel 12 er disse bilag IV-arter særlig strengt beskyttet i deres naturlige udbredelsesområde. Beskyttelsen indebærer forbud mod beskadigelse eller ødelæggelse af arternes levesteder, yngle- og rasteområder, både inden for og uden for Natura 2000-områderne. Dette er for at sikre, at arterne kan opnå "gunstig bevaringsstatus".

Før kommunen kan træffe afgørelse om godkendelse, skal der foretages en konkret vurdering af, om den ansøgte aktivitet kan beskadige eller ødelægge levesteder, yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for bilag IV-arterne. Vurderingen skal fremgå af afgørelsen, jf. habitatbekendtgørelsens § 10, stk. 1-2.

I følge miljøkonsekvensrapporten har ansøger ikke kendskab til forekomst af bilag IV-arter i området flere km fra ejendommen, og ansøger vurderer at den fysiske placering af de ansøgte bygninger ikke vil ødelægge levesteder for arterne.

Svendborg Kommune har heller ikke konkret kendskab til forekomst af plante- og dyrearter opført på habitatdirektivets bilag IV i nærheden af ejendommen. Arterne stor vandsalamander, springfrø og spidssnudet frø, der er bilag IV-arter, er dog observeret inden for det 10x10 km grid, hvor ejendommen er beliggende, og området betragtes som det naturlige udbredelsesområde for arterne.

I Langeland Kommune er der registreret følgende bilag IV-dyrearter: Marsvin, Hasselmus, Dværgflagermus, Vandflagermus, Sydflagermus, Brunflagermus, Troldflagermus, Bredøret flagermus, Langøret flagermus, Markfirben, Klokkefrø, Spidssnudet frø, Springfrø, Strandtudse, Grønbroget tudse og Stor vandsalamander.

Der er ikke registreret bilag IV-plantearter i Langeland Kommune.

Både frøer og vandsalamander yngler i småsøer og vandhuller. Padderne forlader vandhullerne efter yngletiden og opholder sig og overvintrer i områdets småskove, levende hegn og sten- og jorddiger.

De nye staldafsnit etableres som tilbygninger til eksisterende stalde, dvs. på arealer, der allerede har været påvirket af færdsel m.m. Svendborg Kommune vurderer derfor, at yngle- og rasteområder for bilag

---

¹³ Rådets direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992 om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter med senere ændringer.

IV-arter ikke påvirkes direkte af det ansøgte. Indirekte kan arter påvirkes ved øget ammoniakdeposition til yngle- og rasteområderne.

Miljøstyrelsen har tidligere vejledt om, at *"Kommunen skal foretage en vurdering af, om der inden for 300 m fra punktkilden (inden for denne afstand kan en påvirkning henføres til punktkilden) ligger områder, som kan rumme bilag IV-arter (typisk vandhuller, moser eller solåbne græsarealer), og om der er registreret en forekomst af arten."*

Svendborg Kommune har ikke kendskab til konkrete ynglelokaliteter for springfrø, spidssnudet frø eller stor vandsalamander i lokalområdet, men der ligger et vandhul inden for 300 m fra staldanlægget. Vandhullet er registreret som 190 m² og er beliggende i kanten af et udyrket areal. Ud fra flyfotos syner vandhullet ret tilgroet, og der ses ikke umiddelbart noget frit vandspejl. Det vurderes derfor at have lav egnethed som ynglested for padden, da de foretrækker lysåbne vandhuller.

Merdepositionen til vandhullet er beregnet til 0,4 kg N/ha/år. Idet der er tale om en merdeposition under 1 kg N/ha/år, vurderes der ikke at være tale om en væsentlig påvirkning af eventuelt forekommende bilag IV-arter og søens potentiale som levested for disse.

På baggrund af ovenstående vurderer Svendborg Kommune, at den ansøgte udvidelse ikke vil påvirke yngle- eller rasteområder for bilag IV-arter. Alle padden og krybdyr og alle orkidéarter er desuden fredede i Danmark. Svendborg Kommune har ikke kendskab til fredede eller rødlistede arter i området ved Harnbjergvej 12. Der stilles derfor ikke vilkår i forhold til områdets særligt beskyttede arter.

Lugt

Den primære kilde til lugt fra dyrehold er lugtemission fra stalde. Der vil også kunne forekomme lugt fra gødningsopbevaringsanlæg og ved udbringning af gødning. Der foreligger dog kun data og modeller, der kan beregne lugtbelastningen fra stalde til omgivelserne. Det betyder, at lugtgener fra gødningsopbevaringsanlæg og fra udbringning af husdyrgødning primært reguleres ved generelle regler om bl.a. flydelag/overdækning af gyllebeholdere samt regler for, hvornår og hvordan husdyrgødning må udbringes, jf. husdyrgødningsbekendtgørelsen.

Lugtemissionen fra staldanlægget beregnes ud fra produktionsarealets størrelse i m² og de fastsatte emissionsfaktorer for dyretypen og staldsystemet med fradrag for effekten af eventuelle lugtreducerende tiltag. Lugtbelastningen i omgivelserne angives ved modelberegnete geneafstande og tilhørende genekriterier. Afstanden til naboer skal således være længere end de beregnede geneafstande, for at genekriterierne kan overholdes, og lugt fra staldanlægget vurderes til ikke at medføre en væsentlig påvirkning af omgivelserne.

Beregningen af geneafstandene foretages både efter FMK-modellen¹⁴ og Miljøstyrelsens lugtmodel (NY)¹⁵. Geneafstanden fastsættes på baggrund af den længste geneafstand beregnet efter de to modeller. FMK-modellen er en simpel statisk beregning uden korrektion for ventilationsforhold, vindforhold m.m. NY model tager udgangspunkt i standard stalde, normal ventilation og standardomgivelser, og der korrigeres for vindretning samt eventuel lugt fra andre husdyrbrug. De

---

¹⁴ Beskrevet i *"Vejledende retningslinier for vurdering af lugt og begrænsning af gener fra stalde, FMK 2. udgave maj 2002"*.

¹⁵ I henhold til *"Faglig rapport vedrørende en ny lugtvejledning for husdyrbrug, december 2006, Skov- og Naturstyrelsen"* med standardiseret OML-beregning (*Operationelle Meteorologiske Luftkvalitetsmodeller*).

I nedenstående skema (Tabel 11), der viser resultatet af lugtberegningen, er geneafstandene sammenlignet med gennemsnitsafstandene fra et vægtet lugtcentrum på husdyrbruget til nærmeste punkt hos de omkringboende eller ved byzonegrænsen. Og det er vist, om det er FMK-modellen eller NY-model, der beregner den længste geneafstand.

Tabel 11. Resultat af lugtberegning fra ansøgningsskemaet i husdyrgodkendelse.dk

Bebyggelse	Kumulation	Model	Ukorrigeret geneafstand (m)	Korrigeret geneafstand (m)	Vægtet gennemsnitsafstand (m)	Genekriterie overholdt
 Harnbjergvej 14	0	FMK	180,1	180,1	105,7	Nej
 Harnbjergvej 16	0	FMK	180,1	180,1	149,9	Nej
 Møllevænget 9	0	NY	358,9	358,9	734	Ja
 Ristingevej 44	1	NY	358,9	355,3	770,1	Ja
 Humble By, Humble	0	FMK	569,4	569,4	943	Ja

Det fremgår af skemaet, at lugtgenekriteriet er overholdt i forhold til beboelser i samlet bebyggelse og til byzonegrænsen ved Humble By, idet den vægtede gennemsnitsafstand er længere end korrigeret geneafstand. Derimod overholdes husdyrbruglovens lugtgenekriterier ikke i forhold til de to nabobeboelser, Harnbjergvej 14 og 16 (rød markering). For disse beregningspunkter gælder, at geneafstandene efter FMK-modellen beregner de længste geneafstande.

Når husdyrbruglovens genekriterier ikke kan overholdes, og lugtemissionen samtidig øges i forhold til nudrift, vil der ifølge Miljøstyrelsens vejledning være tale om, at husdyrproduktionen som udgangspunkt medfører en væsentlig påvirkning af omgivelserne, og der bør derfor meddeles afslag på ansøgningen om udvidelse af husdyrproduktionen.

Det fremgår dog af husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3, at ansøger har mulighed for at lade ansøgningssystemets standardiserede spredningsmodel erstatte af en konkret spredningsberegning med OML-modellen (Operationelle Meteorologiske Luftkvalitetsmodel). Formålet med at erstatte standard lugtberegningerne med en konkret OML-beregning er at give et mere retvisende billede af de faktiske lugtspredningsforhold i det konkrete projekt. Det vil blandt andet sige, at væsentlige virkemidler samt vind- og terrænforhold inddrages i lugtberegningen, og at den konkrete virkning heraf kan beregnes.

Udgangspunktet er, at det kun er ansøgningssystemets beregninger efter "NY model", der umiddelbart kan erstattes af en konkret OML-beregning. En konkret OML-beregning kan kun erstatte en beregning efter FMK-modellen, hvis der er tale om markant afvigende ventilationsforhold i forhold til almindelig praksis. I denne sag er geneafstanden til Harnbjergvej 14 hverken overholdt ved beregning efter "NY-model" eller FMK-modellen, mens det kun er geneafstanden beregnet efter FMK-modellen, der ikke er overholdt til Harnbjergvej 16. Der skal således være meget afvigende ventilationsforhold, for at standardberegningerne kan erstattes af en konkret spredningsberegning efter OML-modellen.

Det betyder, at ventilationsforholdene i det ansøgte projekt skal medføre en betydelig mindre spredning end "almindelige ventilationsforhold", så der åbentlyst vil være en kortere geneafstand end beregnet ud fra FMK-modellens standardberegning. Svendborg Kommunes vurdering af den gennemførte OML-beregning og resultatet fremgår af Bilag 7. Lugt – Vurdering af OML-beregning. I bilaget er der desuden

gennemført en konkret vurdering af ventilationsforholdene, og det er konkluderet, at FMK-modellens beregning kan erstattes af en konkret OML-beregning.

Ansøger har valgt at ændre ventilationsforholdene for ejendommen ved at forhøje ca. 1/3 af ventilationsskorstenene med 1 - 2 m og samtidig isætte miljøkryds i disse afkast. Dette gælder for de to sydligste afkast på blandet stald (nr. 2), alle seks afkast på farestalden (nr. 3), fem af afkastene på løbe-/drægtighedsstalden (nr. 6) og de to afkast på den nye smågrisestald (nr. 8).

Effekten af højere afkast på lugtkoncentrationen i omgivelserne vil typisk være størst i de nære omgivelser, men vil også have effekt over større afstande. Dertil betyder indsættelse af miljøkryds, at afkasthastigheden øges med ca. 40 %, hvorved der sker en større opblanding af luften fra staldene.

Placering af afkast, lugtcentrum, beregningsforudsætninger m.v. fremgår af ansøgers rapport med gennemgang af OML-beregningerne, jf. Bilag 4. Ansøgers oplysninger om OML-beregninger. Resultatfiler fra beregningen er medtaget i Bilag 5 og Bilag 6.

Den konkrete OML-beregning viser, at husdyrbruglovens lugtgenekriterier kan overholdes ved de nærmeste naboer mod syd. På baggrund af beregningen stiller Svendborg Kommune vilkår til indretning og drift af ventilationssystemets afkast.

Ifølge klagenævnets praksis¹⁶ skal kommunen vurdere, hvorvidt OML-beregningen giver et retvisende billede af de faktiske forhold, og det skal desuden vurderes, hvorvidt den kortere geneafstand vil kunne opnås i praksis. Svendborg Kommune har i vedlagte Bilag 8. Lugt – Vurdering af OML-beregning i praksis foretaget en vurdering af, om geneafstanden beregnet i den konkrete OML-beregning vil kunne opnås i praksis.

Samlet er det Svendborg Kommunes vurdering, at OML-beregningens resultater kan opnås i praksis under forudsætning af, at der yderligere stilles vilkår om maksimal ventilationskapacitet og indre diameter. Disse vilkår samt vilkår om indretning og drift af afkastene er fastsat under afsnittet om ventilation.

Kommunen stiller desuden vilkår om dokumentation for overholdelse af lugtgenekriterierne og iværksættelse af lugtreducerende tiltag ved væsentlige lugtgener.

Fastsættelse af vilkår:

18. Lugt

Hvis tilsynsmyndigheden anser det for nødvendigt, skal den ansvarlige for husdyrbruget dokumentere, at husdyrbruglovens lugtgenekriterier kan overholdes. Denne dokumentation kan dog kun kræves én gang årligt og skal foretages efter en metode, som er godkendt af Miljøstyrelsen eller efter en metode anvist af tilsynsmyndigheden.

Hvis dokumentationen viser, at husdyrbruget medfører væsentlige lugtgener, skal husdyrbruget gennemføre lugtreducerende foranstaltninger, der sikrer, at husdyrbruglovens lugtgenekriterier overholdes.

De lugtreducerende foranstaltninger skal accepteres af tilsynsmyndigheden inden etablering.

Transport

Gener for omgivelserne som følge af transport i forbindelse med landbrugsproduktion vil primært være støj, lugt og støv. Derudover kan der opstå gener som følge af spild på veje, langsomt kørende trafik, tung trafik i landsbyer og ad mindre veje m.v. – faktorer som kan påvirke trafikikkerheden for borgere i

---

¹⁶ NMK-132-00750 Afgørelse i sag om miljøgodkendelse af et svinebrug på en ejendom beliggende i Svendborg Kommune. Miljø- og Fødevarerklagenævnets afgørelse af d. 27. juni 2017.

området. Lugtgener vil oftest kun forekomme ved gyllekørsel. Støvgener vil primært være et problem ved kørsel på grus- og markveje, og hvis nabobeboelserne ligger tæt ved kørselsvejen. Støjgener vil sandsynligvis opleves som værende mest generende i aften- og i de tidlige morgentimer.

Som grundlag for vurderingen af gener forbundet med transport er det relevant at kortlægge den eventuelt øgede trafik, typen af køretøjer samt, på hvilke tidspunkter transporterne finder sted.

På situationsplanen har ansøger markeret adgangsvejen til ejendommen mellem Harnbjergvej 10 og Harnbjergvej 12 og redegjort for den skønnede udvikling i behovet for tunge transporter til og fra ejendommen efter den ansøgte udvidelse i forhold til nudrift. Transportruter mellem Harnbjergvej 12 og øvrige ejendomme/markler med gylle og korn går både mod nord og mod syd ad Harnbjergvej. Transportvejen med dyr er typisk mod syd.

Tidspunkter for og hyppigheden af transportopgaverne er sammenfattet i Tabel 12. Det fremgår, at der forventes en stigning i det samlede antal transporter på under 10 %, pga. behov for oplagring af svinegylle fra ansøgers anden ejendom på Nørreballevej 13 efter udvidelse af slagtesvineproduktionen dér. Ifølge ansøger vil lastbiltransport fortsat udgøre ca. halvdelen af transporterne.

Udbringning af gylle er en transportopgave, som kan være til en del gene for omgivelserne. Det er i miljøkonsekvensrapporten beskrevet, at antallet af gylletransporter er søgt reduceret, idet op til en tredjedel af den oplagrede gylle ikke køres med traktor og gyllevogn men pumpes direkte til udlæggermaskine i marken. Ansøger har desuden fokus på at begrænse tidsrummet for gylleudbringning og at sørge for rengøring af vejene efter udbringningen.

Tabel 12. Anslået antal transporter med tunge køretøjer pr. år til og fra ejendommen

Transporttype	Nudrift	Ansøgt drift		
		Antal transporter pr. år	Tidspunkt på døgnet	Hyppighed
Lastbil				
Levering af tilskudsfoder	30	30	Dagtimerne	2-3 gange/måned
Levering af sækkevarer	12	12	Dagtimerne	1 gang /måned
Levering af diesel/fyringsolie	30	30	Dagtimerne	2-3 gange/måned
Afhentning af døde dyr	104	104	Dagtimerne	2 gange/uge
Gyllekørsel til og fra	42	84	Dagtimerne	Få dage om året
Søer til slagting	26	26	Dagtimerne	2 gang/måned
Grise til eksport	26	26	Dagtimerne	2 gange/måned
Affaldsafhentning	12	12	Dagtimerne	Hver 4. uge
Traktor				
Tilkørsel af korn	100	100	Dag- og aften (sjældent før 7 eller efter 22)	I høst
Gylleudbringning (25 tons)	150	150	Dagtimerne	Februar-juni (80 %) og august-oktober (20 %)
Dyr til Nørreballevej 13 og Ristingevej 34	104	104	Dagtimerne	2 gange/uge
Total	636	678		

På baggrund af ovenstående redegørelse samt antallet og karakteren af transporter vurderer Svendborg Kommune, at den mindre stigning i transportmængden til og fra husdyrbruget ikke vil give væsentligt øgede gener for omboende. Kommunen finder, at der er taget nogle initiativer for at mindske generne fra transporterne, og det er derfor kommunens vurdering, at udvidelsen kan gennemføres, uden at dette medfører større gener, end beboere af boliger i landzonen må acceptere som naboer til en landbrugsbedrift.

Klagenævnet har i flere afgørelser pointeret, at færdsel på offentlig vej ikke kan reguleres i husdyrgodkendelser, men må reguleres af færdselsloven og håndhæves af politiet.

Støj

Det er Svendborg Kommunes vurdering, at støj fra husdyrbrug skal håndteres og vurderes i henhold til Miljøstyrelsens gældende vejledninger om "Ekstern støj". Det betyder bl.a., at der i miljøgodkendelsen skal fastsættes støjgrænser, der sikrer, at omgivelserne ikke belastes med støj, der er højere end støjgrænserne. Samtidig skal der gennemføres en vurdering af, om de fastsatte støjgrænser kan overholdes. Denne vurdering tager udgangspunkt i ansøgers oplysninger om *støj-emissionen*, og Svendborg Kommunes orienterende beregning af *støj-immissionen* (støjbelastning) i de nærmeste omgivelser.

Emissionen bestemmes med udgangspunkt i oplysninger om de væsentligste støjkloder herunder placering, kildestyrke, driftstid, afskærmning m.v. Immissionen bestemmes ved beregning med udgangspunkt i emission, afskærmning, afstandsdæmpning m.v.

Støj fra husdyrbrug forekommer dels fra selve driften og dels fra transport til og fra ejendommen. Det betyder, at driftsstøjen inkluderer støj fra stationære støjkloder og fra den interne transport på ejendommen.

I vedlagte Bilag 9. Støjberegning - forudsætninger og resultater fremgår oplysninger om emission og beregning af immissionen.

Støjgrænser

Husdyrbruget på Harnbjergvej 12 er placeret i det åbne land. Nærmeste byzoneområde og lokalplanområde ligger henholdsvis ca. 900 m øst for og 1.300 m nord for staldanlægget. Byzonen omfatter boliger m.v. i Humble. Lokalplanområdet omfatter Helsned Fyldplads og er ikke udlagt som støjfølsomt område. Det er Svendborg Kommunes vurdering, at både byzone og lokalplanområde er placeret så langt fra staldanlægget på Harnbjergvej 12, at støjbelastningen herfra er uden betydning i disse områder. Derfor fastsættes der udelukkende støjgrænser for enkeltboliger i det åbne land.

Ifølge Miljøstyrelsens vejledning nr. 5/1984 bør støj fra landbrugsdrift ikke være større ved boliger i det åbne land end de grænseværdier, der er vist i den efterfølgende Tabel 13.

Tabel 13. Vejledende støjgrænser – Miljøstyrelsens Vejledning 5/1984

Område	Mandag-fredag kl. 7-18 (8 timer) Lørdag kl. 7-14 (7 timer)	Alle dage kl. 18-22 (1 time) Lørdag kl. 14-18 (4 timer) Søn- og helligdag kl. 7-18 (8 timer)	Alle dage kl. 22-7 (½ time)	Alle dage kl. 22-7 Maksimalværdi
Enkeltbolig i det åbne land	55 dB(A)	45 dB(A)	40 dB(A)	55 dB(A)

Støjbidraget (bortset fra maksimalværdien) måles som det ækvivalente, konstante, korrigerede støjniveau i dB(A) (referencydtrykket 20 µPa). Tallene i parenteserne angiver midlingstiden inden for den pågældende periode.

Svendborg Kommune vurderer, at der skal stilles vilkår om, at Miljøstyrelsens vejledende støjgrænser skal overholdes.

Støj-emission

Ansøger har i miljøkonsekvensrapporten redegjort for støj-emissionen ved at oplyse om de primære støjklilder og kildernes driftstid og placering. Der er tale om følgende kilder:

- Ventilation
- Male/blandeanlæg
- Gyllepumpning m. traktor- eller lastbildevet sugestuds/til udlægger/flytning
- Indblæsning af foder
- Korntørring/blæser (4stk)
- Transportstøj

Svendborg Kommune har følgende bemærkninger til de oplyste støjklilder:

Det er Svendborg Kommunes vurdering, at støjklilder, der er placeret indendørs i lukkede rum, ikke udgør væsentlige kilder, og at disse derfor kan udelades fra vurderingen af den eksterne støjbelastning. Male/blandeanlægget er placeret i foderladen. Portåbningen er rettet mod øst, og der er ikke umiddelbart afskærmende bygninger imellem foderladen og denne ejendoms beboelse og opholdsarealer. Da det ikke kan forventes, at foderladen altid er lukket, medtages male/blandeanlægget, som støjkilde.

Intern transport kan bidrage til støjbelastningen i omgivelserne. Intern transport omfatter al kørsel ved husdyranlægget både med egne og udefrakommende køretøjer. I den konkrete ansøgning er det oplyst, at der i alt forekommer 678 transporter pr. år til og fra ejendommen, hvor hver transport omfatter ind- og udkørsel. Cirka 52 % af transporterne foregår med traktor, og den resterende del af transporterne foregår med lastbil. Ud af de 678 transporter er det oplyst, at ca. 150 transporter omfatter kørsel ved udbringning af gylle, og at dette forekommer i begrænsede perioder af året, hvor 80 % af gylle-transporterne er placeret i foråret. Det betyder, at i perioder, hvor der ikke køres gylle, kan det forventes, at der i gennemsnit vil forekomme 1-2 transporter til og fra ejendommen pr. dag. Det er Svendborg Kommunes vurdering, at det begrænsede antal kørsler i hverdagene vil være uden betydning for den samlede støjbelastning fra husdyrbruget. Hvis gylle udbringes over en uge, vil det svare til ca. 20-25 transporter pr. dag. I perioden med gyllekørsel kan den interne transport sandsynligvis give anledning til et mindre støjbidrag. Der er dog tale om en forholdsvis begrænset periode, og Svendborg Kommune vurderer derfor, at støjbidraget fra intern transport kan udelades i den efterfølgende orienterende støjbergrning.

Alle staldbygninger er indrettet med ventilationsanlæg, og der er i forhold til denne støjkilde taget udgangspunkt i antallet af afkast på hver bygning.

Oplysninger om støjklidernes driftstid og kildestyrke fremgår af Bilag 9. Støjbergrning - forudsætninger og resultater.

Placeringen af støjklidernes fremgår af oversigtskortet i Figur 12.

Figur 12. (1) Ventilationsafkast, (2) blæsere til korntøringsanlæg, (3) Møllarianlæg, (4) lastbil/traktor ved gyllebeholder, (5) Foderindblæsning.

Støj-immission

Med udgangspunkt i de væsentligste støjkloder og placeringen og driften af disse har Svendborg Kommune gennemført en orienterende beregning af støjbelastningen i de punkter, der fremgår af det efterfølgende oversigtskort (Figur 13).

Figur 13. Beregningspunkter. R1:Harnbjergvej 9, R2: Harnbjergvej 14

Nærmeste nabo er Harnbjergvej 10, der ejes af ansøger. I henhold til retspraksis¹⁷ udelades ejendomme, der ejes af ansøger i forbindelse med fastsættelse af støjgrænser og vurderingen af, om støjgrænserne kan overholdes.

Beregningspunkt R1 er en landbrugsejendom, som i støjmæssig sammenhæng skal inddrages.

Beregningen foretages til nærmeste punkt ved beboelse eller ved opholdsarealer, der er placeret maksimalt 15 m fra beboelse.

Beregningen er gennemført med Svendborg Kommunes støjberegningsværktøj, der er udarbejdet af det tidligere Grontmij/Carl Bro som akkrediteret støjrådgiver.

Svendborg Kommune gør opmærksom på, at den gennemførte beregning af anlæggets støjbelastning i omgivelserne kan sidestilles med en orienterende støjmåling. Beregningen kan derfor udelukkende anvendes til at vurdere, om der er behov for en egentlig støjdokumentation "Miljømåling – ekstern støj" efter gældende bekendtgørelser og Miljøstyrelsens gældende vejledninger. En sådan dokumentation kan udelades, hvis det med stor sandsynlighed kan fastslås, at de fastsatte støjgrænser overholdes.

Beregningsforudsætningerne fremgår af vedlagte Bilag 9. Støjberegning - forudsætninger og resultater. Resultatet af den gennemførte beregning fremgår af den efterfølgende Tabel 14.

Tabel 14. Beregningsresultat uden støjreducerende tiltag - tal i parentes er resultat uden usikkerhed

Markering på kort	Beregningspunkt	Mandag-fredag kl. 7-18 (8 timer)/ Lørdag kl. 7-14 (7 timer)	Alle dage kl. 18-22 (1 time) Lørdag kl. 14-18 (4 timer) Søn- og helligdag kl. 7-18 (8 timer)	Alle dage kl. 22-7 (½ time)
	Støjgrænser	55 dB(A)	45 dB(A)	40 dB(A)
R1	Harnbjergvej 9	55 (50)*	48 (43)**	49 (44)
R2	Harnbjergvej 14	47 (42)*	47 (42)**	47(42)

Resultat markeret med * er beregnet med udgangspunkt i en midlingsperiode på 8 timer. Anvendes midlingsperioden 7 timer er resultatet uændret. Resultat markeret ved ** er beregnet med udgangspunkt i en midlingsperiode på 1 time. Støjbelastningen vil være mindre ved midlingsperioder svarende til 4 timer og 8 timer.

Det skønnes, at beregningerne er behæftet med en usikkerhed på +/- 5 dB(A). Såfremt det med rimelig sikkerhed skal kunne fastslås, at de fastsatte støjgrænser kan overholdes – og at en egentlig støjdokumentation kan undlades - skal resultatet plus usikkerheden være mindre end eller lig med de fastsatte støjgrænser. Tal i parentes angiver beregningsresultatet uden usikkerheden

Under hensyntagen til usikkerheden på beregningerne fremgår det, at støjgrænsen for dagperioden mandag til fredag samt lørdag med stor sandsynlighed kan overholdes. Derimod kan støjgrænserne med stor sandsynlighed ikke overholdes hverken i aften- eller natperioden ved Harnbjergvej 9 eller 14. I forhold til aftenperioden samt lørdag eftermiddag og på søn- og helligdage ligger overskridelsen inden for den skønnede usikkerhed.

¹⁷ NMK-135-00026

Det vurderes efterfølgende, om støjgrænserne ved Harnbjergvej 9 og 14 kan overholdes ved etablering af støjreducerende tiltag.

Støjdæmpning og resultat

Harnbjergvej 14

I forhold til Harnbjergvej 14 er det udelukkende ventilationsanlægget, der er medregnet som en betydende støjkilde, idet alle øvrige støjkilder er markant afskærmet af hele staldanlægget. Der er i beregningen taget udgangspunkt i, at ventilationsanlægget kører 100 % i alle referenceperioder. Der er tale om et ventilationsanlæg, som styres efter ventilationsbehovet, og hvor behovet bl.a. er afhængig af udetemperaturen og dyretypen. Ansøger har oplyst, at der er tale om et ventilationsanlæg, der kører efter multistep-princippet, hvilket betyder, at der - afhængig af ventilationsbehovet - reguleres på antallet af afkast, der er i drift, og intensiteten af driften i de enkelte afkast. Ansøger oplyser, at det kun er i varme perioder, at ventilationsanlægget kører med 100 % drift.

På den baggrund er det Svendborg Kommunes vurdering, at det med stor sandsynlighed må forventes, at ventilationsanlæggets drift i en stor del af året er mindre end 100 %, og at de gennemførte beregninger med stor sandsynlighed overestimerer støjbidraget fra ventilationsanlægget. Endelig er beregningen gennemført med udgangspunkt i, at der er "hård overflade" ved både kilde og beregningspunkt. Overfladen er tydeligt "hård" ved kilden, og mindre tydeligt "hård" ved beregningspunktet (græs). Der kan derfor også her være en overestimering af beregningsresultatet. Derfor er det Svendborg Kommunes vurdering, at i aftenperioden, lørdag eftermiddag samt på søn- og helligdage, hvor støjberegningens resultat ligger inden for en skønnet usikkerhed, er der stor sandsynlighed for, at støjgrænserne reelt kan overholdes. Der fastsættes derfor ikke særlige vilkår til begrænsning af støjen fra ventilationsanlægget i disse perioder.

I størstedelen af årets natperioder vil der med stor sandsynlighed også være tale om en væsentlig overestimering af støjbelastningen, primært fordi ventilationsbehovet i denne periode sjældent er 100 %. Når ventilationsanlægget ikke har alle afkast i drift, eller driften i de enkelte afsnit ikke er 100 %, har det betydning for kildestyrken. En halvering af antallet af afkast, der er i drift, eller en halvering af driftsintensiteten vil reducere kildestyrken med 3 dB(A). I forhold til Harnbjergvej 14, vil det betyde, at støjbelastningen ved denne bolig reduceres til ca. 39dB(A) plus en usikkerhed på op til 5 dB(A). Under hensyn til, at ventilationsanlæggets drift kan være mindre end en halvering, og forholdet omkring overfladens hårdhed også kan medføre en overestimering af beregningsresultatet, er det samlet Svendborg Kommunes vurdering, at støjgrænsen for natperioden (40dB(A)) i størstedelen af året også kan overholdes ved Harnbjergvej 14.

Det er samtidig Svendborg kommunes vurdering, at det kun er et begrænset antal nætter om året, hvor der er et ventilationsbehov svarende til ca. 100 %. Svendborg Kommune vurderer, at en egentlig dæmpning af støjen fra ventilationsanlægget vil kræve en større investering i tilretning af ventilationsanlægget, og at dette ikke er proportionalt sammenholdt med det begrænsede antal nætter, hvor der kan være en belastning, der er større end de fastsatte støjgrænser. Endelig er der tale om, at staldene af hensyn til dyrevelfærden skal ventileres, når behovet opstår.

På baggrund af ovenstående tillades det, at ventilationsanlægget i varme natperioder har en drift op til ca. 100 %. Svendborg Kommune vurderer, at det ikke på forhånd er muligt at fastsætte et krav om, hvor mange nætter denne drift kan tillades. Der stilles dog krav om, at der skal føres journal for, hvornår ventilationsanlæggets drift i natperioden er større end 50 %. Hvis antallet af nætter med drift større end 50 % af Svendborg Kommune vurderes til at være væsentligt, vil Svendborg Kommune overveje at håndhæve et generelt vilkår om gennemførelse af en akkrediteret støjdokumentation herunder redegørelse for støjdæmpning og proportionalitetsbetragtning.

Hvis det ved en akkrediteret støjdokumentation kan dokumenteres, at de fastsatte støjgrænser kan overholdes ved en drift svarende til 100 %, skal der ikke føres journal. Resultatet af en akkrediteret måling/beregning skal vurderes uden hensyntagen til en beregnet usikkerhed. Er der tale om en orienterende måling skal resultatet plus usikkerheden være mindre end eller lig med de fastsatte støjgrænser.

Harnbjergvej 9

På baggrund af den gennemførte orienterende støjberegning har Svendborg Kommune foretaget en vurdering af effekten af en række støjdæmpende foranstaltninger som angivet i den efterfølgende Tabel 15.

Tabel 15. Støjdæmpende foranstaltninger

Scenarie	Støjdæmpende foranstaltning
1	Ingen korntørring eller gyllehåndtering med traktor i natperioden (22.00-07.00), aften (18.00-22.00), lørdag (14.00-18.00), søn- og helligdage (07.00-18.00)
2	Ingen gyllehåndtering i natperioden (22.00-07.00), og ingen gyllehåndtering med traktor aften (18.00-22.00), lørdag (14.00-22.00) og søn- og helligdage (07.00-18.00). Drift af 2 blæsere ved korntørringsanlæg i de nævnte perioder
3	Ingen gyllehåndtering nat (22.00-07.00) og aften (18.00-22.00), lørdag (14.00-22.00), søn- og helligdage (07.00-18.00). Drift af 4 blæsere ved korntørringsanlæg i de nævnte perioder.

Der er gennemført en beregning med udgangspunkt i disse 3 scenarier i forhold til boligen på Harnbjergvej 9. Resultatet af disse beregninger fremgår af Tabel 16 og Bilag 9. Støjberegning - forudsætninger og resultater.

Tabel 16. Resultat af støjberegning inkl. støjdæmpende tiltag

	Mandag-fredag kl. 7-18 (8 timer) Lørdag kl. 7-14 (7 timer)	Alle dage kl. 18-22 (1 time) Lørdag kl. 14-18 (4 timer) Søn- og helligdag kl. 7-18 (8 timer)	Alle dage kl. 22-7 (½ time)
Harnbjergvej 9	55 dB(A)	45 dB(A)	40 dB(A)
Scenarie 1	55 (50)	44 (39)	44 (39)
Scenarie 2	55 (50)	45 (40)	44 (39)
Scenarie 3	55 (50)	45 (40)	45 (40)

Betragtes perioden aften (18.00-22.00), lørdage (14.00-18.00) samt søn- og helligdage (07.00-18.00), vil støjgrænsen på 45 dB(A) være overholdt i alle scenarier.

I natperioden er støjgrænserne ikke umiddelbart overholdt. Overskridelsen af støjgrænsen ligger inden for den skønnede usikkerhed. Beregningerne er gennemført med 100 % drift af ventilationsanlægget, og en vurdering af, at overfladen er hård ved både kilde og beregningspunkt.

I alle tre scenarier bidrager ventilationsanlægget til støjbelastningen i omgivelserne. Under hensyn til, at bidraget fra ventilationsanlægget sandsynligvis er væsentligt overestimeret i størstedelen af året, og at tidspunktet for gyllehåndtering og korntørring sjældent er sammenfaldende med, at der er behov for 100%

drift af ventilationsanlægget er det Svendborg Kommunes vurdering, at støjgrænserne i de tre scenarier med stor sandsynlighed også er overholdt i natperioden.

Konklusion

Det er samlet Svendborg Kommunes vurdering, at de fastsatte støjgrænser kan overholdes, når de tiltag, der begrænser støjbelastningen fra husdyrbruget iværksættes - og der stilles derfor vilkår i overensstemmelse hermed. Der gøres opmærksom på, at hvor der fastsættes restriktioner om, at der er to eller flere aktiviteter, der ikke kan gennemføres inden for samme periode, betyder det, at aktiviteterne ikke kan finde sted inden for den samme periode, f.eks. 07.00-18.00, heller ikke, selv om aktiviteterne ikke gennemføres på samme tidspunkt. Det skyldes, at støjen midles over hele perioden. Der stilles i øvrigt vilkår om, at afvigelser fra de fastsatte vilkår skal registreres i journal.

Det tillades, at støjbelastningen om natten i en begrænset periode kan være større end de fastsatte støjgrænser, som følge af at ventilationsanlægget i perioder med høj udetemperatur og stort ventiationsbehov skal kunne køre med maksimal drift. Der stilles vilkår om, at omfanget af nætter skal registreres og føres i journal.

Da foderindblæsning er den mest betydende støjkilde i dagperioden, fastsættes der vilkår i henhold til den ansøgte drift for denne kilde og vilkår om, at afvigelser herfra skal føres i journal. Støjbidraget fra male- og blandeanlægget er begrænset og uden betydning for den samlede støjbelastning, så der stilles ikke særlige vilkår til denne støjkilde.

Det er Svendborg Kommunes vurdering, at der derudover skal stilles et generelt vilkår om, at hvis tilsynsmyndigheden anser det for nødvendigt, skal den ansvarlige for husdyrbruget dokumentere, at de fastsatte støjgrænser kan overholdes. Denne dokumentation kan dog kun kræves én gang årligt.

Beregninger og vurderinger er foretaget med udgangspunkt i støjklidernes oplyste driftsniveau. Ændringer af driftsniveauet skal anmeldes til Svendborg Kommune, som efterfølgende vurderer, om der er tale om en godkendelsespligtig ændring.

Fastsættelse af vilkår:

19. Støj				
Husdyrbrugets samlede bidrag til det ækvivalente, korrigerede støjniveau målt i dB(A) og målt i ethvert punkt ved naboer eller deres opholdsarealer må ikke overstige følgende værdier:				
Område	Mandag-fredag kl. 7-18 (8 timer) Lørdag kl. 7-14 (7 timer)	Alle dage kl. 18-22 (1 time) Lørdag kl. 14-18 (4 timer) Søn- og helligdage kl. 7-18 (8 timer)	Alle dage kl. 22-7 (½ time)	Alle dage kl. 22-7 Maksimal værdi
Enkeltbolig i det åbne land	55 dB(A)	45 dB(A)	40 dB(A)	55 dB(A)

Støjbidraget (bortset fra maksimalværdien) måles som det ækvivalente, konstante, korrigerede støjniveau i dB(A) (referencydtrykket 20 µPa). Tallene i parentes angiver midlingstiden inden for den pågældende periode.

- Håndtering af gyllepumpning drevet af traktor må foregå på hverdage i perioden kl. 07.00-18.00 samt lørdage kl. 07.00-14.00.
- Håndtering af gylle til udbringning og udlægges drevet af lastbil må foregå:
  - Alle hverdage kl. 07.00-18.00 og lørdage kl. 07.00-14.00.

- Aften kl. 18.00-22.00, lørdage kl. 14.00-22.00 og søn- og helligdage kl. 07.00-18.00, dog ikke når korntørringsanlægget er i drift med 3 og 4 blæsere inden for samme periode¹⁸.
- Nat kl. 22.00-07.00, dog ikke når korntørringsanlægget er i drift inden for samme periode.
- Flytning af gylle med lastbil må foregå:
  - Alle hverdage kl. 07.00-18.00 og lørdage kl. 07.00-14.00.
  - Aften kl. 18.00-22.00, lørdage kl. 14.00-22.00 og søn- og helligdage kl. 07.00-18.00, dog ikke når korntørringsanlægget er i drift med 3 og 4 blæsere inden for samme periode.
- Korntørring må foregå:
  - Alle hverdage kl. 07.00-18.00 og lørdage kl. 07.00-14.00 med 4 blæsere.
  - Aften kl. 18.00-22.00, lørdage kl. 14.00-22.00 og søn- og helligdage kl. 07.00-18.00 med 4 blæsere, dog ikke når der håndteres gylle inden for samme periode.
  - Aften kl. 18.00-22.00, lørdage kl. 14.00-22.00 og søn- og helligdage kl. 07.00-18.00 med 2 blæsere, når der inden for samme periode håndteres gylle drevet af lastbil.
  - Nat kl. 22.00-07.00 med 4 blæsere, dog ikke når der håndteres gylle inden for samme periode.
- Indblæsning af foder må foregå på hverdage i perioden kl. 07.00-18.00 og lørdage kl. 07.00-14.00.

Egenkontrol:

- Der skal føres journal for afvigelser i driften/driftstidspunkter af følgende aktiviteter:
  - Gyllehåndtering drevet af traktor
  - Gyllehåndtering drevet af lastbil
  - Korntørring
  - Foderindblæsning

Journalen skal indeholde oplysning om dato, årsag og omfang af afvigelse. Journalen skal kunne fremvises ved tilsyn og skal opbevares for de seneste 5 år. Et forslag til journal skal sendes til tilsynsmyndighedens accept senest 1 måned efter meddelelsen af denne godkendelse.

- Der skal føres journal for, hvornår ventilationsanlægget har en drift, der er større end 50 % i perioden fra 22.00-07.00. Dato og omtrentligt driftsniveau skal fremgå af journalen. Journalen skal opbevares for de seneste 5 år, og skal kunne fremvises ved tilsyn. Hvis det ved en akkrediteret støjmåling/beregning kan dokumenteres, at de fastsatte støjgrænser kan overholdes ved en drift svarende til 100 % bortfalder dette vilkår. Usikkerheden skal håndteres ud fra en godkendelses-situation.
- Hvis tilsynsmyndigheden anser det for nødvendigt, skal den ansvarlige for husdyrbruget dokumentere, at de fastsatte støjgrænser kan overholdes. Denne dokumentation kan dog kun kræves én gang årligt. Dokumentationen skal foretages i form af målinger eller beregninger efter Miljøstyrelsens retningslinier.

Målingerne/beregningerne skal udføres af en person eller et firma, der er at finde på Miljøstyrelsens sidst reviderede liste over firmaer/personer, der er godkendte til at udføre Miljømåling – ekstern støj. Målinger/beregninger skal udføres efter Miljøstyrelsens gældende vejledninger om beregning og målinger af ekstern støj fra virksomheder, og skal desuden være i overensstemmelse med Miljøstyrelsens gældende bekendtgørelse om kvalitetskrav til miljømålinger udført af akkrediterede laboratorier, certificerede personer.

Hvis det kan konstateres, at de fastsatte støjgrænser ikke kan overholdes, skal der senest 2 mdr. efter at resultatet foreligger sendes en redegørelse for, hvordan støjen kan reduceres, så de fastsatte støjgrænser kan overholdes.

Redegørelsen skal indeholde en tidsplan for gennemførelse af eventuelle støjdæmpende foranstaltninger, og et økonomisk overslag over de foreslåede ændringer.

¹⁸ Det betyder, at håndtering af gylle og korntørring med 4 blæsere ikke kan foregå inden for samme periode, heller ikke selvom aktiviteterne ikke foregår på samme tidspunkt (forskudt af hinanden). Det samme gør sig gældende for de efterfølgende aktiviteter, hvor der er restriktioner i forhold til, hvor stor en aktivitet, der kan tillades inden for samme periode.

Rystelser

Ansøger har ikke beskrevet forekomst af maskintyper eller aktiviteter på husdyrbruget, der forårsager rystelser eller vibrationer med stor udbredelse.

Svendborg Kommune vurderer på baggrund af ansøgers oplysninger om placering og drift af maskineri, at husdyrbruget ikke vil give anledning til væsentlige gener for omgivelserne i form af rystelser.

Støv

Ansøger mener ikke, at der på ejendommen er kilder til væsentlige støvgener for omgivelserne, idet blanding af foder og håndtering af små mængder halm foregår indendørs. Indblæsning i siloer af foder foregår i lukkede systemer, og korn aflæsses i korngrav ved kornsiloerne. Støvbinding i staldene foregår ved hjælp af fedt og olieprodukter i foderet og via overbrusningsanlæg i staldene.

Desuden foregår intern transport på den modsatte side af anlægget i forhold til beboelserne mod syd.

Det gælder ifølge § 48 i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen, at IE-husdyrbrug for at reducere støvemissioner fra staldanlæg skal reducere støvproduktionen fra foder og strøelse, anvende en metode til at binde støv eller behandle afgangsluft fra staldanlæggene ved hjælp af et luftrensningssystem.

Idet reduktion af støvemission fra stalde på IE-husdyrbrug er omfattet af generel regulering, stilles der ikke vilkår i godkendelsen om dette. For at fastholde ansøgers vurderinger ift. støv fra intern transport og foderhåndtering stilles vilkår om støvreducerende tiltag, hvis der mod forventning skulle opstå væsentlige gener herfra for omgivelserne.

Fastsættelse af vilkår:

20. Støv

Husdyrbruget må ikke give anledning til støvgener uden for ejendommens areal, der efter tilsynsmyndighedens vurdering er væsentlige.

Hvis der efter tilsynsmyndighedens vurdering opstår væsentlige støvgener, skal der foretages støvreducerende tiltag. Inden etablering skal disse tiltag accepteres af tilsynsmyndigheden.

Lys

Ansøger har beskrevet brugen af inden- og udendørs belysning og angivet placeringen af de udendørs lyskilder på situationsplanen (Bilag 2).

I forbindelse med intern høring har byggeafdelingen i Langeland Kommune bemærket, at det er uvist, om de krævede kraftige lyskilder ved rømningsvejene fra de nye staldafsnit vil pege mod nærmeste naboer mod syd. Dette er efterfølgende afklaret med ansøger ikke at være tilfældet.

Svendborg Kommune vurderer umiddelbart, at den beskrevne anvendelse af lys i og omkring eksisterende og nye stalde samt øvrige driftsbygninger ikke vil medføre væsentlig lyspåvirkning i omgivelserne. Der er tale om lukkede stalde uden lysplader i tagene og med relativt små vinduer, hvor lyset ikke vil være tændt om natten. Desuden beskrives den udendørs belysning pegende mod syd som sensorstyret orienteringslys.

Da de nærmeste boliger ligger inden for 50-100 m mod syd og øst, og oplevelsen af lyspåvirkning kan være individuel, stiller kommunen dog vilkår om begrænsning af lysgener uden for ejendommens areal.

Fastsættelse af vilkår:

21. Lys

Driften må ikke give anledning til lysgener uden for ejendommens areal, som er væsentlige efter tilsynsmyndighedens vurdering.

Hvis der efter tilsynsmyndighedens vurdering opstår væsentlige lysgener, skal der foretages lysregulerende tiltag. Inden etablering skal tiltagene accepteres af tilsynsmyndigheden.

Skadedyr

Ansøger har beskrevet forebyggelse og bekæmpelse af skadedyr i miljøkonsekvensrapporten.

Formålet med at bekæmpe skadedyr er, at der ved driften af husdyrbruget tages hensyn til omkringliggende beboelser. Den mest almindelige gene fra skadedyr er fluegener, men rotter og mus kan også udgøre en væsentlig gene.

Forebyggelse af fluegener kræver først og fremmest en god gødningshåndtering, og en generel god staldhygiejne med fjernelse af gødnings- og foderrester.

Bekæmpelse af rotter skal ske i henhold til aftale med autoriseret rottebekæmper, f.eks. via den kommunale ordning.

For at fastholde ansøgers fokus på at minimere gener fra tilhold af skadedyr stiller Svendborg Kommune følgende vilkår.

Fastsættelse af vilkår:

22. Skadedyr og fluer

Der skal foretages en effektiv forebyggelse og bekæmpelse af fluer på ejendommen. Bekæmpelsen skal være i overensstemmelse med de nyeste retningslinjer fra Institut for Agroøkologi, Aarhus Universitet: (https://agro.au.dk/fileadmin/DJF/Agro/Projekter/Vejledning_om_skadedyr/Retningslinier-for-fluebekampelse.pdf).

Opbevaring af foder skal ske på en sådan måde, at der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr (rotter m.v.). Stalde, lagre og øvrige anlæg skal holdes i forsvarlig rottesikret stand og rimelig orden. Bekæmpelse af rotter skal ske i henhold til aftale med autoriseret skadedyrsbekæmper.

IE- husdyrbrug

I dette afsnit er forholdet omkring, at Harnbjergvej 12 er et IE-husdyrbrug, beskrevet.

I den nyeste husdyrgodkendelsesbekendtgørelse (nr. 1261 af 29. november 2019, der trådte i kraft den 1. januar 2020) har Miljø- og Fødevareministeriet indarbejdet IE-direktivet samt en lang række BAT-konklusioner direkte i husdyrreguleringen via gældende regler for store fjerkræ- og svinebrug. Dermed skal kommunen ikke stille vilkår i miljøgodkendelsen for IE-husdyrbruget omkring de BAT-konklusioner, der er indarbejdet i bekendtgørelsen.

BAT-konklusionerne omhandler overordnet set emnerne miljøledelse og godt landmandskab samt teknikker inden for ernæringsmæssig styring, effektiv energiudnyttelse, støj-, støv- og lugtemissioner, emissioner fra hhv. opbevaring, forarbejdning og udbringning af husdyrgødning, emissionsmonitoring og ammoniakemission fra staldanlæg.

Det fremgår af § 69 om overgangsbestemmelser i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen, at de bindende krav til IE-husdyrbrug fastsat i §§ 42-44, § 46 og § 48 skal opfyldes fra det tidspunkt, hvor IE-husdyrbruget får en godkendelse efter § 16 a, stk. 2 i husdyrbrugloven eller bliver revurderet. For andre IE-husdyrbrug skal kravene overholdes senest den 21. februar 2021.

Miljøledelse

Ansøger beskriver, at der i februar 2017 er offentliggjort BAT-konklusioner for husdyrbrug, hvilket medfører, at alle IE-husdyrbrug inden 21. februar 2021 skal have implementeret miljøledelse, samt hvad miljøledelsen skal omfatte. Der planlægges for, at energiforbruget på ejendommen vil være en del af miljøledelsessystemet, som udarbejdes på det tidspunkt, hvor husdyrbruget får en godkendelse.

I § 42 i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen er det beskrevet, hvorledes bedriftens miljøledelsessystem skal være opbygget, samt at systemet minimum 1 gang årligt skal gennemgås og evt. justeres. Dokumentation skal opbevares i mindst 5 år og skal kunne forevises ved tilsyn.

I § 43 er det beskrevet, hvorledes IE-husdyrbruget skal oplære personalet i nedenstående, og at oplæringsmaterialet skal kunne fremvises ved tilsyn:

- 1) Relevant lovgivning.
- 2) Transport og udbringning af husdyrgødning.
- 3) Planlægning af aktiviteter.
- 4) Beredskabsplanlægning og -styring.
- 5) Reparation og vedligeholdelse af udstyr.

Idet ovenstående er omfattet af gældende regler, stilles der ikke vilkår om emnet i godkendelsen. Svendborg Kommune vil føre tilsyn med, om IE-husdyrbruget har indført miljøledelse som foreskrevet.

Plan for regelmæssig kontrol, reparation, vedligeholdelse og beredskab

Ansøger har i miljøkonsekvensrapporten gjort rede for egenkontrollen på husdyrbruget. Desuden er tiltag til forebyggelse af skader på miljøet beskrevet. Håndtering af utilsigtede hændelser og uheld fremgår af husdyrbrugets beredskabsplan.

I § 44 i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen er det beskrevet, hvorledes IE-husdyrbruget skal lave en plan for og føre kontrol med f.eks. gyllebeholdere, gyllepumper, vand- og fodersystemer, varme-, køle- og ventilationssystemer, siloer og transportudstyr. Der skal desuden udarbejdes en beredskabsplan.

Der skal føres logbog over gennemførte kontroller. Logbogen skal opbevares i 5 år og kunne fremvises ved tilsyn.

Svendborg Kommune vurderer, at med de gældende regler, er der stillet de relevante krav inden for dette område. Mht. områder, hvor driften af husdyrbrug giver anledning til risiko for miljøpåvirkning ved uheld og driftsforstyrrelser, f.eks. ved håndtering og opbevaring af husdyrgødning, olieprodukter og kemikalier, er der stillet vilkår under de relevante afsnit.

Med hensyn til driftsmæssig styring via BAT-tiltag, er der stillet vilkår under de relevante afsnit i miljøgodkendelsen ud fra standardvilkår i teknologirapporter.

Årlig indberetning til kommunalbestyrelsen

Af § 50 i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen fremgår det, at IE-husdyrbruget inden den 31. marts det efterfølgende år (hvis der ikke har været tilsyn i det seneste kalenderår) skal indsende et kalenderårs data for:

- 1) Logbøger for eventuel miljøteknologi.
- 2) Dokumentation for miljøledelsessystem.
- 3) Logbog over gennemførte kontroller.
- 4) Dokumentation for overholdelse af fodringskrav.

Idet kommunens tilsyn med IE-husdyrbrugets egenkontrol er omfattet af gældende regler, stilles der ikke vilkår om dette i godkendelsen.

Ophør af driften

Ansøger har beskrevet, at der ikke er truffet aktuelle foranstaltninger til forebyggelse af forurening ved virksomhedens ophør, da virksomheden ikke forventes lukket ned.

Følgende planlægges iagttaget ved husdyrbrugets eventuelle ophør:

- Stalde, fodersiloer, gyllekanaler og opbevaringsanlæg tømmes og rengøres
- Husdyrgødning bortskaffes efter gældende regler
- Foderbeholdere og -anlæg tømmes
- Restkemikalier og medicinaffald m.v. bortskaffes efter gældende regler
- Tilsynsmyndigheden orienteres om husdyrbrugets ophør

I § 51 i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen er det beskrevet, at senest 4 uger efter ophør af en bedrift, skal kommunalbestyrelsen have besked om ophøret af hensyn til vurdering af jordens og grundvandets forureningstilstand og risikovurdering med hensyn til menneskers sundhed og miljøet.

Idet ovenstående bestemmelser omkring ophør er omfattet af gældende regler, stilles der ikke vilkår om dette i godkendelsen. Kommunen vil skulle vurdere de data, der indsendes, og vil dermed kunne udarbejde en samlet plan for de tiltag, der skal foretages ved ophør af driften, herunder fjernelse af husdyrgødning, affald, maskiner m.v.

Svendborg Kommunes vurdering af IE-husdyrbruget

Svendborg kommune skal, jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen, vurdere følgende:

§ 35. Kommunalbestyrelsen skal ved vurderingen af en ansøgning om godkendelse af et IE-husdyrbrug desuden sikre sig, at husdyrbruget indrettes og drives på en sådan måde, at

- 1) der ud over iagttagelse af kravet i § 25 er truffet de nødvendige foranstaltninger for at forebygge og begrænse forurening ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik,
- 2) energi- og råvareforbruget udnyttes mest effektivt,
- 3) mulighederne for at substituere særligt skadelige eller betænkelige stoffer med mindre skadelige eller betænkelige stoffer er udnyttet,
- 4) produktionsprocesserne er optimeret, i det omfang det er muligt,
- 5) affaldshierarkiet, jf. § 6 b i lov om miljøbeskyttelse, iagttages,
- 6) der, i det omfang forureningen ikke kan undgås, er anvendt bedste tilgængelige rensningsteknik, og
- 7) der er truffet de nødvendige foranstaltninger med henblik på at forebygge uheld og begrænse konsekvenserne heraf.

Ad 1. Det er i miljøgodkendelsen vurderet, at husdyrbruget lever op til BAT-kravene for udledning af ammoniak via valg af gulvtyper/tekniske løsninger i stalde og opbevaringsanlæg til husdyrgødning. Dette er vist ved beregninger i husdyrgodkendelse.dk

Ad. 2. Energi- og råvareforbruget er beskrevet og vurderet under de relevante punkter.

Ad 3. Svendborg Kommune vurderer, at mulighederne for at substituere særligt skadelige stoffer eller betænkelige stoffer er udnyttet i den grad, det er relevant. Brug af pesticider eller andre produkter i markdriften er reguleret og kontrolleres gennem anden lovgivning.

Ad. 4. Ansøgers beskrivelser af management og daglig drift vurderes umiddelbart at være optimeret i det omfang, det er muligt.

Ad. 5. Affaldshåndtering er beskrevet i afsnittet om affald.

Ad. 6. Der er vurderet specielt på lugt og ammoniak, og om husdyrbruglovens grænser for disse parametre overholdes. Via en række tiltag overholdes de fastsatte grænseværdier. Derudover er der vurderet på en række andre emner, hvor Svendborg Kommune har konkluderet, at de eventuelle gener ligger inden for det acceptable.

Ad. 7. Svendborg Kommune vurderer, at idet der er krav om en beredskabsplan samt krav om oplæring af personale, er der truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse uheld.

Overordnet set, har ansøger belyst de krævede punkter i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen (§ 35 og §§ 42-51), og Svendborg Kommune vurderer derfor, at IE-husdyrbruget vil kunne leve op til lovens krav, når det ansøgte er gennemført.

Samlet vurdering

Idet de lovpligtige afstandskrav og beskyttelsesniveauer er overholdt, vurderer Svendborg Kommune, at udvidelsen af husdyrbruget på Harnbjergvej 12, 5932 Humble kan miljøgodkendes.

Kommunen vurderer, at indretning og drift af husdyrbruget ikke vil påvirke miljøet (jord, grundvand og overfladevand), ammoniakfølsomme naturtyper i eller uden for Natura 2000-områder eller øvrige beskyttede naturområder væsentligt eller medføre væsentlige gener for naboer eller skade landskabelige værdier og kulturmiljøer.

Endelig er det vurderet, at nærliggende naturområders bestande af vilde planter og dyr, herunder arter optaget på habitatdirektivets bilag IV samt deres levesteder, ikke vil påvirkes væsentligt af det ansøgte projekt.

Ansøger har redegjort for, at der anvendes bedste tilgængelige teknik (BAT) til reduktion af ammoniakemissionen fra staldanlæg og lagre til opbevaring af husdyrgødning samt i forhold til råvarer, vand, energi og management. På den baggrund konkluderer kommunen, at der anvendes BAT til at forebygge og begrænse miljøpåvirkningen.

Samlet set vurderer Svendborg Kommune, at når miljøgodkendelsens vilkår overholdes, har ansøger truffet de nødvendige foranstaltninger, så husdyrbruget kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne.

På baggrund af husdyrbrugets beliggenhed og de beskrevne ikke-væsentlige virkninger på det lokale miljø, vurderer Svendborg Kommune desuden, at det ansøgte ikke vil have grænseoverskridende virkninger.

Offentlighed

For-annoncering

Projektet på Harnbjergvej 12 er for-annonceret på Svendborg og Langeland Kommuner hjemmesider i perioden 1. august til 15. august 2019.

Der indkom i denne periode bemærkninger fra DN Langeland, som udtrykte uenighed i forhold til ansøgers vurdering af projektet. Foreningen ønskede desuden at få udkast til afgørelse tilsendt.

Efter for-annonceringen har ansøger ændret projektet, idet der også ønskes godkendelse til etablering af en smågrisestald på 215 m² opført som tilbygning til den eksisterende klimastald. Derudover ønskes den ansøgte gyllebeholder flyttet ca. 50 m mod nordøst og størrelsen ændret fra 2.850 m³ til 3.400 m³. Endelig er størrelsen på den ansøgte tilbygning til løbe-/drægtighedsstalden ændret fra 387 m² til 252 m².

Intern høring

Sagen er sendt i intern høring hos de relevante afdelinger i Langeland Kommune i perioden 11. oktober til 6. november 2019 og igen i perioden 1. til 24. april 2020 efter rettelser til ansøgningen. Ved første høring modtog Svendborg Kommune bemærkninger om håndtering af nedbrydnings- og byggeaffald, indhentning af udledningstilladelse for tag- og overfladevand og oplysning om uoverensstemmelser ift. ansøgt byggetilladelse. Tvivlen omkring det ansøgte blev efterfølgende afklaret, da Svendborg Kommune modtog en revideret ansøgning. Ved anden høring kom der yderligere kommentarer ang. reglerne for anmeldelse af byggeaffald til kommunen, krav til håndtering af tag- og overfladevand og indretning af medarbejderbolig ved forrum og tidligere hestestald. Oplysningerne er indarbejdet i de relevante afsnit.

Team Natur i Svendborg Kommune har haft ansøgningen til udtalelse i perioden 19. marts til 2. april 2020. Der kom ingen kritiske bemærkninger om det ansøgte i forhold til påvirkning af beskyttet natur og særlige arter i området.

Høringsperiode og vurdering af høringssvar

Udkast til afgørelse om miljøgodkendelse til Harnbjerggård, Harnbjergvej 12, 5932 Humble blev den 27. april 2020 sendt til ansøger og dennes konsulenter, Langeland Kommune samt til Danmarks Naturfredningsforening, Langeland, Dansk Ornitologisk Forening og DOF, Langeland, som tidligere eller under for-annonceringen har anmodet herom. Derudover blev orientering om, at udkastet er lagt på Svendborg Kommunes hjemmeside, sendt til naboer, dvs. ejere af ejendomme, der matrikulært grænser op til matrikelnummer 1f og 1g Humble By, Humble, hvor husdyrbruget ligger, samt til andre berørte. I denne sag vurderes sidstnævnte at være ejere og lejere af boliger, der ligger inden for konsekvenszonen for lugt beregnet i husdyrgodkendelse.dk til 814 m fra staldanlægget. Der blev givet en frist på 30 dage frem til og med den 27. maj 2020 til at kommentere udkastet.

Svendborg Kommune modtog høringssvar fra 3 parter/andre berørte. En oversigt over de indkomne bemærkninger er vist i Bilag 11. Ansøgers kommentarer til høringssvarene og Svendborg Kommunes behandling af de rejste spørgsmål fremgår af skemaet i Bilag 12.

De indkomne høringssvar har ikke givet anledning til ændringer i godkendelsen eller Svendborg Kommunes vurdering af, at udvidelsen af husdyrbruget ikke vil indebære væsentlig virkning på omgivelserne.

I forhold til den version af miljøgodkendelsen, som blev sendt i høring, har Svendborg Kommune efter høringsperioden kun foretaget sproglige præciseringer og rettelser af tastefejl.

Afgørelse

Godkendelsen er den 5. juni 2020 offentliggjort på Svendborg og Langeland Kommuner hjemmesider, henholdsvis <https://www.svendborg.dk/nyheder/hoeringer-og-afgoerelser> og <https://langelandkommune.dk/politik/hoeringer-og-tilladelser>. Samtidig hermed er der sendt meddelelse om afgørelsen til de klageberettigede personer, myndigheder, foreninger og organisationer samt til Langeland Kommune og ansøgers konsulenter.